

UNODC

Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc

Hướng dẫn Thực tiễn tốt trong Điều tra Dàn xếp Trận đấu

Trung tâm An ninh
Thể thao Quốc tế

CƠ QUAN PHÒNG CHỐNG MA TÚY VÀ TỘI PHẠM
CỦA LIÊN HỢP QUỐC

Viên

Hướng dẫn
Thực tiễn tốt
trong Điều tra
Dàn xếp Trận đấu

LIÊN HỢP QUỐC
Niu Oóc, 2016

© Liên Hợp Quốc, tháng 8 năm 2016. Bản quyền được bảo hộ toàn cầu.

Thiết kế và trình bày tài liệu trong ấn phẩm này làm không thể hiện bất kỳ quan điểm nào của Ban Thư ký Liên Hiệp Quốc về tình trạng pháp lý, thẩm quyền hay phân định biên giới của bất kỳ quốc gia, lãnh thổ, thành phố hoặc khu vực nào.

Xuất bản bằng tiếng Anh, Ban Xuất bản và Thư viện, Văn phòng Liên Hợp Quốc tại Viên.

Lời nói đầu

Thể thao mang lại những điều tốt nhất cho chúng ta. Niềm vinh dự và tinh thần thể thao cao thượng (fair play) là một phần không thể tách rời khi tổ chức cũng như khi thưởng thức các sự kiện thể thao.

Nhưng niềm vui, sự hứng khởi mà thể thao mang lại cho hàng tỷ người hâm mộ trên khắp thế giới có thể dễ dàng bị hủy hoại bởi những hành vi tiêu cực như dàn xếp trận đấu. Tham nhũng và sự dính líu của tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia trong thể thao làm suy yếu niềm tin vào kết quả trận đấu và hủy hoại danh tiếng của cá nhân hay tổ chức. Thêm vào đó, lợi nhuận khổng lồ được tạo ra từ dàn xếp tỉ số có thể lại được đổ vào các hành vi bất hợp pháp khác.

Cách tốt nhất để giải quyết những mối đe dọa này là thông qua cách tiếp cận đa ngành. Bên cạnh việc tập trung vào nâng cao năng lực của các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao, cách tiếp cận này giúp tận dụng được năng lực chuyên môn của nhiều tổ chức, kể cả các tổ chức quốc tế và khu vực tư nhân.

Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc (UNODC) cam kết nỗ lực thúc đẩy tính liêm chính và quản trị tốt trong thể thao.

Chúng tôi đã phối hợp với Trung tâm An ninh Thể thao Quốc tế (ICSS) để xây dựng Hướng dẫn này nhằm giúp cho những người thi hành công vụ có thể phát hiện và điều tra dàn xếp trận đấu hiệu quả.

Cơ sở để xây dựng tài liệu này là Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống tham nhũng và Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia - hai cơ sở pháp lý quan trọng cho các cơ quan thực thi pháp luật đấu tranh chống dàn xếp trận đấu và là những tài liệu tham khảo được chấp nhận rộng rãi cho các tổ chức thể thao và các bên liên quan khác ủng hộ chiến dịch này.

Các nghiên cứu trường hợp và kỹ thuật điều tra thực tế trong Hướng dẫn này nhằm hỗ trợ, giúp ích cho những người muốn nâng cao kiến thức và kỹ năng trong một lĩnh vực tương đối mới nhưng ngày càng quan trọng này.

Bằng việc thể hiện quyết tâm và khả năng giải quyết mối đe dọa này, các quốc gia và các tổ chức thể thao có thể bảo toàn được cả sự trung thực trong thể thao và sự toàn vẹn của thể thao. Tôi hy vọng Hướng dẫn này sẽ góp phần thúc đẩy các nỗ lực này.

Yuri Fedotov
Tổng Giám Đốc
Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc

Lời cảm ơn

Tài liệu này là sản phẩm của Ban chuyên trách về Tham nhũng và Tội phạm Kinh tế của UNODC trên cơ sở phối hợp với Trung tâm An ninh Thể thao Quốc tế (ICSS). UNODC xin cảm ơn ICSS đã tài trợ cho việc xây dựng tài liệu này.

UNODC xin cảm ơn ông Paul Scotney về những đóng góp về mặt nội dung với quá trình soạn thảo tài liệu này.

UNODC xin bày tỏ sự cảm ơn đến những người sau đây đã dành thời gian, công sức đóng góp chuyên môn, kinh nghiệm của mình vào quá trình soạn thảo tài liệu Hướng dẫn này:

Ông Paolo Bertaccini Bonoli, Đại học Alta Scuola Università Cattolica; ông Hassan Haider, ông James Kitching, ông Benoit Pasquier, Liên đoàn Bóng đá châu Á; ông Adam Brickell, Cơ quan Quản lý Đua ngựa Vương quốc Anh; ông Kevin Carpenter, tổ chức Captivate Legal & Sports Solutions; Tiến sỹ Roger Koranteng, Ban Thư ký Khối Thịnh vượng Chung; bà Cassandra Fernandes, Hội đồng châu Âu; ông George Patterson, Ủy ban châu Âu; ông Norbert Rubicsek, Europol; ông Ralf Mutschke, bà Geraldine Noone, ông Nicholas Raudenski, FIFA; ông Nicholas John Tofiluk, Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc Vương quốc Anh; ông Douglas Robinson, Hội Đua ngựa Hồng Kông (Hong Kong Jockey Club); bà Léa Cléret, ông Stuart Page, ông Werner Schuller, ông Will Shand, ICSS; bà Ingrid Beutler, Ủy ban Olympic Quốc tế; ông Wayne Snell, ông Stanley Ude, INTERPOL; bà Lauren Baum, ông Pierre Berthet, ông Pascal Faget, ông Sylvain Nogues, bà Xavière Simeoni, Bộ Tư pháp CH Pháp; ông Seong Kyu Heo, ông Hyung Won Kim, ông Kyung Soo Kim, Bộ Tư pháp Hàn Quốc; ông Jack Anderson, Đại học Queens University; ông Oscar Brodtkin, ông James Watson, Sportradar; Giáo sư Mike McNamee, Đại học Swansea University; ông Urs Kluser, Liên đoàn Bóng đá châu Âu UEFA; bà Clair Ashley, bà Amelia Fisher-Starzynski, Công ty VERO Communications; bà Susan Ahern, ông Ben Rutherford, Tổ chức Bóng bầu dục Thế giới (World Rugby); ông Nigel Mawer, World Snooker and Darts; và ông Francis Montil.

UNODC cũng xin ghi nhận sự đóng góp của các cán bộ của UNODC sau đây chịu trách nhiệm xây dựng Hướng dẫn này: Candice Welsch, Ronan O’Laoire, Gemma Norman and Chadia Afkir, và những người sau đây đã đóng góp ý kiến cho Tài liệu: Dimitri Vlassis, Dimosthenis Chrysikos, Julia Pilgrim và Constanze Von Soehnen.

Mục lục

I. Tổng quan về dàn xếp trận đấu	1
A. Giới thiệu	1
B. Thế nào là dàn xếp trận đấu	3
1. Định nghĩa.....	3
2. Các tình huống điển hình.....	5
3. Cách tiếp cận của các tổ chức thể thao và cơ quan thực thi pháp luật	9
4. Biến chuyển trong dàn xếp trận đấu: thể thao điện tử	9
C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?.....	11
1. Sức hấp dẫn của dàn xếp trận đấu với tội phạm.....	12
2. Tác động đến thể thao	14
3. Tác động xã hội	15
4. Tác động kinh tế	15
D. Dàn xếp trận đấu là một vấn đề quốc tế như thế nào?.....	16
1. Tổng quan về bản chất xuyên quốc gia/xuyên biên giới của dàn xếp trận đấu	16
2. Các nhân tố ảnh hưởng đến người sẽ điều tra một vụ dàn xếp trận đấu	18
3. Phạm vi áp dụng của các Công ước Liên Hợp Quốc và các công cụ pháp lý và thể thao quốc tế khác.....	20
II. Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu.....	25
A. Các biện pháp điều tra dàn xếp trận đấu phổ biến	25
B. Hợp tác giữa cơ quan thực thi pháp luật và các nhà điều tra ngành thể thao.....	26
C. Thứ tự các bước của một quá trình điều tra điển hình	28
D. Nguồn thông tin, nghi vấn, mật báo và chứng cứ.....	30
1. Thông tin từ các nguồn tin liên quan đến cá cược	30
2. Thông tin từ các cơ chế báo cáo	30
E. Lộ trình điều tra	31
F. Chứng cứ	32
1. Nghĩa vụ chứng minh và tiêu chuẩn chứng minh	32
2. Theo dõi chứng cứ.....	33
3. Xác định bằng chứng cá cược	33
4. Phân tích bằng chứng cá cược	34

5	Suy luận chứng cứ từ băng ghi hình trận đấu.....	37
6.	Từ các dữ liệu cuộc gọi, xác định các mối liên hệ	38
7.	Phân tích hồ sơ dữ liệu cuộc gọi.....	39
8.	Kể nổi chứng cứ - lược đồ và trình tự thời gian.....	40
9.	Sử dụng thông tin nguồn mở.....	42
10.	Sử dụng chuyên gia	43
G.	Lấy lời khai.....	44
1.	Người làm chứng hay người bị tình nghi?	44
2.	Lấy lời khai người làm chứng.....	44
3.	Lực lượng thực thi pháp luật bắt, khám xét và thu giữ	45
4.	Lấy lời khai ban đầu với người bị tình nghi.....	45
5.	Lấy lời khai lần thứ hai	47
H.	Định tội.....	48
I.	Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của cơ quan thực thi pháp luật.....	49
1.	Tiêu chuẩn chứng minh.....	49
2.	Tiếp tục điều tra sau khi bắt giữ	50
3.	Lần theo dấu vết của tiền	50
J.	Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của tổ chức thể thao.....	51
1.	Phạm vi điều lệ và thẩm quyền	51
2.	Xung đột lợi ích.....	51
3.	Tác động khi có nghi vấn chống lại một số thành viên cấp cao của một tổ chức thể thao.....	52
4.	Tiêu chuẩn chứng minh.....	52
5.	Sử dụng chứng cứ	53
6.	Đưa ra xem xét kỷ luật	54
7.	Quyền của thành viên bị cáo buộc (kể cả quyền kháng án)	54
8.	Hiểu biết về cá cược	55
K.	Mối quan hệ giữa điều tra viên và công tố viên trong một vụ án hình sự hay xử lý nội bộ ngành thể thao	55
1.	Điều tra viên và công tố viên có vai trò và động cơ khác nhau.....	55
2.	Lợi ích của sự hợp tác và liên lạc giữa điều tra viên và công tố viên	56
3.	Hợp tác ở giai đoạn nào của quá trình điều tra.....	56
4.	Tập hợp hồ sơ truy tố	56
5.	Quyết định cuối cùng về tội danh và truy tố	56
6.	Hậu truy tố	57
L.	Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu	57
1.	Đập tan và bẻ gãy vụ dàn xếp như thế nào	57
2.	Chia sẻ thông tin và bảo vệ dữ liệu.....	58
3.	Các cơ chế báo cáo	59
4.	Vai trò của truyền thông	60
5.	Vai trò của công tác giám sát cá cược và các biên bản thỏa thuận	62

6. Đầu mối liên hệ duy nhất	64
7. Cán bộ phụ trách liên chính	64
8. Đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính và các chiến lược của một tổ chức thể thao	65
III. Kết luận và một số bài học chính	71
A. Tổng quan về dàn xếp trận đấu	71
B. Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	72
C. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh chống dàn xếp trận đấu	73

Mục lục

A. Áp dụng Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng đối với điều tra dàn xếp trận đấu	75
B. Các điều khoản tương thích của các công cụ pháp luật quốc tế khác có thể áp dụng cho điều tra dàn xếp trận đấu	87
C. Quan hệ hiệu quả với giới truyền thông khi diễn ra dàn xếp trận đấu	91
D. Các nghiên cứu trường hợp sử dụng trong Tài liệu Hướng dẫn	99
E. Chú giải	103

Tổng quan về dàn xếp trận đấu

A. Giới thiệu

Thể thao chiếm một vị trí trung tâm trong đời sống hàng ngày, nó đem đến cho chúng ta sự hồi hộp bởi tính chất khó đoán trước của cuộc đua tranh, kỹ thuật và lòng quyết tâm của vận động viên và những người tham gia khác¹. Một điều quan trọng là thể thao đã chứng tỏ là một nhân tố góp phần gắn kết xã hội và mang tính giáo dục.²

Thể thao được gắn với các giá trị cốt lõi như trung thực và thi đấu công bằng. Mặc dù vậy, tính trung thực trong các cuộc thi đấu thể thao và tính trung thực trong thể thao nói chung đang gặp phải một mối đe dọa ngày càng nghiêm trọng từ dàn xếp trận đấu. Có nhiều nhân tố góp phần làm tăng mối nguy cơ này, chẳng hạn như lòng tham của con người, sự quản lý yếu kém của ngành thể thao, các thị trường cá độ toàn cầu luôn sẵn có, dễ tiếp cận và khai thác, các cơ quan thực thi pháp luật không coi dàn xếp trận đấu là một mối nguy cơ cần ưu tiên giải quyết và tội phạm có tổ chức lợi dụng thể thao nhằm thu lợi cho bản thân mình.

Tài liệu Hướng dẫn này được soạn thảo trước hết nhằm để dành cho những ai quan tâm muốn tìm hiểu về mối đe dọa này và tìm ra cách thức thực tiễn nhằm giải quyết vấn đề này. Do vậy, đối tượng độc giả chính của tài liệu này là các điều tra viên trong các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao có nhiệm vụ điều tra các cáo buộc về dàn xếp trận đấu. Ngoài ra, Hướng dẫn này cũng bao gồm những thông tin phù hợp cho công tố viên, kiểm sát viên, thẩm phán, các nhà hoạch định chính sách và các nhà làm luật v.v.

Tài liệu nhằm cung cấp cho độc giả các công cụ và phương pháp cần thiết nhằm điều tra dàn xếp trận đấu. Cuốn sách cũng đưa ra cho họ những thông lệ tốt nhất phù hợp với từng hoàn cảnh cụ thể và nêu lên những cơ sở pháp lý và các thông tin cơ bản nhằm góp phần làm rõ thêm vấn đề dàn xếp trận đấu và làm thế nào để có thể giải quyết vấn đề này.

Tài liệu này bao gồm ba chương chính và các phụ lục. Độc giả có thể đọc từng chương hoặc toàn bộ cuốn sách tùy theo mối quan tâm của mình.

---

¹ Cách tiếp cận Hình sự hóa nhằm Chống Dàn xếp Trận đấu và Cá độ Bất hợp pháp: Từ góc độ Toàn cầu", Ủy ban Olympic Quốc tế và Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc, tháng 7/2013 www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Criminalization_approaches_to_combat_match-fixing.pdf

² "Cá độ trong thể thao và tham nhũng: Làm thế nào để duy trì sự trung thực trong thể thao", IRIS, Đại học University of Salford, Cabinet Praxes- Avocats & CCLS (Université de Pékin), tháng 2/2012 www.sportinfo.ee/est/g22s355

Bởi vì điều tra dàn xếp trận đấu là một lĩnh vực tương đối mới, không có nhiều chuẩn mực, phương pháp hay quy trình sẵn có, do đó Tài liệu này tập trung vào việc cung cấp những công cụ và phương pháp để các cơ quan thực thi pháp luật, các tổ chức thể thao hay các cơ quan hữu quan khác áp dụng và vận dụng cho phù hợp với hoàn cảnh cụ thể.

Dàn xếp trận đấu là một tội hình sự theo pháp luật của một số nước³ và vi phạm nội quy, quy định và quy tắc ứng xử, quy tắc đạo đức của nhiều cơ quan quản lý, tổ chức thể thao, và vì thế sẽ phải chịu các hình thức kỷ luật. Hơn nữa, hầu hết mọi nơi trên thế giới đều thừa nhận rằng dàn xếp trận đấu là một hình thức tham nhũng ngày càng phổ biến, trong đó có các cấu thành của tội phạm có tổ chức trong nước và tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia cần phải được giải quyết một cách toàn diện, nhịp nhàng với sự tham gia của rất nhiều bên hữu quan.

Vì vậy, các Công ước quốc tế cụ thể là Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống tham nhũng và Công ước Phòng chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia đóng vai trò là các cơ sở pháp lý quốc tế nhằm thúc đẩy sự hợp tác giữa các quốc gia và theo đó các quốc gia thành viên của các Công ước này phải có nghĩa vụ thông qua các văn bản pháp luật và đưa vào thực tiễn các quy trình phù hợp nhằm phòng ngừa, điều tra và truy tố các hành vi tham nhũng và tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia.

Do Công ước Phòng chống Tham nhũng và Công ước Phòng chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia đã đạt được sự ủng hộ gần như toàn cầu và có mối liên hệ trực tiếp đến các vấn đề về dàn xếp trận đấu, hai Công ước này được coi là cơ sở pháp lý cho Hướng dẫn này. Các chuyên gia có thể sử dụng các Công ước này làm công cụ để đẩy mạnh các biện pháp đấu tranh chống dàn xếp trận đấu và chống tội phạm và tham nhũng nói chung. Đặc biệt là vai trò của Công ước Phòng chống tham nhũng đã được các quốc gia thành viên nhấn mạnh tại Kỳ họp lần thứ sáu, Hội nghị các Quốc gia Thành viên của Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng, được tổ chức tại Xanh Pê-tec-bua, Liên bang Nga vào tháng 11/2015. Đoạn số 7 của Nghị quyết 6/6 của Kỳ họp “Tiếp theo Quyên bố Marrakech về phòng ngừa tham nhũng” như sau:

“Nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo vệ sự trung thực trong thể thao bằng cách thúc đẩy quản trị tốt trong thể thao và giảm thiểu các nguy cơ dẫn đến tham nhũng mà ngành thể thao toàn cầu hiện nay đang phải đối mặt, yêu cầu Ban Thư ký tiếp tục phối hợp với đối tác, nhà tài trợ và các tổ chức quốc tế phù hợp, thực hiện các nghiên cứu, xây dựng tài liệu đào tạo, hướng dẫn và công cụ cho các chính phủ và các tổ chức thể thao nhằm giúp họ đẩy mạnh hơn nữa các biện pháp trong lĩnh vực này, và ghi nhận kết quả công việc mà Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc đã làm trong lĩnh vực này, đặc biệt là trong việc thực hiện các nghiên cứu và hướng dẫn cùng với Ủy ban Olympic Quốc tế và Trung tâm An ninh Thể thao Quốc tế”.⁴

Có hai hình thức dàn xếp trận đấu chính:

(a) Hình thức dàn xếp trận đấu có liên quan đến cá độ

Khi những người ngoài sân đấu điều khiển việc dàn xếp trận đấu để thu lợi tài chính bất hợp pháp, thông qua các hình thức cá độ hợp pháp và không hợp pháp và chia sẻ một phần lợi nhuận với những người có liên quan đến ngành thể thao thực hiện hành vi dàn xếp trên sân.

³ www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/Criminalization_approaches_to_combat_match-fixing.pdf

⁴ Báo cáo của Hội nghị các Quốc gia thành viên Công ước Phòng chống Tham nhũng, kỳ họp thứ sáu, tổ chức tại Xanh Pê-tec-bua, Liên Bang Nga từ ngày 2 đến 6/11/2015, xuất bản ngày 3/12/2015 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/COSP/session6/V1508646e.pdf

Ngoài ra, hình thức dàn xếp trận đấu này cũng có thể do chính những người tham gia thi đấu thể thao tổ chức hoặc kiểm soát, những người này có thể tự cá độ hoặc thuyết phục người khác cá độ thay cho mình.

Khi hành vi cá độ liên quan đến dàn xếp trận đấu được thực hiện trên thị trường cá độ hợp pháp, hoặc ở các quốc gia có nền pháp luật mạnh, hiệu quả thì các điều tra viên sẽ dễ dàng thu thập được thông tin, dữ liệu và chứng cứ từ các giao dịch hơn. Bởi vì ở những nơi đó thì các doanh nghiệp kinh doanh đặt cược cần phải tuân thủ theo các quy định về minh bạch và liêm chính trong cá cược.

Dàn xếp trận đấu liên quan đến cá độ cũng có liên quan đến các hành vi phạm tội khác như rửa tiền, buôn người, trốn thuế, hăm dọa và bạo lực, gian lận, hối lộ và tổng tiền. Đây cũng là cách mà các tổ chức tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia gây quỹ để thực hiện các hành vi tội phạm khác nguy hiểm hơn/có lợi nhuận cao hơn.

(b) Hình thức dàn xếp trận đấu vì động cơ thể thao

Đây là dàn xếp trận đấu vì các lý do liên quan đến thể thao, không có liên quan đến cá độ và thường là ít liên quan đến tội phạm. Mặc dù vậy, thường là sẽ có ít nhất một lợi ích tài chính gián tiếp nào đó từ việc dàn xếp này. Một động cơ cho loại dàn xếp trận đấu này có thể là tài chính cho một câu lạc bộ (ví dụ vào cuối mùa giải, đội xếp thứ hạng cao hơn sẽ được trả tiền để thua, vì vậy đội xếp thứ hạng thấp sẽ không bị loại khỏi giải đấu)⁵ hoặc làm tăng cơ hội chiến thắng trong một giải đấu (như trong trường hợp giải cầu lông đôi nữ Thế Vận Hội 2012)⁶ [xem thêm chương 1, phần B.2 – nghiên cứu trường hợp: Dàn xếp tỉ số trận đấu cầu lông tại Thế Vận Hội 2012].

Cần lưu ý là những người khác biết được về sự dàn xếp trận đấu có động cơ thể thao này có thể sử dụng "thông tin nội bộ" này để kiếm lợi trên thị trường cá độ. Nhìn chung, việc điều tra dàn xếp trận đấu có động cơ liên quan đến thể thao có nhiều khó khăn hơn bởi vì khi không có chứng cứ về cá độ, khó chứng minh được là đã có một hành vi phạm tội.

Một hậu quả nữa của dàn xếp trận đấu vì động cơ thể thao là những người dính líu đến hành vi này sẽ trở nên dễ bị lung lay hơn trước những tiếp cận từ phía những đối tượng dàn xếp trận đấu thực sự.

B. Dàn xếp trận đấu là gì?

1. Định nghĩa

Có nhiều định nghĩa khác nhau về dàn xếp trận đấu. Trong khuôn khổ của Tài liệu Hướng dẫn này, chúng tôi sẽ sử dụng định nghĩa của Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu Thể thao (hay còn gọi là Công ước Macolin) bởi vì đó cũng là một định nghĩa được sử dụng và chấp nhận rộng rãi nhất trên thế giới:

“Thao túng trong thi đấu thể thao là một thỏa thuận, hành vi làm hoặc không làm một cách có chủ ý nhằm thay đổi một cách không đúng đắn kết quả hay cục diện của một trận đấu thể thao nhằm loại bỏ toàn bộ hoặc một phần bản chất không thể đoán trước

].

⁵ Cheloukhine, S. 2013. "Dàn xếp Trận đấu trong Bóng đá: Tổ chức, Cơ cấu và Thực thi pháp luật: từ Quan điểm của Nga", trong D. *Dàn xếp Trận đấu trong Thể thao Quốc tế: Các Quy Trình Hiện nay, Thực thi Pháp luật và Các Chiến lược Phòng ngừa*. Thụy Sĩ: Springer International Publishing, từ trang 113 đến trang 132.

⁶ Carpenter, K. "Dàn xếp Trận đấu - Xi căng đan, Bài học và Phát triển Chính sách 2012/13—Phần 1", tạp chí LawInSport (Pháp luật trong Thể thao), số ra ngày 1/3/2013, www.lawinsport.com/Điều/anti-corruption/item/match-fixing-scandals-lessons-policy-developments-2012-13-part-1 [Truy cập lần cuối vào ngày 19/2/2016].

của trận đấu thể thao nói trên nhằm đạt được một lợi ích không đúng đắn cho bản thân hoặc người khác.”⁷

Các sự việc có thể xảy ra theo định nghĩa này bao gồm:

- Thua một trận đấu hay một hiệp của một trận đấu một cách có chủ ý vì bất cứ lý do gì
- Một vận động viên thi đấu dưới phong độ một cách có chủ ý hoặc rút lui một cách không phù hợp, có chủ ý trước khi kết thúc một trận đấu (còn được gọi là tanking hay thua chiến thuật)⁸⁹
- Thao túng quy mô nhỏ một sự kiện thể thao nào đó (tức là dàn xếp những yếu tố cụ thể của một giải đấu thể thao)
- Trọng tài hay các quan chức khác của trận đấu áp dụng sai luật của một bộ môn thể thao nào đó một cách có chủ ý

Nghiên cứu trường hợp: Trọng tài bóng rổ cung cấp thông tin nội bộ cho người cá cược chuyên nghiệp

Ông Tim Donaghy, trọng tài của Hiệp hội Bóng rổ nhà nghề Quốc gia NBA, Hoa Kỳ đã phải thụ án 13 tháng tù giam tại một nhà tù liên bang sau khi thừa nhận đã nhận tiền từ một người cá độ chuyên nghiệp do cung cấp thông tin nội bộ cho người này về các trận đấu mà ông ta điều khiển trong khoảng thời gian từ năm 2005 đến năm 2007.

Nguồn: Branca, A. “Cựu trọng tài NBA Tim Donaghy: ‘Tội phạm có tổ chức sẽ luôn nhúng tay vào thể thao’”, *The Guardian* online, 22/6/ 2015 www.theguardian.com/sport/2015/may/22/ex-nba-ref-tim-donaghy-organized-will-always-have-a-hand-in-sports

- Nhân viên phục vụ trên sân can thiệp vào trận đấu, mặt sân hay trang thiết bị

Các trận đấu giả/ma cũng là một vấn đề các điều tra viên cần xem xét như nêu trong ví dụ dưới đây. Trong khi việc sử dụng sai mục đích các thông tin nội bộ không thỏa mãn hoàn toàn định nghĩa trên bởi vì nó không phải là thao túng một sự kiện thể thao, nhưng đây là một cách lừa gạt doanh nghiệp kinh doanh cá cược bằng cách sử dụng thông tin cụ thể, không phổ biến về một sự kiện thể thao. Trong khuôn khổ tài liệu này, ở đâu có nghi ngờ là thông tin nội bộ đã bị sử dụng để cá độ một sự kiện thể thao thì sẽ được coi là một hành vi dàn xếp trận đấu.

Nghiên cứu trường hợp: Nhà cái châu Âu xuất tiền trả cho kết quả một trận bóng đá không bao giờ được diễn ra ở Cộng hòa Bê-la-rus.

Ngày 3/2/2014, báo cáo cho thấy Câu lạc bộ FC Slutsk đã ghi hai bàn vào cuối hiệp hai vào lưới của đội Shakhter Soligorsk vốn cực kỳ được yêu thích, để dành thắng lợi với tỉ số 2-1 trong một trận đấu thuộc Giải Ngoại Hạng Bê-la-rus. Đối với Shakhter, một đội đã từng tham gia cả giải UEFA Europa League và giải UEFA Champions League, đây là một trận thua không ai có thể nghĩ đến. Tuy nhiên, sau đó người ta đã phát hiện ra là trận đấu này chưa từng diễn ra.

⁷ Công ước Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu Thể thao, ngày 18/9/2014 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/215

⁸ Ví dụ 1—trong quần vợt: Khi các vận động viên được cho là đã thi đấu trên sân dưới sức mình một cách có chủ ý vì một lợi ích tiềm năng sẽ có được do cá độ đối với chính trận cầu của mình hoặc do chỉ quan tâm đến việc thu tiền thù lao cho sự xuất hiện trên sân của mình mà thôi (Rizvi, A. “Làng quần vợt cần phải bêu xấu những người dàn xếp trận đấu để có thể giải quyết hiệu quả vấn đề này”, *TheNational.ae*, 10/8/2015, www.thenational.ae/sport/tennis/tennis-must-start-naming-and-shaming-match-fixers-to-effectively-tackle-

⁹ Ví dụ 2 - trong bóng rổ: Thua chiến thuật hay “tanking” khá phổ biến trong các đội bóng rổ chuyên nghiệp NBA, người ta cho rằng khi một đội không thể có cơ hội tham gia vòng đấu play offs, họ sẽ chủ ý thua để có thể có thể có cơ hội lựa chọn cầu thủ tốt hơn cho mùa giải sau. (Deeks, M. “Tanking thực chất là gì, và thực sự đội bóng rổ NBA nào làm điều này?”, *SBNation.com*, 10/1/2014, www.sbnation.com/2014/1/10/5266770/nba-draft-lottery-tanking-gm [Truy cập lần cuối vào ngày 20/12/2015]).

Một nhà cái châu Âu đã chi trả tiền cho kết quả trận đấu sau khi nhận được thông tin khẳng định trận đấu đã diễn ra. Tuy nhiên, các cuộc điều tra sau đó đã cho thấy nó chưa từng diễn ra.

Lúc bấy giờ, vụ dàn xếp trận đấu mà này chỉ là vụ dàn xếp thứ tư kiểu này. Theo báo cáo, một người trước đây làm việc cho các hãng thu thập dữ liệu, đã xem nhiều trận đấu và cắt ghép các tình tiết trên sân cỏ, bị tình nghi có dính líu vào vụ dàn xếp trận đấu này. Vào thời điểm soạn thảo tài liệu này, vụ việc vẫn đang được điều tra.

Nguồn: <http://www.telegraph.co.uk/sport/football/news/11421732/Revealed-the-ghost-game-bet-on-around-the-world...that-never-actually-took-place.html>

2. Tình huống điển hình

Dàn xếp một sự kiện thể thao có thể được thực hiện bởi vận động viên hay quan chức điều khiển trận đấu, có trách nhiệm đảm bảo trận đấu diễn ra đúng luật. Hai nhóm này có ảnh hưởng trực tiếp đến sân bóng. Mặc dù vậy, kết quả của một sự kiện thể thao cũng có thể bị một bên thứ ba thao túng, ví dụ như người đại diện cho cầu thủ hoặc chủ của câu lạc bộ, những người có thể tác động đến môi trường diễn ra trận đấu. Những người này là những người ảnh hưởng gián tiếp.

Trong phần tiếp theo sau đây, chúng tôi sẽ trình bày các cách thức thao túng một trận đấu thể thao, gọi chung là dàn xếp trận đấu, có kèm theo các ví dụ thực tiễn.

Trong các môn thể thao mang tính đối kháng một đấu một như quần vợt, snooker (snú-cơ) hay cầu lông, nếu cả hai vận động viên đều phối hợp với nhau để dàn xếp trận đấu, thì kiểu dàn xếp điển hình sẽ là cả hai bên thỏa thuận từ trước vận động viên nào sẽ thắng cả trận hay thắng hiệp đấu nào của trận đấu, ví dụ một séc chẳng hạn. Một kiểu dàn xếp phổ biến khác là một vận động viên được phép tiến sâu thêm trong giải đấu để có thể cải thiện thứ hạng của mình, trong khi đối thủ sẽ nhận tiền thưởng của giải đấu để bù đắp cho việc mình bị đánh bại. Một kiểu dàn xếp nữa là một người chủ ý thua một phần hoặc toàn bộ trận đấu mà đối thủ không biết (chẳng hạn như rút lui khỏi trận đấu vì lý do không liên quan đến thể thao).

Nghiên cứu trường hợp: một vận động viên quần vợt bị cấm thi đấu năm năm do đã cố ý để thua sau khi được tiếp xúc, đặt vấn đề qua Skype

Trong vụ *Guillermo Olaso de la Rica và Cơ quan Liêm chính Quần vợt*, một nhà cái quan sát thấy những hành vi cá độ đáng ngờ có liên quan đến ba trận quần vợt chuyên nghiệp nam vào cuối năm 2010. Trong mỗi trận, tay vợt xếp thứ hạng thấp hơn đều được cá là sẽ thắng. Có tất cả tám cược đặt 200 Euro mà nếu thắng độ sẽ thu về 65.000 Euro. Sau đó lại có thêm một người đặt kèo 500 bảng Anh. Một nhà cái đã báo cho Cơ quan Liêm chính Quần vợt về những hành vi đáng ngờ trong vụ cá độ này.

Tay vợt có thứ hạng cao hơn trong trận đấu này là Guillermo Olaso. Anh này đúng là đã thua trong trận đấu đáng ngờ này và bị Cơ quan Liêm chính Quần vợt điều tra, truy tố tham nhũng và hai tội khác do không báo cáo hành vi tiếp xúc, đặt vấn đề tham nhũng, theo quy định của Chương trình Hợp nhất về Phòng chống Tham nhũng trong Quần vợt.

Khi Olaso đang bị điều tra, điều tra viên của Cơ quan Liêm chính Quần vợt đã sử dụng thẩm quyền của mình thu điện thoại di động và máy tính xách tay để trích xuất các tin nhắn giữa Olaso và đồng phạm. Các tin nhắn này cực kỳ quan trọng đối với kết quả điều tra.

Hội đồng xét xử của Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế đã hoàn toàn bị thuyết phục bởi các chứng cứ đưa ra và quyết định cấm thi đấu năm năm và phạt 25.000 đô la Mỹ đối với Olaso.

Nguồn: CAS 2014/3467 Guillermo Olaso de la Rica và Cơ quan Liêm chính Quần vợt, 30/9/2014 www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_3467___FINAL___internet.pdf

Đối với một môn thể thao có tính đồng đội như bóng đá, kiểu dàn xếp phổ biến là cả hai đội hay một nhóm cầu thủ của hai đội thống nhất từ trước. Thường thì nội dung của kiểu dàn xếp này là thỏa thuận đội nào sẽ thắng cả trận, hay dẫn trước ở thời điểm nào đó, hay số bàn thắng sẽ được ghi.

Nếu chỉ một đội hay một nhóm cầu thủ trong một đội có dính líu đến việc dàn xếp thì thường sẽ dẫn đến đội đó thua cả trận hoặc bị dẫn trước ở một thời điểm nào đó và/hoặc thao túng số bàn thắng.

Nghiên cứu trường hợp: Chủ tịch câu lạc bộ bóng đá bị cấm vĩnh viễn do chỉ đạo câu lạc bộ của mình thua trong một giải đấu.

Trong vòng đấu loại của giải UEFA Champions League (Cúp C1 châu Âu) mùa 2004-2005, Câu lạc bộ FK Pobeda, Cộng hòa Ma-xê-đô-ni-a, một nước cộng hòa thuộc Nam Tư cũ sẽ phải đấu với câu lạc bộ FC Pyunik của Cộng hòa Ác-mê-ni-a. Trong trận đấu trên sân nhà diễn ra vào ngày 13/7/2004, đội FK Pobeda đã thua 1-3. Kết quả của trận lượt về là 1-1, và điều này có nghĩa là đội FK Pobeda bị loại khỏi giải.

Sau khi nhận được các tin báo có liên quan đến tính trung thực của trận đấu, Liên đoàn bóng đá châu Âu UEFA đã giao cho một chuyên gia về cá cược phân tích các kiểu cá cược có liên quan đến hai trận đấu này. Chuyên gia này đã phát hiện ra một lượng tiền lớn bất thường đã được dùng để đặt cược vào trận lượt đi (lớn hơn gấp mười lần lượng tiền đặt cược thông thường đối với một trận đấu). Ngoài ra, nhiều nhà cái đã quyết định không nhận kèo cho trận lượt về.

Qua phân tích chi tiết các kiểu dạng cá độ, chuyên gia này đi đến kết luận rằng không còn nghi ngờ hợp lý gì nữa trận đấu đã bị dàn xếp và/hoặc các tổ chức tội phạm đã tác động đến kết quả của nó.

Vào tháng 3 năm 2009, các quan chức của UEFA đã thẩm vấn một số người về các tình tiết diễn biến xung quanh hai trận đấu này. Vào ngày 29/3/2009, Thanh tra UEFA đã trình một báo cáo trong đó kết luận rằng câu lạc bộ Pobeda, thông qua Chủ tịch của mình là ông Zabrcanec đã vi phạm nguyên tắc trung thực và tinh thần thể thao. Sau đó, UEFA đã cấm vĩnh viễn ông Zabrcanec tham gia bất cứ hoạt động nào liên quan đến bóng đá.

Trong phiên Tòa xét xử kháng cáo, Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế đã giữ nguyên án phạt bởi vì họ đã nghe chứng cứ rằng ông này đã nói về việc "cho đi" trận đấu này bởi tình hình tài chính của câu lạc bộ bị đát và đã nói với cả đội vào thời điểm giữa hiệp hai, khi câu lạc bộ FK Pobeda đang dẫn trước 1:0 là: "họ sẽ giết tôi, sẽ đốt nhà tôi".

Nguồn: CAS 2009/A/1920 FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski và UEFA, 15/4/2010 www.sportialaw.com/biblioteca/xmedia/theme/default/LAUDOSTASCAS2009/CAS_2009-A-1920_FK_Pobeda_-_Aleksandar_Zabrcanec_-_Nikolce_Zdraveski_v._UEFA_-_Final_award.pdf

Đối với một môn thể thao đồng đội, các cá nhân có thể lựa chọn dàn xếp các yếu tố cụ thể của một trận đấu, hành động này được coi là dàn xếp tiêu điểm (spot-fixing). Một ví dụ trong môn crich-kê (bóng gậy) có liên quan đến ba vận động viên người Pa-kit-xtan trong một trận đấu quốc tế được tổ chức tại Anh cho thấy hành vi dàn xếp kiểu này có thể là một thỏa thuận không chính thức giữa một hoặc một nhóm cầu thủ chủ chốt như đội trưởng và đầu cầu viên/người giao bóng (xem chương II, phần L.4).¹⁰

Dàn xếp trận đấu cũng có thể do trọng tài hoặc các quan chức khác của trận đấu thực hiện. Ví dụ, trong bóng đá một trọng tài có thể có một số cách để tác động không đúng mực vào kết quả hay một thông số của một trận đấu, chẳng hạn như tổng số bàn thắng được ghi.

Nghiên cứu trường hợp: Trọng tài dàn xếp trận đấu trong các trận đấu khởi động của giải FIFA World Cup 2010

Có một số cáo buộc liên quan đến các trận cầu giao hữu quốc tế, còn được gọi là các trận cầu khởi động diễn ra tại nước chủ nhà của giải FIFA World Cup 2010 Nam Phi.

Cáo buộc cho rằng các quan chức điều khiển trận đấu đã thao túng các trận đấu trên sau khi được công ty Futbol 4U trả tiền. Người điều hành công ty này là Wilson Raj Perumal^a, một người dàn xếp trận đấu do vi phạm Bộ Quy tắc Đạo đức FIFA và Quy chế Kỷ luật FIFA.

Ibrahim Chaibou - vị trọng tài người Ni-giê giữ vai trò chính trong việc tác động lên sân cho Peruma và đã dính líu đến việc dàn xếp một số trận đấu giao hữu khởi động. Với mỗi vụ dàn xếp, ông ta và các quan chức điều khiển trận đấu đồng phạm được trả từ 60.000 đến 70.000 đô la. Thậm chí đối với một người bình thường thì cũng thấy rõ là các quyết định của ông Chaibou là bất thường. Ví dụ, trong trận đấu giữa Nam Phi và Goa-tê-ma-la, ông đã trao hai quả phạt đền do lỗi chơi bóng bằng tay mặc dù quả bóng không hề ở vị trí gần với tay của cầu thủ.

Nguồn: Hill, D. và Longman, J. "Các trận cầu bị dàn xếp phủ bóng lên World Cup", *Thời báo New York Times*, 31/5/2014 www.nytimes.com/2014/06/01/sports/soccer/fixing-matches-cast-shadow-over-world-cup.html?_r=0 [Truy cập lần cuối vào ngày 22/9/2015].

^aPerumal, W.R., Righi, A. và Piano, E. 2014 *Kelong Kings: Tự thú của người dàn xếp trận đấu nổi tiếng nhất*. Tự xuất bản

Dàn xếp trận đấu có thể liên quan đến các yếu tố môi trường mà sự kiện thể thao diễn ra, ví dụ như can thiệp vào thiết bị hoặc mặt sân mà trận đấu dự kiến sẽ diễn ra.¹¹

Nghiên cứu trường hợp: Dàn xếp về đèn pha chiếu sáng ở Vương quốc Anh

Một tập đoàn cá độ của Ma-lay-xi-a bị cáo buộc là đã tác động vào ba trận đấu của giải Ngoại hạng Anh English Premier League trong vòng 15 tháng, bao gồm trận đấu giữa West Ham United và Crystal Palace (ngày 3/11/1997), Wimbledon và Arsenal (22/12/1997) và Charlton Athletic và Liverpool (13/12/1999).

Cách thức dàn xếp là các đèn pha chiếu sáng sẽ bị tắt vào một thời điểm được xác định từ trước trong khi trận đấu đang diễn ra, theo như giới cá độ bóng đá thì đó được hiểu là kết thúc trận đấu. Cụ thể là, những kẻ dàn xếp đã chú ý thiết kế kết quả trận đấu bằng cách tắt đèn pha chiếu sáng khi tỉ số đang trùng với kèo họ đã đặt. Trong hai trận đấu, vụ dàn xếp đã hoàn tất với kết quả như ý.

¹⁰ *Hội đồng Crich-kê Quốc tế (ICC) và Salman Butt, Mohammed Asif và Mohammed Amir*, Phán quyết của Tòa chống Tham nhũng Độc lập, 5/12/2011 http://icc-live.s3.amazonaws.com/cms/media/about_docs/518b6fcd97012-International%20Cricket%20Council%20v%20Salman%20Butt,%20Mohammad%20Asif%20and%20Mohammad%20Amir%20-%20Determination%20of%20the%20independent%20anti-corruption%20tribunal.pdf

¹¹ ICC đã đình chỉ công tác của Jayananda Warnaweera, quản lý sân vận động Galle Jaana do vi phạm Bộ Quy tắc Phòng chống Tham nhũng ICC, ICC, ngày 20/2/2016 [truy cập lần cuối vào ngày 3/5/2016]

Tuy nhiên trong trận đấu giữa Charlton Athletic và Liverpool, vụ việc dàn xếp không thành bởi vì những kẻ dàn xếp đã bị bắt tại sân Charlton Athletic ba ngày trước khi trận đấu diễn ra. Ba người là Eng Hwa Lim, Chee Kew Ong và Wai Yuen Liu và Roger Firth - nhân viên an ninh Câu lạc bộ Charlton đã bị bỏ tù do tham gia vào hành vi này.

Nguồn: "Dàn xếp Trận đấu trên Thế giới - Vấn đề và Giải pháp", Sportradar Security Services, 2014 https://security.sportradar.com/wp-content/uploads/sites/6/2014/12/Sportradar-Security-Services_World-Match-Fixing-The-Problem-and-the-Solution1.pdf

Có thể lấy một ví dụ khác về dàn xếp trận đấu có liên quan đến môi trường thi đấu trong môn đua ngựa bởi vì kết quả của trận đua ngựa có thể bị ảnh hưởng một cách không đúng đắn bằng cách cho ngựa dùng chất ma túy. Tác dụng đối với con ngựa có thể là làm tăng hoặc làm giảm thành tích của con ngựa đua.

Nhiều trường hợp đua ngựa ở Vương quốc Anh và Bắc Ai-len cho thấy người ta đã thu được một lượng tiền đáng kể do đã biết rằng một con ngựa sẽ không thắng được bởi vì nó không được khỏe hoặc bị thương.

Nghiên cứu trường hợp: Thông tin nội bộ bị sử dụng để thu lợi bất chính từ đua ngựa

Vào tháng 1 năm 2000, con ngựa tên là Ngạc Nhiên Vàng (Golden Surprice) được đưa vào một trường đua ở Wolverhampton và trước khi cuộc đua diễn ra, đây là con ngựa rõ ràng được dự báo là sẽ thắng. Nhưng khi cuộc đua diễn ra, con ngựa này chạy rất kém và về đích gần cuối cùng.

Sau này, ngành cá cược đã báo cáo rằng có một số cá nhân có liên quan đến chú ngựa này trong đó có cả chủ ngựa đã nhận được hơn 100.000 bảng Anh từ việc cá cược là con Ngạc Nhiên Vàng sẽ thua.

Hai tuần trước khi cuộc đua diễn ra, cùng nhóm người đó đã nhận được một số tiền tương tự vì con ngựa đó thắng cuộc. Do vậy, người ta nghi ngờ rằng nhóm này đã có thông tin nội bộ rằng con ngựa này sẽ không thắng được trong cuộc đua ở Wolverhampton.

Thông qua điều tra sau đó cho thấy rằng trong khoảng thời gian giữa hai cuộc đua, một cuộc mà chú ngựa đó thắng cuộc và một cuộc nó về đích gần cuối cùng, chú ngựa này không hề tập luyện gì cả và do đó không đủ sức khỏe khi chạy trong cuộc đua.

Trong phiên điều trần về kỷ luật trong thể thao, tất cả những người có liên quan đến chú ngựa này (chủ ngựa, huấn luyện viên và người chăm sóc ngựa) đã bị quy kết thực hiện hành vi tham nhũng, sai trái và bị cấm tham gia vào môn thể thao này trong một khoảng thời gian dài.

Nguồn: "Kết quả điều tra vụ chú ngựa Ngạc Nhiên Vàng", Cơ quan Quản lý Đua ngựa Vương Quốc Anh, 28/3/2010 www.british-horseracing.com/press_releases/golden-surprice-enquiry-result

Cơ cấu của một giải đấu thể thao cũng có thể làm cho tính trung thực trong thể thao bị nghi ngờ và tạo cơ hội cho những đối tượng dàn xếp trận đấu có cơ hội kiếm tiền từ thị trường cá cược. Hình thức dàn xếp trận đấu phổ biến nhất là một người hay một đội tham gia vào giải đấu điều chỉnh phong độ thi đấu của mình trong một trận nhất định nhằm để tránh gặp một đối thủ mà họ có thể sẽ đối đầu trong một trận đấu sau đó.

Nghiên cứu trường hợp: Dàn xếp trong môn cầu lông ở Thế Vận hội 2012

Một xi căng đan dàn xếp trận đấu có động cơ thể thao đã làm chấn động Thế Vận Hội 2012 diễn ra tại Luân Đôn. Hành vi dàn xếp diễn ra trong các vòng đấu bảng của giải cầu lông đôi nữ.

Sự việc xảy ra trong các trận đấu mang tính thủ tục của vòng bảng (có nghĩa là kết quả không ảnh hưởng đến ai sẽ được đi tiếp vòng tiếp theo) và có liên quan đến ba quốc gia (một cặp đấu đến từ Trung Quốc, một cặp từ In-đô-nê-xi-a và hai cặp đến từ Hàn Quốc).

Mặc dù các cặp đấu đã đủ điều kiện để đi tiếp vòng sau, rõ ràng thấy rằng các tay vợt đã cố gắng để thua trong các trận đấu nhằm tránh phải gặp một đội mạnh hơn là Trung Quốc trong vòng loại trực tiếp. Điều này dẫn đến những cảnh tượng như các tay vợt giao bóng cực kỳ tồi tệ liên tục vào lưới và cố ý bỏ qua cả những quả dễ để có thể thua trong trận đấu cuối của vòng bảng.

Liên đoàn Cầu lông Thế giới đã cáo buộc các cặp đấu vì không nỗ lực hết sức mình để giành chiến thắng và đã triệu tập một cuộc họp xem xét kỷ luật ngay ngày hôm sau và loại bỏ tất cả tám tay vợt khỏi giải đấu.

Nguồn: Kelso, P. "Các cặp đấu cầu lông bị loại khỏi Thế vận hội Luân-đôn 2012 do cố gắng dàn xếp trận đấu", đăng trên báo *The Telegraph* (United Kingdom), 1/8/2012 www.telegraph.co.uk/sport/olympics/badminton/9443922/Badminton-pairs-expelled-from-London-2012-Olympics-after-match-fixing-scandal.html [Truy cập lần cuối vào ngày 19/2/2016].

3. Cách tiếp cận của các tổ chức thể thao và cơ quan thực thi pháp luật

Như đã nêu trên, tài liệu Hướng dẫn này được soạn ra trước hết nhắm tới đối tượng độc giả là các điều tra viên làm việc trong các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao. Đối với các tổ chức thể thao, điều tra các nghi ngờ dàn xếp trận đấu có ý nghĩa sống còn đối với việc duy trì lòng tin của vận động viên và các bên tham gia bởi vì "[dàn xếp trận đấu] tác động đến bản chất của nguyên tắc trung thành, trung thực và tinh thần thi đấu thể thao cao thượng".¹²

Các tổ chức thực thi pháp luật có một vai trò khác, đó là điều tra dàn xếp trận đấu từ góc độ bảo vệ người dân nói chung và giữ gìn các giá trị của xã hội.¹³ Cần phải hiểu được các cách tiếp cận khác nhau này, nhất là khi cần tới sự hợp tác giữa hai ngành trong điều tra một vụ việc dàn xếp trận đấu mà vừa vi phạm đến các quy định trong thể thao lẫn trong pháp luật hình sự.

Sự hợp tác giữa tổ chức thể thao và cơ quan thực thi pháp luật và điều tra chung sẽ được trình bày một cách chi tiết trong chương II, phần B của tài liệu này.

4. Biến chuyển trong dàn xếp trận đấu và thể thao điện tử

Trong khi cuốn sách này tập trung vào dàn xếp trận đấu trong các môn thể thao truyền thống, các độc giả cũng có thể mừng tượng ra rằng dàn xếp trận đấu trong các môn thể thao điện tử hay còn được gọi là eSports đang ngày càng phổ biến. Thể thao điện tử được hiểu là các trận đấu dựa vào các hệ thống điện tử, chủ yếu là các trò chơi trên máy tính và các cá nhân hay các nhóm người chơi đấu với nhau. E-sports ngày càng trở nên phổ biến và có nhiều khán giả, tính chuyên nghiệp giữa các game thủ ngày càng cao và thậm chí được Ủy ban Olympic Hàn Quốc công nhận là một môn thể thao Olympic hạng hai.¹⁴

eSports đặt ra một thách thức đặc biệt với tính trung thực trong thể thao trên thế giới. Theo định nghĩa, các môn thể thao này cực kỳ khác với các môn thể thao truyền thống, và thay

¹² CAS 2009/A/1920 FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski và UEFA, Tòa Trọng tài Thế thao Quốc tế, 15/4/2010 www.sportialaw.com/biblioteca/xmedia/theme/default/LAUDOSTASCAS2009/CAS_2009-A-1920_FK_Pobeda_Aleksandar_Zabrcanec_Nikolce_Zdraveski_v._UEFA_-_Final_award.pdf

¹³ Pringle, A. "Luật Hình Sự", *The Canadian Encyclopaedia*.ca, 28/12/2014 www.thecanadianencyclopedia.ca/en/Điều/criminal-law/ [Truy cập lần cuối vào ngày 6/1/2016].

¹⁴ http://www.koreatimes.co.kr/www/news/sports/2016/04/136_172766.html

vì được thi đấu trên một sân đấu hay sàn đấu, thực chất họ lại thi đấu trên sân khấu và hầu hết là ở nhà. Hơn 80% các trận đấu eSports của các đội quốc tế được chơi trong một môi trường trực tuyến, phi biên giới. Có thể có những cuộc đấu có tới 16 đội trên toàn thế giới với các game thủ đến từ nhiều nước khác nhau.

Do tính chất đa dạng này, rất khó có thể xác định thẩm quyền tài phán đối với sự kiện trên. Các trận đấu được chơi trên nền một máy chủ tại một quốc gia, nhưng có thể được một nhà tổ chức ở một quốc gia khác tổ chức và có liên quan đến những game thủ ở nhiều nơi trên thế giới.

Hơn nữa, do có những vật, tài sản ảo trong trò chơi (có giá trị về tiền) đã dẫn đến việc tạo ra các cơ sở cho hoạt động cá cược một cách không chính thức. Có một số mạng trực tuyến tồn tại vì mục đích này và hoàn toàn không được quản lý và không cũng không hề có giấy phép hoạt động cá cược. Tài khoản người dùng không gì khác hơn là tài khoản dùng để chơi game, có nghĩa là bất cứ ai từ bất kỳ vị trí nào và ở mọi lứa tuổi đều có thể đặt cược. Rất khó có thể theo dõi được người sử dụng trên những giao diện này và lần theo dấu vết của tiền còn khó khăn hơn.

Mặc dù trước đây cá cược thể thao điện tử được coi là một nhánh đặc thù của ngành công nghiệp cá cược, gần đây ngành này đã phát triển với tốc độ cực nhanh, và hiện nay đã có hơn 75 doanh nghiệp kinh doanh trong lĩnh vực này. Chính vì phát triển nhanh như vậy dẫn đến tính thanh khoản của tài chính cũng tăng lên và mở ra cơ hội cho những đối tượng dàn xếp trận đấu kiếm lời từ việc thao túng các giải đấu eSports.

Một số mạng lưới cá độ không bị quản lý có doanh thu vượt 1 triệu đô la cho mỗi trận đấu. Có bằng chứng cho thấy các tập đoàn kinh doanh cá cược truyền thống cũng đang hướng sự quan tâm của mình đến eSports, một vài tổ chức đã nhận cược đến hơn 10.000 đô la cho mỗi trận đấu. Đáng lưu ý là những hoạt động cá độ kiểu này còn có thể liên quan đến các nhóm tội phạm có tổ chức, như đã thấy trong vụ xì căng đan StarCraft II năm 2015.¹⁵ Ở thời điểm đang soạn thảo cuốn sách này, khi đang diễn ra một trò chơi điện tử phổ biến, các điều tra viên Hàn Quốc đã phát hiện ra các chi tiết về dàn xếp trận đấu nhờ thông tin có được từ một đặc tình.

Do các đội chơi eSports nghiệp dư hay bán chuyên có thể chỉ kiếm được ít tiền, người ta có thể dùng đến một khoản tiền nhỏ để thao túng người chơi, lôi kéo họ vào vụ dàn xếp trận đấu. Một số vụ dàn xếp trận đấu đã được công bố cho thấy những kẻ dàn xếp chỉ phải chi trả ít hơn 5.000 đô la một trận. Một đặc điểm khác của điều tra eSports là không như các môn thể thao khác, một lượng lớn các thông tin về mỗi trận đấu đều được lưu trữ điện tử. Chính vì vậy trong vụ xì căng đan StarCraft II 2015, các điều tra viên có thể so sánh các trận đấu đáng ngờ để xác định được thói quen chơi và tìm ra điểm bất thường trong kỹ thuật chơi của đối tượng.

Nghiên cứu trường hợp: Trận đấu eSports Đội iBuyPower thua chiến thuật (tanks)

Vào đầu năm 2014, iBuyPower (một công ty máy tính và công nghệ chuyên về các máy tính dành cho chơi điện tử) đã tập hợp một nhóm các game thủ hàng đầu của Bắc Mỹ để thành lập một đội thi đấu game *Counter-Strike: Global Offensive*.

¹⁵ http://wiki.teamliquid.net/starcraft2/2015_Match-Fixing_Scandal

Sau khi có thành tích kém cỏi ở một giải đấu do Electronic Sports League One đứng ra tổ chức ở Cô-lô-nhơ, Đức trong năm 2014, ở đó họ thua bất ngờ trong vòng đấu bảng, đội iBuyPower đã chơi một trận đấu thứ hạng thấp hơn vào tháng 8/2014 với đội Những người Bắc Mỹ North Americans NetCodeGuides.com, trong đó ông Marine - đội trưởng của đội iBuyPower cũng là đồng sở hữu.

Ông Pierce, một thành viên khác trong đội khiếu nại rằng chính ông Marine đã gợi ý rằng họ cần thao túng trận đấu, khi biết tỉ lệ đặt kèo của CSGOLounge.com. - một nhà cái khá nổi tiếng không bị quản lý. Với vị trí là đội trưởng, ông Marine giữ một vị trí có ảnh hưởng lớn đến cả đội và đội nhanh chóng chấp thuận lời đề nghị.

Mặc dù chứng cứ ban đầu về việc trận đấu bị thao túng đã nhanh chóng bị loại bỏ, câu chuyện vẫn chưa kết thúc khi đầu năm 2015, một nhà báo điều tra đã cung cấp chi tiết nhật ký trao đổi thông tin trực tuyến (chat logs) và đưa ra chứng cứ khác cho thấy ông Marine có tội.

Valve, nhà phát hành game *Counter-Strike: Global Offensive* cũng tự tiến hành điều tra và vào tháng 1/2015 đã ra lệnh cấm đối với bốn trong năm game thủ cùng với ba cá nhân khác có liên quan đến đội bóng. Vào tháng 1/2016, họ áp đặt lệnh cấm này có thời hạn vĩnh viễn.

Theo ước tính, tổng giá trị của các vật ảo trong trò chơi thu được từ việc thao túng trận đấu là khoảng 20.000 đô la, mỗi game thủ nhận được 1.200 đô la. Latham là người duy nhất từ chối nhận khoản này, có lẽ vì thế người này không phải chịu án phạt.

Nguồn:

www.hltv.org/?pageid=216&eventid=1444
www.dailydot.com/esports/braxton-sweg-pierce-counter-strike-match-fixing/
www.dailydot.com/esports/match-fixing-counter-strike-ibuypower-netcode-guides/
<http://blog.counter-strike.net/index.php/2015/01/11261/>
<http://blog.counter-strike.net/index.php/2016/01/13442/>
www.dailydot.com/esports/braxton-sweg-pierce-counter-strike-match-fixing/

C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?

Dàn xếp trận đấu là một vấn đề nghiêm trọng làm yếu đi tính trung thực trong thể thao và khiến cho những kẻ phạm tội có thể kiếm được nguồn lợi vô cùng lớn.

Một số cơ quan thực thi pháp luật chủ chốt trong các quốc gia, các tổ chức quốc tế (ví dụ như Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc, Interpol và Europol) và các tổ chức thể thao (như Ủy ban Olympic Quốc tế, FIFA và Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh) đã có những bước đi cụ thể nhằm phòng chống dàn xếp trận đấu và đã xây dựng được các cơ cấu, quy trình cho mục tiêu này, ví dụ như dành nguồn lực cho việc điều tra các tin báo, cáo buộc, xây dựng các biện pháp phối hợp và nâng cao năng lực cho lĩnh vực này. Mặc dù đây là những dấu hiệu khả quan, thực tế đáng buồn là tính nghiêm trọng của mối đe dọa mà dàn xếp tỉ số gây ra vẫn chưa được hiểu, đánh giá đúng mức. Kết quả là hiện nay nhìn chung nguồn lực dành cho đấu tranh chống dàn xếp trận đấu còn rất hạn chế.¹⁶

Nếu không điều tra những nghi vấn xung quanh dàn xếp trận đấu, mỗi ngày vực về tính trung thực trong thể thao sẽ nhanh chóng phát triển thành một cuộc khủng hoảng ảnh hưởng đến rất nhiều bên liên quan và có thể phải mất rất nhiều thời gian để sửa sai. Ngược lại, nếu tiến hành điều tra một cách kỹ lưỡng, tính trung thực trong thể thao sẽ được bảo toàn và có thể sẽ chứng minh được là những đồn thổi xung quanh việc dàn xếp tỉ số thực chất đã không xảy ra.

¹⁶ Carpenter, K. "Vì sao các nước lại mất nhiều thời gian như vậy trước khi ra tay với dàn xếp tỉ số?" Transparency International, 4/ 2015
www.transparency.org/files/content/feature/Feature_TakingLongMatchFixing_Carpenter_GCRSport.pdf [Truy cập lần cuối 19/2/2016].

Mặc dù vậy, điều quan trọng nhất là thông qua điều tra kỹ lưỡng và trừng phạt những ai dính líu vào dàn xếp trận đấu có thể có tác dụng răn đe những người có ý định dàn xếp thực sự có thể e sợ là họ có thể bị bắt.

Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế đã nêu rõ: "Do đó, Ban Hội thẩm cần phải thể hiện quan điểm căn bản đối với các nhà quản lý thể thao là không khoan nhượng với tất cả mọi loại tham nhũng và áp dụng biện pháp trừng phạt đủ mạnh để có tác dụng răn đe đối với những ai tham lam có ý định hoặc nghĩ đến việc dính líu vào những hoạt động tội phạm đó".¹⁷

1. Sức hấp dẫn của dàn xếp trận đấu đối với tội phạm

Những kẻ phạm tội có tổ chức dính líu vào dàn xếp trận đấu bởi vì đây là một hình thức kinh doanh ít rủi ro nhưng lại có khả năng thu lợi cao từ thị trường cá cược ở tầm quốc gia cũng như toàn cầu. Do đó, những kẻ tội phạm không từ việc đưa hối lộ, ép buộc và tống tiền các vận động viên hay những người có liên quan đến ngành thể thao để đạt được mục đích của mình.

Từ trước đến nay, các cơ quan thực thi pháp luật nhìn chung là không mấy nhiệt tình, đặt ưu tiên cho điều tra các vụ việc như vậy trừ phi có liên quan đến một hành vi phạm tội nghiêm trọng. Trong những trường hợp đã bị truy tố, các án phạt dường như còn tương đối nhẹ.

Pháp luật chưa đủ hoặc chưa đủ nghiêm minh đối với lĩnh vực này đã được nhấn mạnh trong một ấn phẩm do UNODC phối hợp với IOC cùng hợp tác xuất bản có tên là *Các Điều luật Mẫu nhằm Truy tố Thao túng Trận đấu* trong đó nêu rõ rằng đối với các vụ dàn xếp trận đấu, "năng lực điều tra của các tổ chức thể thao cũng như là các biện pháp trừng phạt hiện có của các tổ chức này như cấm thi đấu, buộc xuống hạng hay phạt đền không còn hiệu quả và cần phải bổ sung các biện pháp tư pháp hình sự. Do đó, cần phải có các tội danh đối với thao túng trận đấu bên cạnh hệ thống án phạt độc lập trong thể thao".¹⁸

Nghiên cứu trường hợp: Đình chỉ xét xử vụ án các trọng tài bóng đá người Bra-xin dàn xếp trận đấu và tham gia vào tội phạm có tổ chức

Hai trọng tài bóng đá người Bra-xin là Edilson Pereira de Carvalho (lúc đó có tên trong danh sách các trọng tài quốc tế của FIFA) và Paulo Jose Danelon đã phải đối mặt với các hình phạt trong vụ Tiếng còi ma-fi-a (Whistle Mafia).

Vụ thao túng kết quả trận đấu để nhằm mục đích cá độ bóng đá đã bị các luật sư của Trung tâm Đấu tranh Tội phạm có Tổ chức của Hệ thống Tư pháp phối hợp với Cảnh sát Liên Bang phát hiện. Đồng phạm trong vụ án này còn có các thành viên trong nhóm ma-fi-a Bra-xin tham gia vào cá độ bất hợp pháp. Kết quả điều tra được công bố trong một bài báo đăng trên tuần báo Người Bra-xin vào tháng 10 năm 2005.

¹⁷ CAS 2010/A/2172 *Oleg Oriekhov và UEFA*, đoạn 80, Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế, 18/1/2011 <http://arbitration.kiev.ua/uploads/kucher/2172.pdf>

¹⁸ "Các Điều luật Mẫu nhằm Truy tố Thao túng Trận đấu". Ủy ban Olympic Quốc tế và Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc, tháng 6/2016 https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/UNODC-IOC_Model_Criminal_Law_Provisions_for_the_Prosecution_of_Competition_Manipulation_Booklet.pdf

Cả hai trọng tài nói trên đều bị loại khỏi ngành bóng đá và bị Bộ Công An truy tố vì tội ăn cắp, đồng phạm trong một tội hình sự khác và bóp méo sự thật. Mặc dù vậy, vào năm 2007, Tòa Sao Paulo đã đình chỉ vụ án này. Tòa án cho rằng không đủ chứng cứ để kết tội các trọng tài trên.

Nguồn: Godinho, L. và Barbosa, C. 2013. "Chủ đề cho Chương trình Học thuật: Phòng ngừa Dàn xếp Trận đấu ở Bra-xin", trong Haberfeld, M.R. và Sheehan, D. biên tập Dàn xếp trận đấu trong Thể thao Quốc tế: Quy trình Hiện hành, Thực thi pháp luật và Chiến lược *Phòng ngừa*. Thụy Sĩ: Springer International Publishing, từ trang 229 đến trang 245.

Không còn nghi ngờ gì nữa, quá trình toàn cầu hoá thị trường cá cược do những tiến bộ khoa học kỹ thuật đã và đang là nhân tố chính thúc đẩy dàn xếp trận đấu, và lượng tiền đổ vào cá cược tiếp tục tăng lên với tốc độ chóng mặt. Ngoài ra, những sản phẩm và dịch vụ mới nổi lên như cược đoán riêng/cược đề xuất (proposition bets) cũng khiến cho những kẻ dàn xếp có thêm nhiều cách dàn xếp mới và tăng thêm được lợi nhuận. Cược đoán riêng hay còn gọi là cược đề xuất hay cược prop có nghĩa là cá cược về việc xảy ra hay không xảy ra một sự việc nào đó trong một cuộc đấu thể thao, không trực tiếp ảnh hưởng đến tỉ số của trận đấu. Cũng có thể đặt cược prop vào kết quả của trận đấu như là tổng số bàn thắng cả hai đội ghi được trong một trận bóng đá, ai sẽ thắng séc đầu tiên trong một trận quần vợt hay đội nào sẽ ghi những điểm đầu tiên trong một trận bóng bầu dục.¹⁹ Các loại cá cược này có mối liên hệ chặt chẽ tới cá cược tiêu điểm (spot-betting) và các hành vi thao túng trận đấu cấp độ vi mô.

Tiến bộ của công nghệ cho phép lượng người hâm mộ các môn thể thao phổ biến như bóng đá ngày càng tăng nhưng cũng tạo ra những hình thức thi đấu khác, ví dụ như trò chơi điện tử trực tuyến. Cùng với đó, lượng tiền lưu thông trên thị trường cá cược toàn cầu cũng không ngừng tăng lên.

Những người tham gia vào dàn xếp trận đấu, kể cả tội phạm có tổ chức, có thể tránh bị phát hiện trên các thị trường cá độ toàn cầu nhờ sử dụng nhiều tài khoản bổ sung hoặc mở nhiều tài khoản cá độ ở nhiều nơi. Các biện pháp phòng chống rửa tiền như nguyên tắc nhận-biết-khách-hàng-của-bạn cần phải được các tổ chức kinh doanh đặt cược triệt để áp dụng để có thể phòng ngừa những đối tượng dàn xếp trận đấu sử dụng các tài khoản bổ sung hoặc tài khoản ảo để có thể qua mặt các biện pháp phòng chống rửa tiền.

Nghiên cứu trường hợp: Dàn xếp trận đua ngựa bằng cách sử dụng các tài khoản cá độ ma

Vào năm 2010 tại Vương Quốc Anh, một ủy ban kỷ luật về thể dục thể thao đã kết luận ông James Crickmore và ông Maurice Sines dàn xếp một số trận đua ngựa và sử dụng nhiều tài khoản để kiếm lời từ việc cá độ.

Đó là một phần của một vụ án đồng phạm lớn hơn trong đó các đối tượng đã kiếm được một lượng tiền lớn từ thị trường cá độ khi biết trước rằng những chú ngựa do các nài ngựa tham những điều khiển chắc chắn sẽ không thắng trong các cuộc đua này.

Nguồn: Kết quả và Nguyên nhân dẫn đến Kỷ luật đối với Sines, Crickmore, Doe, Fairley, Quinn, Milczarek, Fitzsimons và đồng bọn, Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh, 14/12/2011 www.britishhorseracing.com/press_releases/result-and-reasons-of-disciplinary-panel-regarding-sines-crickmore-doe-fairley-quinn-milczarek-fitzsimons-et-al

¹⁹ "Giới thiệu về Cược Đề xuất và Cược Tương ứng", SportsBettingPal.com www.sportsbettingpal.com/intro-to-proposition-and-matched-betting [Truy cập lần cuối vào ngày 28/10/2015].

Tuy nhiên, ngay cả ở những quốc gia coi cá độ là hợp pháp, các chính phủ vẫn còn chưa yêu cầu các doanh nghiệp kinh doanh đặt cược phải tuân thủ đầy đủ các biện pháp phòng chống rửa tiền, hoặc tiến hành đầy đủ các bước nhằm phòng chống tiêu cực trong cá cược thể thao.

Nghiên cứu trường hợp: Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc

Nhằm đảm bảo rằng các doanh nghiệp kinh doanh cá cược phải phòng chống rửa tiền và tham nhũng, Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc Anh đã yêu cầu tất cả các nhà cái được cấp phép dù có trụ sở đặt tại Vương quốc Anh hay nước ngoài đều phải tuân thủ điều 1.51 của Giấy phép, trong đó yêu cầu tất cả các tổ chức này phải báo cáo bất cứ hành vi cá cược nào nghi ngờ có tham nhũng.

Nguồn: Điều kiện của Giấy phép và Quy tắc hành xử, Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc, tháng 4 năm 2015 www.gambling-commission.gov.uk/pdf/Latest-LCCP-and-Extracts/Licence-conditions-and-codes-of-practice.pdf

2. Tác động đến thể thao

Dù cho ngày nay thể thao được coi là một hình thức giải trí và do đó ngày càng mang tính thương mại hóa, mối liên hệ quan trọng giữa cuộc thi đấu và người hâm mộ được tạo ra và duy trì chính là bởi tính trung thực trong thể thao và nền quản trị tốt được đảm bảo. Xét trên phương diện này, thi dàn xếp trận đấu làm suy yếu đi những nguyên tắc này và cướp đi bản chất của thể thao là không thể biết trước - và, không còn nghi ngờ gì nữa, tính chất không thể biết trước cũng chính là "mặt hàng" quan trọng nhất của ngành thể thao.

Khi tuyên án trong một vụ án hình sự đối với hai vận động viên crich-kê người Pa-kit-xtan tham gia vào dàn xếp tiêu điểm trong một trận đấu thể nghiệm diễn ra tại Anh bằng cách giao bóng sai luật để kiếm tiền, ngài Thẩm phán Cooke đã phát biểu mạnh mẽ về tác động của các hành vi dàn xếp trận đấu đối với thể thao:

“Tội danh chính của tất cả bốn người các anh là tham nhũng khi các anh tham gia vào một hoạt động giải trí, đây chính là cái tên gắn liền với tính công bằng trên sân đấu... Chính tác động tiêu cực mà hành vi của các anh đã gây ra đối với môn crich-kê chuyên nghiệp và những người yêu thích nó đã làm cho các vi phạm này trở nên rất nghiêm trọng. Hình ảnh về tính trung thực của một trò chơi, bây giờ còn là một ngành kinh doanh đang bị hủy hoại trong con mắt của tất cả mọi người, kể cả những người trẻ - những người đã từng coi ba anh là người hùng và đã không từ một nỗ lực nào để có thể chơi với trình độ và kỹ năng như các anh. Các anh đã giao bóng sai luật ba lần để đổi lấy tiền, và để làm tổn hại đến đội crich-kê quốc gia của các anh, [và cuối cùng] là để những kẻ khác có thể gian lận trong cờ bạc, Giờ đây, bất cứ khi nào người ta nhìn lại một sự việc đáng ngạc nhiên nào trong một trận đấu hay một kết quả trận đấu đáng ngạc nhiên nào, hay bất cứ khi nào trong tương lai có những sự việc bất ngờ, kết quả bất ngờ, thì những người theo dõi trận đấu đó, những người trả tiền để xem trực tiếp tại sân hay trên TV qua các kênh TV có trả tiền mua bản quyền, sẽ tự hỏi mình liệu có một sự dàn xếp nào không và liệu cái thứ mà họ xem có phải là một cuộc đấu thực sự giữa những cây gậy và quả bóng hay không. Cái đáng ra phải là một cuộc thi đấu thể thao trung thực có thể hoàn toàn không phải như vậy.”²⁰

²⁰ R và Mazhar Majeed, Salman Butt, Mohammad Asif and Mohammad Amir, đoạn 33, Tuyên án của Thẩm phán Cook, Tòa Thượng thẩm Southwark Crown Court, ngày 3/11/2011 <http://genevalunch.com/wp-content/uploads/2011/11/butt-others-sen-tencing-remarks-03112011.pdf>

Nghiên cứu trường hợp: Hiệp hội bóng đá mất nhà tài trợ chính sau xi căng đan dàn xếp trận đấu

Sau những đồn đoán rằng các trận đấu giao hữu quốc tế trước thềm FIFA World Cup 2010 tại Nam Phi bị dàn xếp [xem chương II, phần B.2 - nghiên cứu trường hợp: Các trọng tài dàn xếp các trận đấu khởi động của FIFA World Cup 2010], nhà tài trợ chính cho đội tuyển quốc gia Nam Phi là công ty Puma của Đức đã chấm dứt hợp đồng tài trợ đối với Hiệp hội bóng đá quốc gia này. Khi xi căng đan lan ra, thu nhập của hiệp hội này đã giảm từ 80 triệu đô la năm 2010 xuống còn 20 triệu đô la năm 2013.

Nguồn: Wilson, B. "Thể thao thế giới cần phải giải quyết vấn đề dàn xếp trận đấu", *BBC Business News* trực tuyến 25/11/2013 www.bbc.co.uk/news/business-24984787 [Truy cập lần cuối vào ngày 14/12/2015].

3. Tác động xã hội

Dù người ta có muốn coi dàn xếp trận đấu chỉ gây ra hậu quả đối với thể thao mà thôi, thì trên thực tế cũng không phải như vậy. Thể thao hiện nay đóng một vai trò cực kỳ quan trọng trong xã hội đương đại, bằng chứng là các phương tiện thông tin đại chúng thậm chí dành nhiều thời lượng cho thể thao hơn là chính trị hay kinh tế. Đối với đa số người dân, thể thao là một phần không tách rời khỏi đời sống thường ngày. Dù là vận động viên hay khán giả, thể thao cũng mang lại nhiều ảnh hưởng tích cực đến xã hội nói chung. Làm biến chất của thể thao thông qua dàn xếp trận đấu sẽ làm mất đi tác động tích cực này của thể thao đối với xã hội và đó cũng là một trong cái giá cơ bản phải trả vì tham nhũng.

Dàn xếp trận đấu có liên quan đến nhiều hành vi phạm tội khác nhau mà những kẻ dàn xếp cũng như các nhóm tội phạm có tổ chức gây ra đối với xã hội. Trước hết, đối tượng dàn xếp trận đấu có thể dùng vũ lực hoặc đe dọa dùng vũ lực để uy hiếp những người có ảnh hưởng trực tiếp đến trận đấu hay gia đình của họ nhằm mục đích kiểm soát được những người này hay những bên liên quan khác có tham gia vào vụ dàn xếp. Thứ hai, nếu những sự việc xảy ra trong một trận đấu được xảy ra do có sự dàn xếp mà không được điều tra đầy đủ có thể làm tổn hại đến uy tín đối với xã hội nói chung ở cả cấp độ khu vực và quốc tế.

4. Tác động kinh tế

Dàn xếp trận đấu, cho dù là dàn xếp kết quả hay sự việc nào đó của trận đấu thì cũng có thể được hiểu là một hình thức gian lận tài chính đối với khán giả, những người trả tiền để xem một sự kiện thể thao. Các nhà tài trợ cũng bị ảnh hưởng bởi uy tín của công ty họ cũng có thể chịu tác động tiêu cực.

Do bản chất của nó, dàn xếp trận đấu có mối liên hệ chặt chẽ với một số tội phạm tài chính khác trong đó có rửa tiền và trốn thuế. Rửa tiền đối với những lợi ích thu được từ dàn xếp trận đấu của tội phạm có tổ chức có thể được thực hiện bằng nhiều biện pháp như thông qua các tổ chức tài chính hoặc mua tài sản. Mặc dù vậy, do có doanh thu cao (đặc biệt là từ cá cược trên mạng), các nhà cái cũng là một kênh rửa tiền hấp dẫn. Chính tính mù mờ, hỗn tạp của thị trường cá cược đã khiến cho thị trường cá cược trở thành một kênh rửa tiền hấp dẫn đối với các đối tượng tội phạm. Thị trường cá độ bao gồm cả công ty nhà nước cũng như công ty tư nhân hoạt động ở phạm vi quốc gia và quốc tế, với các mức độ quy phạm khác nhau, từ những quy phạm mang tính tự do hóa đến cấm đoán, và thường hoạt động trực tuyến hay ở nước ngoài hoặc vừa hoạt động trực tuyến vừa ở nước ngoài.²¹

²¹ Anderson, J. "Dàn xếp Trận đấu và Rửa tiền", Đại học Queen's University Belfast, Trường Luật, Nghiên cứu khoa học No. 2014-15/04 http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2424755

Hơn nữa, theo các doanh nghiệp kinh doanh cá cược hợp pháp, họ thường là nạn nhân của hành vi dàn xếp trận đấu khi những kẻ dàn xếp sử dụng dịch vụ của họ để đặt cược gian lận. Một bên thiệt hại tài chính nữa là cổ động viên - những người vô tình đặt cược mà chắc chắn họ sẽ thua do trận đấu đã bị dàn xếp. Đấu tranh phòng chống gian lận trong thể thao là rất cần thiết để bảo vệ ngành này.²²

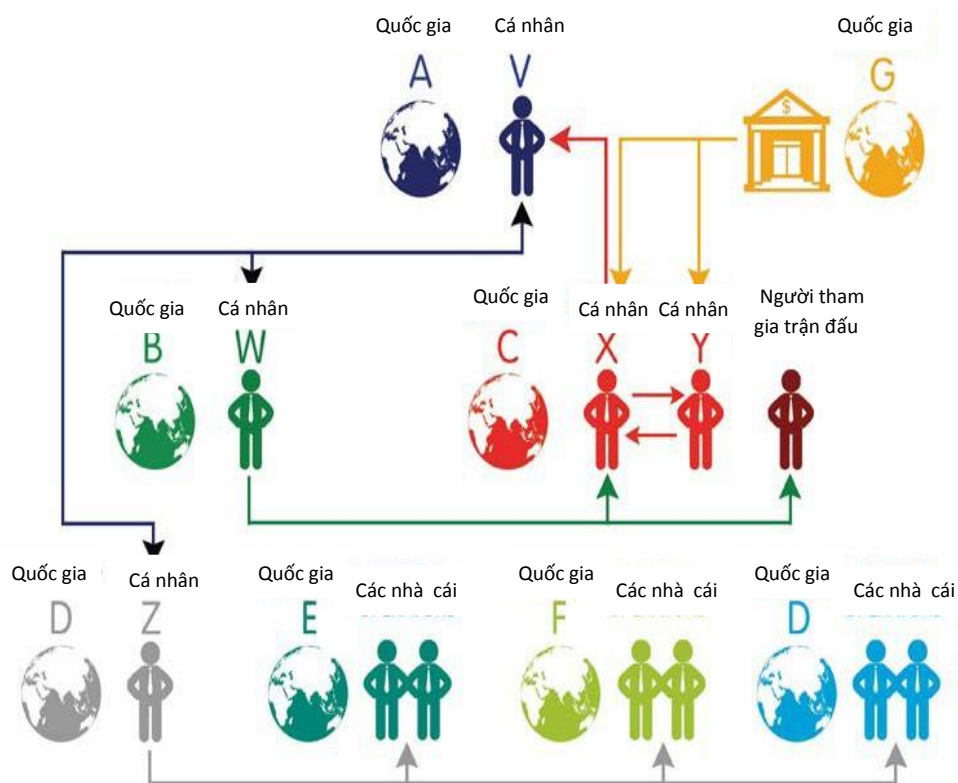
Nếu không tích cực giảm thiểu những rủi ro nói trên có thể tác động tiêu cực đến mọi nỗ lực dành quyền đăng cai các sự kiện thể thao lớn và có thể khiến cho các doanh nghiệp kinh doanh cá cược hợp pháp không còn muốn hoạt động ở quốc gia đó.

D. Dàn xếp trận đấu là một vấn đề quốc tế như thế nào?

1. Tổng quan về bản chất xuyên quốc gia của dàn xếp trận đấu

Trong hầu hết tất cả các trường hợp, dàn xếp trận đấu là một vấn đề mang tính chất quốc tế, như thể hiện trong hình vẽ dưới đây.

Hình 1. Tổng quan về bản chất xuyên quốc gia của dàn xếp trận đấu

Với những vụ dàn xếp trận đấu xuyên quốc gia như nêu trên đây, thực tế cho thấy rằng điều không tránh khỏi là hai (hay nhiều) nước có liên quan đến tình nghi dàn xếp trận đấu sẽ có cách giải quyết khác nhau đối với điều tra loại tội phạm này. Cụ thể là có những nhân tố tác động đến quá trình ra quyết định chẳng hạn như cơ quan nào ở quốc gia nào có thẩm quyền điều tra và tiến hành điều tra như thế nào vì vụ dàn xếp có thể đã diễn ra rất phức tạp.

²² “Cá độ thể thao và tham nhũng: Làm thế nào để bảo toàn tính trung thực của thể thao”. IRIS, Đại học Slaford, Cabinet Praxes- Avocats & CCLS (Université de Pekin), Tháng 2 năm 2012 www.sportinfo.ee/est/g22s355

Hơn nữa, pháp luật (nếu có) để xử lý các trường hợp này cũng có thể làm phức tạp hóa quá trình điều tra. Một số nước áp dụng các điều luật về tham nhũng, hối lộ và gian lận và chỉ ở một vài nước trong bộ luật hình sự hay trong các quy định ngành thể thao có các điều khoản cụ thể về tham nhũng trong thể thao.²³

Một nghiên cứu so sánh do UNODC và IOC phối hợp thực hiện, xuất bản tháng 7 năm 2016 chỉ ra rằng trong 52 quốc gia được nghiên cứu, có 28 quốc gia đã đề xuất, thông qua hoặc ban hành tội danh dàn xếp trận đấu.²⁴ Nếu không có các tội danh cụ thể về dàn xếp trận đấu, có thể sẽ không có đủ cơ sở pháp lý rõ ràng để điều tra và truy tố thành công. Mặc dù vậy, điều này không có nghĩa là không thể áp dụng các quy định pháp luật hình ự hiện hành đối với hành vi dàn xếp tỉ số, như được nêu trong ví dụ dưới đây.²⁵

Trước tiên, thường là cảnh sát, hoặc một cơ quan tương tự, của quốc gia diễn ra những yếu tố chính cấu thành vụ dàn xếp trận đấu sẽ đóng vai trò đi đầu trong quá trình điều tra. Quyết định này cần dựa trên cơ sở là ở quốc gia nào các yếu tố chính cấu thành tội phạm xảy ra thì quốc gia đó cần tiến hành quá trình truy tố. Tuy nhiên, cần cân nhắc cẩn thận đến địa điểm của người bị buộc tội tại thời điểm vụ dàn xếp trận đấu bị phanh phui và họ có thể bị giam giữ hoặc dẫn độ được không.

Nghiên cứu trường hợp: Đội Các Ngôi sao Phương Nam ở Úc bị các công dân Anh và Ma-lay-xi-a làm cho thoái hóa biển chất, tham nhũng

Một công ty giám sát hoạt động cá cược đã phát hiện ra các hành vi cá cược bất thường đối với ít nhất là năm trận đấu có sự tham gia của đội Các Ngôi sao Phương Nam trong giải hạng hai của Úc.

Trong các trận đấu này, một số cầu thủ chơi kém một cách bất thường. Công ty giám sát này đã báo cáo lên Liên đoàn Bóng đá Úc và sau đó Liên đoàn đã báo lên Cảnh sát bang Victoria.

Sau đó, cảnh sát đã tiến hành bắt giữ, điều tra và khởi tố sáu người với ba quốc tịch khác nhau về các tội danh liên quan đến dàn xếp trận đấu, bao gồm huấn luyện viên (quốc tịch Úc), bốn cầu thủ (tất cả đều là quốc tịch Vương Quốc Anh) và một công dân Ma-lay-xi-a.

Công dân Ma-lay-xi-a đóng vai trò môi giới giữa vị huấn luyện viên và các vận động viên với một tập đoàn cá độ có trụ sở ở Hung-ga-ry và Ma-lay-xi-a. Theo báo cáo, tập đoàn này đã kiếm được khoảng hai triệu đô la Úc từ năm trận đấu diễn ra trong khoảng thời gian từ ngày 21/7 đến ngày 13/9/2013.

Vào ngày 25/10/2013, Liên đoàn Bóng đá Úc đã tạm đình chỉ hoạt động của huấn luyện viên và bốn cầu thủ nói trên do vi phạm Bộ Quy Tắc Ứng Xử Quốc Gia của Liên đoàn.

Cuối cùng, bốn cầu thủ đã bị kết tội dàn xếp trận đấu và phải chịu án phạt từ 1.200 đến 3.000 đô la. Vị huấn luyện viên bị kết án bốn tháng tù giam và bị phạt 3.000 đô la.

Công dân Ma-lay-xi-a bị kết tội tham gia vào hành vi làm sai lệch kết quả cá cược. Vào năm 2014, người này bị kết án ba năm tù, trong đó có hai năm hưởng án treo.

²³ Dàn xếp trận đấu trong thể thao: Tập hợp các quy định trong pháp luật hình sự ở 27 nước EU, KEA European Affairs, Tháng 3 năm 2012 http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-sports-fraud-final-version_en.pdf

²⁴ "Các Điều luật Mẫu nhằm Truy tố Thao túng Trận đấu", Ủy ban Olympic Quốc tế và Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc, tháng 6 năm 2016 https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/UNODC-IOC_Model_Criminal_Law_Provisions_for_the_Prosecution_of_Competition_Manipulation_Booklet.pdf

²⁵ Dàn xếp trận đấu trong thể thao: Tập hợp các quy định trong pháp luật hình sự 27 nước EU, trang 43, KEA European Affairs, Tháng 3 năm 2012 http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-sports-fraud-final-version_en.pdf

2. Các nhân tố ảnh hưởng đến người sẽ điều tra một vụ dàn xếp trận đấu xuyên quốc gia

Có nhiều nhân tố cần cân nhắc trước và trong khi điều tra các nghi vấn dàn xếp trận đấu có liên quan đến đường dây của các nước khác nhau. Trước hết là chi phí cả về mặt tài chính lẫn nguồn nhân lực đối với cơ quan hữu quan. Các nhân tố khác như địa điểm của nghi phạm và liệu họ có thể bị dẫn độ không cũng có thể khiến cho cơ quan thực thi pháp luật ở một nước khác bắt đầu tiến hành điều tra hình sự.

Nhân thân của người tố cáo và chứng cứ mạnh hay yếu cũng có tác động đến quyết định nước nào dẫn đầu điều tra là tốt nhất. Khi có tố cáo, cần kiểm tra hoàn cảnh cụ thể cũng như động cơ của người tố cáo để biết tính đáng tin cậy của họ đến đâu. Tất nhiên, chứng cứ mạnh hay yếu là cực kỳ quan trọng, đặc biệt đối với việc ra quyết định khởi tố hình sự. Mặc dù vậy, điều này còn phụ thuộc vào pháp luật nước sở tại bởi vì biện pháp thu thập chứng cứ nào được chấp nhận (ví dụ nghe lén điện thoại) có thể đóng vai trò cực kỳ quan trọng để có thể thu được đủ chứng cứ, có chất lượng và do đó có thể điều tra và truy tố thành công.

Nghiên cứu trường hợp: Một nghi phạm dàn xếp trận đấu quốc tịch Xinh-ga-po bị truy tố ở nhiều nước

Từ năm 2011, Dan Tan Seet Eng đã bị điều tra về tội dàn xếp các trận đấu ở châu Âu. Mặc dù cư trú ở Xinh-ga-po, ông này bị nghi là đã liên hệ với những đối tượng dàn xếp trận đấu Đông Âu và những người này bị cáo buộc là đã liên hệ với một số cầu thủ bóng đá để bị mua chuộc.

Tháng 9 năm 2013, Eng bị bắt ở Xinh-ga-po với cáo buộc là đối tượng này cầm đầu một tổ chức dàn xếp trận đấu quốc tế chuyên dàn xếp các trận đấu ở nhiều nước châu Âu, trong đó có cả Ý. Thông tin về nhân thân của đối tượng đã bị phát hiện nhờ vào chứng cứ điện tử cảnh sát Ý thu giữ được trong quá trình thực hiện chuyên án Calciommesse điều tra dàn xếp trận đấu ở giải bóng đá hạng thấp của Ý.

Các nhà chức trách Xinh-ga-po đã quyết định bắt giữ Eng theo Luật Hình Sự (Các quy định tạm thời). Đối tượng bị giam giữ vì là mối đe dọa đối với an ninh, hòa bình và trật tự của Cộng hòa Xinh-ga-po. Vào thời điểm đang soạn thảo tài liệu này, vụ việc vẫn còn đang tiếp diễn.

Nguồn: “Dàn xếp Trận đấu trên Thế giới—Vấn đề và Giải pháp”, Sportradar Security Services, 2014 https://security.sportradar.com/wp-content/uploads/sites/6/2014/12/Sportradar-Security-Services_World-Match-Fixing-The-Problem-and-the-Solution1.pdf

Khi bắt đầu chuẩn bị điều tra một tin báo tố giác dàn xếp trận đấu có yếu tố nước ngoài, cần phải hiểu liệu dàn xếp trận đấu có bị coi là một tội phạm hay không và liệu một chính phủ, cơ quan thực thi pháp luật hay tổ chức thể thao nào đó có đủ nguồn lực để điều tra hiệu quả hay không. Điều này sẽ ảnh hưởng đến quyết định có tiến hành điều tra không và ai dẫn đầu. Khi nào mà mức đầu tư của các chính phủ đối với việc phát hiện, trấn áp cũng như răn đe dàn xếp trận đấu còn thấp, thì sẽ vẫn còn hiếm các vụ bị truy tố hình sự và tỉ lệ kết án sẽ vẫn còn tương đối thấp. Trên thực tế, có một số ngành thể thao tự giải quyết vấn đề dàn xếp trận đấu bằng các biện pháp kỷ luật; và điều này khiến cho các cơ quan thực thi pháp luật không tham gia vào nữa.

Trong mỗi quốc gia, bất cứ cuộc điều tra nào của cơ quan thực thi pháp luật nào cũng cần đến sự giúp đỡ của các tổ chức thể thao hữu quan. Các tổ chức thể thao này có đủ phương

tiện vật chất và hiểu biết về những vấn đề này đến đâu cũng có thể ảnh hưởng đến quyết định xem nước nào dẫn đầu cuộc điều tra là phù hợp nhất. Bên cạnh đó, cơ quan thực thi pháp luật có thể phải liên hệ với liên đoàn thể thao quốc tế của môn thể thao đó nếu như tổ chức thể thao hữu quan không có đủ phương tiện cũng như đủ khả năng đưa ra sự hỗ trợ cần thiết.

Tính hiệu quả và hiệu lực trong công tác của các cơ quan tư pháp cũng quan trọng. Biết trước thẩm quyền xét xử, quá trình tố tụng và các vấn đề khác ảnh hưởng đến thời hiệu khi nào vụ án sẽ được đem ra xét xử cũng có thể quan trọng khi quyết định nước nào dẫn đầu quá trình điều tra.

Đảm bảo có mặt của nhân chứng trong tất cả các buổi điều trần, phiên xét xử cũng là một điều quan trọng cần cân nhắc để có thể thúc đẩy tiến trình vụ việc. Ở đâu có sự nhúng tay của tội phạm có tổ chức, người làm chứng có thể sợ không dám đứng ra làm chứng nếu không được bảo vệ đầy đủ. Nếu không có nhân chứng tuyên thệ và đưa ra lời khai trước Tòa, khó có thể kết án được các hành vi dàn xếp trận đấu.

Tất cả các chứng cứ thu được và đưa ra trước Tòa hay một quy trình xem xét kỹ luật cần phải đáng tin cậy, xác thực và có thể được chấp nhận. Tòa án ở các nước khác nhau hay quy trình xem xét kỹ luật khác nhau thì cũng có các quy định về chấp nhận chứng cứ khác nhau.

Nếu ở một nước nào đó, cá cược là hợp pháp và được quản lý tốt, quá trình điều tra có vẻ dễ dàng hơn bởi vì có thể có được các thông tin, dữ liệu về cá cược, từ đó có được những bằng chứng cực kỳ quan trọng về hành vi thao túng trận đấu để hưởng lợi từ cá độ. Ít nhất thì dù ở đâu chăng nữa, các tổ chức thể thao cũng cần hiểu biết về cá độ và có mối quan hệ với các doanh nghiệp kinh doanh cá cược, lý tưởng nhất là dựa trên một thỏa thuận chính thức, một biên bản ghi nhớ chẳng hạn.

Đối với một số tội phạm, thì một bước căn bản trong quá trình thực hiện dàn xếp trận đấu là "rửa" tiền, tài sản có được từ cá cược. Do đó, các công tố viên luôn cần phải lưu tâm đến thẩm quyền hiện có của họ về phong tỏa, thu hồi, thu giữ và tịch thu tài sản do phạm tội mà có và sử dụng một cách hiệu quả nhất các thỏa thuận hợp tác quốc tế như Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng và Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm có Tổ chức Xuyên quốc gia, hoặc/và các hiệp định song phương.

Nghiên cứu trường hợp: Hợp tác quốc tế dẫn đến thu hồi tài sản của một đối tượng dàn xếp trận đấu quy mô toàn cầu

Vào năm 2005, một công dân người Crô-at-i-a tên là Ante Šapina cùng với em trai mình đã bị bỏ tù ba năm do cầm đầu một vụ xi căng đan đã làm nhấn chìm sự nghiệp của trọng tài Robert Hoyzer, ông này đã bị treo còi vĩnh viễn ở Đức.

Khi ra tù, Šapina đã khởi động lại mạng lưới tội phạm của mình và liên kết với các đường dây cờ bạc bất hợp pháp ở châu Á. Mặc dù vụ xi căng đan Hoyer chỉ diễn ra ở các giải bóng đá quốc gia hạng thấp ở Đức, mạng lưới mới của Šapina's có nhiều tham vọng hơn.

Šapina lại bị các nhà chức trách ở Bochum, Đức bắt giam vào năm 2011 sau khi nhận là đã dàn xếp 20 trận đấu trong khoảng thời gian từ năm 2008 đến năm 2009. Đối tượng này tập trung vào các giải đấu bên ngoài nước Đức, ở những nơi mà cầu thủ được trả thù lao chỉ ở mức khiêm tốn và những vụ cược lớn ở châu Á thì sẽ không bị chú ý, phát hiện. Šapina khai trước Tòa rằng đã sử dụng một hệ thống đánh giá các trận đấu, trận nào được đánh giá năm sao có nghĩa là đảm bảo rằng kết quả trận đấu gần như chắc chắn đúng vì đã trả được tiền cho các cầu thủ và quan chức điều khiển trận đấu.

Šapina là một thành viên trong một mạng lưới tinh vi của các băng nhóm tội phạm có tổ chức chuyên tiến hành dàn xếp trận đấu. Thủ đoạn của chúng rất tinh vi và đa dạng, từ việc mua dịch vụ của các cá nhân trong câu lạc bộ hay của cả câu lạc bộ, tài trợ cho các tổ chức cá cược bất hợp pháp ở châu Á, cho đến tổ chức các trận đấu (giao hữu) ma.

Các tổ chức tội phạm này đã dùng hàng chục triệu EUR để cá độ và ước tính đã kiếm lời được khoảng 8,5 triệu EUR. Tổng số tiền và tài sản thu giữ được từ quá trình điều tra lên đến 2 triệu EUR.

Nguồn: Dàn xếp trận đấu trong Bóng đá: Đánh giá Nhu cầu Đào tạo 2013, INTERPOL, 14/8 2013 www.interpol.int/content/download/22042/207247/version/4/file/E%20TNA%202013_FINAL.pdf

Bên cạnh các nhân tố nói trên, các quốc gia cần phải hợp tác dựa trên cơ sở các Công ước, ví dụ như Công ước Phòng chống Tham nhũng và Công ước Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia để có thể tiến hành điều tra hiệu quả các hành vi dàn xếp trận đấu, để có thể dẫn độ người nước ngoài và tạo điều kiện cho việc thẩm vấn nghi can và thu thập thông tin thông qua hợp tác giữa các cơ quan thực thi pháp luật hoặc tương trợ tư pháp.

Nếu như sau khi xem xét tất cả các vấn đề trên đây vẫn chưa xác định rõ được cơ quan nào có thẩm quyền xử lý vụ án, các nhà chức trách sẽ phải quyết định liệu có nên tách biệt việc điều tra với quá trình tố tụng hay không.

3. Phạm vi áp dụng các Công ước Liên Hợp Quốc và các công cụ pháp lý và thể thao quốc tế khác

Như đã nhấn mạnh trong nhiều ví dụ của tài liệu này, thường là dàn xếp trận đấu có chứa yếu tố nước ngoài và điều này làm cho cuộc đấu tranh chống dàn xếp trận đấu trở nên phức tạp hơn. Vậy cần phải làm thế nào xây dựng được một cách tiếp cận có khả năng thu hút, quy tụ các bên liên quan cùng áp dụng các khuôn khổ, chuẩn mực đã được quốc tế thừa nhận nhằm thúc đẩy quản trị tốt và phòng ngừa tham nhũng trong thể thao. Điều này đòi hỏi các chính phủ cần phối hợp và cùng nhau hành động hiệu quả, đặc biệt là trong lĩnh vực tư pháp hình sự.

Với mục đích đó, cộng đồng quốc tế đã có sẵn hai công cụ pháp lý quốc tế hiệu quả nhằm cung cấp cho những người thực thi công vụ các công cụ phù hợp nhằm giải quyết vấn đề dàn xếp trận đấu, cụ thể là Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng và Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia.

Hai Công ước này là các tiêu chuẩn toàn cầu toàn diện nhất được sử dụng để đấu tranh chống tham nhũng và tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia. Các Công ước này gần như đã đạt được sự ủng hộ tuyệt đối (tính đến tháng 6 năm 2016, Công ước về Phòng chống Tham nhũng đã có 178 quốc gia thành viên còn Công ước về Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia đã có tới 185 quốc gia thành viên) và có thể làm cơ sở để tích cực thúc đẩy sự liêm chính và chống lại các mối nguy cơ do tham nhũng và tội phạm có tổ chức gây ra cho thể thao.

Đây cũng là cơ sở pháp lý để các quốc gia có thể hợp tác hiệu quả thông qua thúc đẩy hợp tác thực thi pháp luật, hợp tác quốc tế nhất là tương trợ tư pháp, dẫn độ, thu hồi tài sản, tịch thu tài sản.

Để biết rõ hơn về điều khoản nào trong mỗi Công ước nói trên có thể được sử dụng trong điều tra dàn xếp trận đấu, xin vui lòng xem phụ lục A và phụ lục B.

Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng

Công ước Phòng chống Tham nhũng trước hết được áp dụng đối với các quốc gia thành viên và có liên quan đến sự hợp tác giữa các cơ quan Nhà nước như công an, công tố viên và thẩm phán vì mục đích chống tham nhũng. Công ước kêu gọi xã hội dân sự và khu vực tư nhân hỗ trợ cho những nỗ lực này. Nó đặt ra các tiêu chuẩn quốc tế về phòng chống tham nhũng và các tội danh tham nhũng có thể được áp dụng đối với dàn xếp trận đấu. Nó cũng có thể được dùng làm cơ sở cho hợp tác quốc tế và thực thi pháp luật hiệu quả, cũng như thu hồi tài sản có được từ hành vi tham nhũng.

Từ ngày 2 đến 5 tháng 11 năm 2015, các quốc gia tham gia Hội nghị Các Quốc gia Thành viên của Công ước Phòng chống Tham nhũng đã nhấn mạnh tầm quan trọng của Công ước này với tư cách là một cơ chế hiệu quả nhằm thúc đẩy quản trị tốt trong thể thao và giảm thiểu nguy cơ tham nhũng mà ngành thể thao phải đối mặt trên phạm vi toàn cầu.

Mặc dù sự tương thích giữa các điều khoản của Công ước với phòng chống dàn xếp trận đấu sẽ được đề cập chi tiết trong phụ lục A, cần nhận thấy rằng Công ước yêu cầu các quốc gia cần phải đặt ra các quy định trong pháp luật hình sự và hệ thống pháp luật nói chung về:

- (a) Hối lộ chủ động và thụ động trong khu vực công (điều 15);
- (b) Lợi dụng ảnh hưởng để trục lợi chủ động và thụ động (điều 18);
- (c) Hối lộ chủ động và thụ động trong khu vực tư (điều 21).

Công ước cũng khuyến khích tăng cường minh bạch và trách nhiệm giải trình trong khu vực tư để ngăn chặn và phát hiện tham nhũng và đặt ra trách nhiệm của pháp nhân. Tầm quan trọng của nó còn được thể hiện ở chỗ Công ước cũng là một khuôn khổ pháp lý quan trọng nhằm tăng cường hợp tác giữa khu vực tư nhân và các cơ quan thực thi pháp luật.

Do đó, đối với trường hợp dàn xếp trận đấu, khuyến khích các tổ chức thể thao và các điều tra viên của các tổ chức này, các cơ quan quản lý cá cược (tùy thuộc vào vị thế của họ) áp dụng các nguyên tắc của Công ước và phối hợp với các cơ quan thực thi pháp luật khi điều tra dàn xếp trận đấu từ phương diện thể thao cũng như về mặt hình sự cùng đồng thời diễn ra.

Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia

Trong trường hợp dàn xếp trận đấu có liên quan đến tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia, Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia có thể giúp ích rất nhiều cho các điều tra viên. Mục tiêu của Công ước là ‘thúc đẩy hợp tác nhằm phòng ngừa và đấu tranh chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia một cách hiệu quả hơn’. Các cán bộ thực thi pháp luật có thể áp dụng nó vào bất cứ tội nghiêm trọng nào có yếu tố xuyên quốc gia và có liên quan đến các nhóm tội phạm có tổ chức. Điều này cũng cho phép các công cụ được nêu trong Công ước có thể được áp dụng đối với các hành vi phạm tội dàn xếp trận đấu.

Các điều tra viên cần nhận thức rõ về định nghĩa nhóm tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia được nêu ngay trong điều 2(a) của Công ước:

‘... nhóm tội phạm có tổ chức’ có nghĩa là một nhóm có cơ cấu gồm từ ba người trở lên, tồn tại trong một thời gian và hoạt động có phối hợp để thực hiện một hay nhiều tội phạm nghiêm trọng hoặc các hành vi phạm tội được quy định trong Công ước này, nhằm dành được, trực tiếp hay gián tiếp, lợi ích về tài chính hay vật chất khác’.

Định nghĩa này sẽ bao hàm một loạt hoạt động dàn xếp trận đấu bởi vì về tiêu chí số lượng người tham gia thì chỉ cần ‘từ ba người trở lên’. Trong tất cả các nghiên cứu trường hợp được nêu trong tài liệu này, đều có ít nhất từ ba người trở lên tham gia và đó dường như là tình hình chung với các vụ dàn xếp trận đấu’.

Một lĩnh vực quan trọng của Công ước về Tội phạm Có tổ chức có liên quan đến phòng chống dàn xếp trận đấu là:

- Điều 5— Hình sự hoá việc tham gia vào một nhóm tội phạm có tổ chức

Mỗi quốc gia thành viên sẽ ban hành pháp luật và các biện pháp cần thiết khác để coi các hành vi sau là tội phạm khi những hành vi này được thực hiện một cách cố ý:

- Thoả thuận với một hoặc nhiều người khác để thực hiện một tội phạm nghiêm trọng nhằm mục đích liên quan trực tiếp hay gián tiếp đến việc đạt được lợi ích tài chính hoặc vật chất khác;
- Hành vi của một người nhận thức được hoặc mục đích và hành vi phạm tội nói chung của một nhóm tội phạm có tổ chức hoặc ý định phạm tội của nhóm đó nhưng vẫn đóng vai trò tích cực trong những hoạt động tội phạm của nhóm tội phạm có tổ chức đó hay những hoạt động khác của nhóm tội phạm có tổ chức đó.

Việc tổ chức, chỉ đạo, hỗ trợ, khuyến khích, tạo điều kiện hoặc xúi giục việc thực hiện tội phạm nghiêm trọng liên quan đến nhóm tội phạm có tổ chức cũng được coi là hành vi phạm tội.

Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu thể thao

Mặc dù các Công ước nêu trên thể hiện khuôn khổ pháp luật quốc tế chung trong việc đấu tranh với dàn xếp trận đấu, Công ước về Thao túng trong Thi đấu Thể thao (còn gọi là Công ước Macolin) là một điều ước quốc tế khác chuyên điều chỉnh lĩnh vực thể thao của Hội đồng châu Âu. Vào tháng 9 năm 2014 Công ước này được đề nghị cho việc ký kết đối với cả các nước thành viên và không phải thành viên của Hội đồng châu Âu.²⁶

Mục đích và các mục tiêu của Công ước Macolin được nêu ngay trong Điều 1 của Công ước như sau:

1. Mục đích của Công ước này là đấu tranh chống thao túng các trận đấu thể thao nhằm bảo vệ sự liêm chính trong thể thao và đạo đức trong thể thao phù hợp với nguyên tắc tự chủ của thể thao.
2. Để thực hiện được mục đích này, các mục tiêu chính của Công ước là: (a) phòng ngừa, phát hiện và trừng phạt các hành vi thao túng ở cấp độ quốc gia hay xuyên quốc gia đối với các trận đấu quốc gia và quốc tế; (b) thúc đẩy hợp tác trong mỗi quốc gia và quốc tế giữa các cơ quan công quyền có liên quan, cũng như giữa họ với các tổ chức hoạt động trong ngành thể thao và cá cược thể thao nhằm phòng chống thao túng các trận đấu thể thao’.

Công ước này là một công cụ có tính ràng buộc về mặt pháp lý và bao hàm các nội dung về phòng ngừa, thực thi pháp luật, các biện pháp hợp tác quốc tế và trao đổi thông tin mật báo để giải quyết vấn đề dàn xếp trận đấu mà các tổ chức thể thao và các cơ quan thực thi pháp luật có thể sử dụng. Tuy ở thời điểm soạn thảo tài liệu này, Công ước Macolin chưa có hiệu lực, các điều tra viên của ngành thể thao và thực thi pháp luật vẫn có thể áp dụng các nguyên tắc của nó, như là áp dụng những thực tiễn tốt.

²⁶ Giải thích Công ước Macolin, điểm 17.

Phụ lục của tài liệu này sẽ so sánh các quy định của Công ước về Phòng chống tham nhũng và Công ước của Hội đồng châu Âu.

Bộ Quy tắc của Ủy ban Olympic Quốc tế - Phong trào Olympic về Phòng ngừa Thao túng Trận đấu

Cần lưu ý rằng bên cạnh việc các nhà thực thi pháp luật áp dụng các biện pháp trừng phạt về mặt hình sự đối với các hành vi dàn xếp trận đấu, các tổ chức thể thao cũng đã và đang áp dụng các biện pháp kỷ luật căn cứ vào cơ chế kỷ luật nội bộ của mình. Các cơ chế ‘tư pháp’ nội bộ này chịu trách nhiệm giải quyết các bất đồng xung đột, hòa giải và đảm bảo rằng các quy định, quy tắc thể thao được hiểu một cách đúng đắn.

Trong bối cảnh này, cần phải biết Hiến chương Olympic và Bộ Quy tắc của Phong trào Olympic về Phòng ngừa Thao túng Trận đấu do Ủy ban Olympic Quốc tế (IOC) xây dựng. Mục đích của IOC là thúc đẩy lý tưởng Olympic trên toàn thế giới và lãnh đạo Phong trào Olympic. IOC là tổ chức thể thao hàng đầu có quy mô toàn cầu và có ảnh hưởng quan trọng về mặt thể thao, chính trị và xã hội. Tuy các Công ước nêu trên là các quy định pháp luật quốc tế, Bộ Quy tắc của IOC có liên quan đến việc thực hiện và quy trình điều tra sai phạm trong thể thao về mặt kỷ luật trong ngành.

Vào tháng 12 năm 2015, IOC đã ban hành Bộ Quy tắc của Phong trào Olympic về Phòng ngừa Thao túng Trận đấu (gọi tắt là Bộ Quy tắc) phù hợp với thẩm quyền của tổ chức này, như quy định trong Điều 2.8 của Hiến chương Olympic: ‘Vai trò của IOC là... bảo vệ các vận động viên trong sạch và tính liêm chính của thể thao, bằng cách chỉ đạo cuộc đấu tranh chống do-ping trong thể thao, hành động chống lại tất cả các hình thức thao túng trận đấu và tham nhũng’. Nói đúng ra thì Phong trào Olympic cũng như Bộ Quy tắc của nó không thể áp đặt quy định cho tất cả các vận động viên, tất cả các bộ môn thể thao, mà chủ yếu là các bộ môn đặt dưới hai nhóm tổ chức đó là các Liên đoàn Thể thao Quốc tế và các Ủy ban Olympic Quốc gia. Các tổ chức thể thao khác cũng được khuyến khích áp dụng các nguyên tắc và phương pháp của Bộ Quy tắc này.

Đoạn C trong Lời nói đầu của Bộ Quy tắc đặt ra mục đích của Bộ Quy tắc như sau:

“Mục đích của Bộ Quy tắc này là cung cấp cho các tổ chức thể thao và thành viên của họ các quy định hài hòa nhằm bảo vệ tất cả các trận đấu khỏi mối nguy cơ bị thao túng. Bộ Quy tắc này thiết lập các quy định phù hợp với Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu thể thao, đặc biệt là Điều 7 của Công ước này. Điều này không cản trở các tổ chức thể thao có các biện pháp nghiêm khắc hơn trên thực tế.”

Ngay trong lời nói đầu (đoạn E) cũng nêu rõ rằng các tổ chức thể thao cam kết ‘tiến hành tất cả các bước thích hợp trong thẩm quyền của mình [nhấn mạnh] nhằm lồng ghép Bộ quy tắc’, bởi các tổ chức thể thao chỉ có thẩm quyền tài phán hạn chế (tức là chỉ có thẩm quyền đối với các thành viên của mình, như nêu trong điều 1.4 của Bộ Quy tắc) và thẩm quyền điều tra tác nghiệp hạn chế so với các cơ quan thực thi pháp luật. Do vậy, đoạn B thừa nhận rằng ‘do tính chất phức tạp của mối đe dọa này, các tổ chức thể thao nhận thấy rằng họ không thể giải quyết mối đe dọa này một mình, và do đó, sự hợp tác với các cơ quan công quyền, nhất là các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức, doanh nghiệp kinh doanh cá cược là cực kỳ quan trọng’.

Các điểm đáng chú ý của Bộ Quy tắc đối với các tổ chức thể thao được mô tả ngắn gọn như sau:

- Điều 2—Vi phạm

Đây là điều mang tính chủ chốt của Bộ Quy tắc bởi nó quy định về hành vi mà các thành viên bị cấm thực hiện:

- Cá cược—đối với trận đấu mà họ tham gia hoặc môn thể thao họ tham gia
- Thao túng các trận đấu thể thao —hành vi cố ý nhằm thay đổi không đúng đắn một trận đấu thể thao nhằm đạt được một lợi ích không đúng đắn.
- Hành vi tham nhũng
- Thông tin nội bộ—sử dụng các thông tin như vậy vì mục đích cá độ hoặc thao túng; tiết lộ thông tin này cho người khác vì các mục đích như trên hay đưa và/hoặc nhận một lợi ích từ việc cung cấp thông tin nội bộ
- Không báo cáo —ngay từ lần đầu tiên và toàn bộ về bất cứ sự tiếp xúc, đề nghị tham gia vào một hoạt động có thể vi phạm quy tắc hoặc về bất cứ sự việc, thực tế hay vấn đề nào gây chú ý cho người đó, và
- Không hợp tác—bao gồm cản trở hoặc trì hoãn một cuộc điều tra.

Việc thực hiện không đạt hoặc hỗ trợ, giúp sức của thành viên cũng là một hành vi vi phạm.

- Điều 3 —Thủ tục kỷ luật

Điều này bao gồm một số tiêu chuẩn chính nhằm bảo đảm quyền của người bị cáo buộc, một nội dung thường hay còn thiếu ở các thủ tục trong ngành thể thao, bao gồm quyền được biết họ đang bị cáo buộc vì vi phạm nội dung gì và quyền được có đại diện pháp luật, được đại diện pháp luật cùng tham gia vào quá trình và có một quy trình kháng cáo phù hợp. Điều này cũng đề cập đến vấn đề trao đổi thông tin giữa các tổ chức 'cần phải biết' - theo quan điểm của IOC, và nhu cầu tạo điều kiện cho một số hình thức báo cáo, tố giác nặc danh.

- Điều 4— Các biện pháp tạm thời

Việc một tổ chức thể thao có thể thực hiện một số biện pháp tạm thời trước khi có một phiên điều trần toàn thể có ý nghĩa sống còn nhằm bảo vệ uy tín của ngành thể thao. Mặc dù vậy, cần phải lưu ý, cần nhắc xem xét đến những thiệt hại về mặt uy tín đối với vận động viên đó tại thời điểm đó và do đó bất cứ biện pháp tạm thời nào thì cũng phải được áp đặt không được lâu hơn thời gian cần thiết và cần phải được thường xuyên xem xét lại.

- Điều 5—Án phạt

Nếu đã chứng minh được là đã có một hành vi vi phạm được thực hiện, án phạt cần phải phù hợp từ nhẹ nhất là cảnh cáo cho đến nặng nhất là cấm vĩnh viễn.

Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu

A. Các biện pháp điều tra dàn xếp trận đấu phổ biến

Hầu hết các cáo buộc, tố giác dàn xếp trận đấu sẽ có liên quan đến một hành vi phạm tội hình sự theo pháp luật của quốc gia nơi mà các yếu tố chính của vụ dàn xếp diễn ra (dù cho có thể chưa xác định rõ ngay lập tức là tội danh gì). Bởi vì hầu hết các vụ dàn xếp trận đấu đều có liên quan đến thao túng một sự kiện thể thao vì mục đích dành được lợi ích tài chính bất hợp pháp từ thị trường cá độ.

Do vậy, thường là sau đó một cơ quan thực thi pháp luật sẽ dẫn đầu cuộc điều tra, có thể là với sự hỗ trợ của ngành thể thao có liên quan.

Đối với trường hợp dàn xếp trận đấu cấu thành một hành vi phạm tội, sự lựa chọn tốt nhất là cơ quan thực thi pháp luật điều tra và truy tố hình sự. Tuy vậy, cũng có khi các tình tiết có liên quan đến một hành vi phạm tội, nhưng do hạn chế về nguồn lực cũng như các ưu tiên công việc mà các cơ quan thực thi pháp luật không thể hoặc lựa chọn là không tiến hành điều tra. Kết quả là, việc điều tra đối với các cáo nghi vấn về dàn xếp trận đấu sẽ do ngành thể thao tiến hành hoặc là một mình hoặc là điều tra chung với cơ quan quản lý cá cược, theo các thủ tục về xem xét kỷ luật.

Động cơ dàn xếp trận đấu có thể rất đa dạng có thể hoàn toàn là vì tiền hoặc có thể là lợi thể về mặt thể thao, mặc dù thực tế cho thấy động cơ phổ biến nhất không nghi ngờ gì nữa là lợi ích tài chính, đặc biệt là kiếm tiền từ hoạt động cá độ bất hợp pháp hoặc hợp pháp.

Hầu hết các thực tiễn tốt hiện có đều liên quan đến điều tra nhằm ứng phó với vụ việc dàn xếp đã xảy ra (chứ không phải điều tra tích cực đối với những người thuộc diện tình nghi dàn xếp trận đấu). Bài học rút ra của các cơ quan thực thi pháp luật và tổ chức thể thao từ những cuộc điều tra thành công là các cuộc điều tra này thực tế đã dựa vào việc thu thập cả chứng cứ trực tiếp và gián tiếp (bổ sung) để chứng minh cho các cáo buộc dàn xếp trận đấu.

Các loại chứng cứ chính thuộc hai nhóm chứng cứ này được thể hiện trong Hình 2.

Hình 2. Các loại chứng cứ chính

Các vụ dàn xếp trận đấu, đặc biệt là các vụ rõ ràng có yếu tố quốc tế và có sự dính líu của các vận động viên nổi tiếng thì luôn dành được sự quan tâm của báo giới. Vì vậy, bất cứ cuộc điều tra phức tạp nào cũng cần phải tính đến mối quan tâm của báo giới và điều này có ảnh hưởng ra sao đến việc bảo vệ nhân thân của người làm chứng và người báo cáo, tố giác.

B. Hợp tác giữa cơ quan thực thi pháp luật và các nhà điều tra ngành thể thao

Một vụ dàn xếp trận đấu hoàn chỉnh có bốn giai đoạn như sau: lên kế hoạch, đặt cược, thực hiện và thu tiền. Các giai đoạn này sẽ được các cơ quan thực thi pháp luật chú trọng khi tiến hành điều tra và cơ quan thực thi pháp luật cũng là cơ quan phù hợp nhất trong việc tiến hành điều tra đối với các hành vi phạm tội liên quan đến dàn xếp trận đấu và yếu tố đồng phạm trong việc lên kế hoạch dàn xếp. Điều này dễ hiểu bởi vì cơ quan thực thi pháp luật có thẩm quyền điều tra các vấn đề hình sự, có kinh nghiệm phù hợp trong điều tra tội phạm nguy hiểm và có tổ chức (mặc dù hiếm khi là các vụ dàn xếp trận đấu) và cũng có các thẩm quyền khác (ví dụ như bắt giữ, khám xét, thu giữ).

Về các vụ dàn xếp và thu giữ chứng cứ từ thị trường cá độ, tình hình ít rõ ràng hơn bởi vì dường như các cơ quan thực thi pháp luật khó có thể hiểu biết toàn bộ các quy định cũng như tính chất của bộ môn thể thao đó hoặc thị trường cá cược, và do đó họ sẽ cần đến sự trợ giúp các nhà chuyên môn trong cả hai lĩnh vực này.

Khi đã có quyết định cơ quan nào sẽ dẫn đầu cuộc điều tra, cần có một thỏa thuận giữa các bên để biết rõ mỗi bên cần hỗ trợ gì. Nếu một cơ quan thực thi pháp luật không có được sự giúp đỡ của tổ chức thể thao thì rất khó có thể điều tra thành công được.

Trước đây, các tổ chức thực thi pháp luật dẫn đầu các cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu thường không muốn có sự tham gia của các cơ quan quản lý thể thao vào quá trình này do sợ có sự xung đột về lợi ích hoặc thiếu sự tin cậy lẫn nhau.

Nghiên cứu trường hợp: Xét xử dàn xếp đua ngựa ở Vương Quốc Anh thất bại

Vào năm 2004, Cảnh sát Thành phố Luân đôn, Vương Quốc Anh bắt đầu tiến hành một cuộc điều tra kéo dài bốn năm với nghi vấn dàn xếp trận đấu của bộ môn đua ngựa đối với một số cá nhân trong ngành thể thao.

Lúc đầu, cảnh sát quyết định đơn phương tiến hành điều tra, tránh tiếp xúc nhiều với các nhà quản lý thể thao lúc đó là Hội Đua Ngựa (The Jockey Club), mặc dù Hội phản đối. Lý do mà cảnh sát đưa ra là thiếu sự tin tưởng và sợ có xung đột về lợi ích.

Cuối cùng thì truy tố thất bại. Vụ việc đã bị thẩm phán bác hồ sơ ngay từ giai đoạn đầu của quá trình xét xử do có một số thiếu sót trong hồ sơ vụ việc.

Xem xét lại quá trình điều tra cho thấy việc loại cơ quan quản lý thể thao khỏi quá trình này là một sai lầm nghiêm trọng của cảnh sát. Thực tế cho thấy kiến thức chuyên môn của Hội Đua Ngựa đối với môn đua ngựa và cá cược vô cùng giá trị cho quá trình điều tra và đáng ra thì quá trình điều tra đã không thất bại, tổn phí tiền đóng thuế của người dân cảnh sát đã không phải ngưng như vậy.

Nguồn: Ingle, S. "Vụ án dàn xếp đua ngựa Fallon thất bại", The Guardian (Người bảo vệ), 7/12/2007 www.theguardian.com/uk/2007/dec/07/sport.ukcrime [Truy cập lần cuối vào ngày 19/2/2016].

Trước đây, do nhiều lý do khác nhau (ví dụ không có thẩm quyền, không có đủ năng lực hoặc không có luật) các cơ quan thực thi pháp luật thường rất hạn chế điều tra các vấn đề liên quan đến dàn xếp trận đấu vì họ coi đó là vấn đề của ngành thể thao chứ không phải là vấn đề pháp luật. Bây giờ tình hình đã thay đổi và các cơ quan thực thi pháp luật đã nhận ra rằng chính họ là cơ quan phù hợp nhất trong việc thu thập, giải quyết các chứng cứ của một hành vi phạm tội hình sự đối với một sự kiện thể thao. Ngoài ra, giá trị tăng thêm của các tổ chức thể thao đối với việc điều tra dàn xếp trận đấu cũng như thẩm quyền của các tổ chức này trong việc áp đặt các biện pháp kỷ luật cũng đã được ghi nhận. Quan hệ đối tác giữa hai cơ quan đóng vai trò chủ chốt. Các tổ chức quản lý thể thao có thể mang lại những lợi ích đối với việc điều tra dàn xếp trận đấu như sau:

- Họ có chuyên môn về các luật lệ, quy định của môn thể thao đó, đặc biệt hữu ích khi xem lại các tình tiết đáng ngờ có dàn xếp trên sân.
- Họ biết nhân thân của các vận động viên có liên quan đến các tình tiết đáng ngờ có sự dàn xếp và có thể có thêm những thông tin khác về những cá nhân hay trận đấu khác góp phần củng cố thêm hay loại bỏ các nghi ngờ dàn xếp.
- Họ có thể đưa ra cái nhìn chuyên môn về bất cứ tình tiết nào và đưa ra các chứng cứ về các diễn biến cũng như hành vi trên sân mang tính dàn xếp.
- Họ là cánh cửa dẫn đến các thông tin khác có thể hữu ích cho việc điều tra ví dụ họ tên, số điện thoại hay địa chỉ.

Bởi vì các lý do trên, dù cho cơ quan thực thi pháp luật thường là sẽ không cân nhắc khả năng tiến hành một cuộc điều tra chung thực sự giữa hai ngành (mặc dù một số bộ môn thể thao cũng có những điều tra viên được đào tạo bài bản về chuyên ngành điều tra), thì ít nhất một người nào đó trong ngành thể thao cũng cần được giao nhiệm vụ cung cấp các thông tin chuyên môn cho quá trình điều tra. Lý tưởng là cả hai ngành cần khuyến khích hợp tác và trao đổi với nhau và nếu có thể thì ký kết một thỏa thuận chung,

ví dụ một bản ghi nhớ giữa hai ngành.²⁷

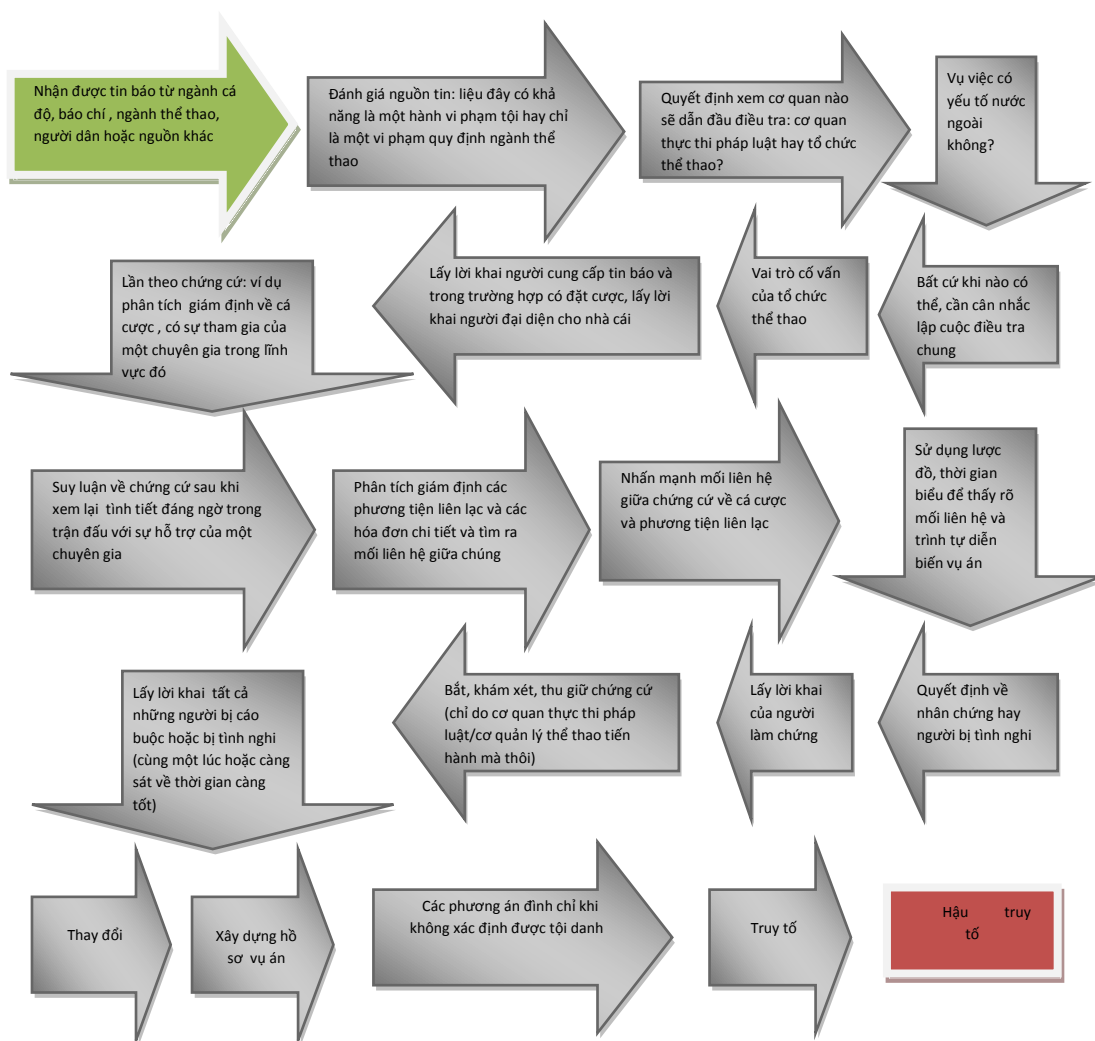
Khi tìm hiểu và phân tích thông tin đối với các tin báo đến từ các đơn vị kinh doanh cá cược cũng có nhiều điểm tương tự như vậy. Bởi vậy, nếu như một vụ dàn xếp có liên quan đến cá độ, thì ngay từ khi bắt đầu điều tra, nhất thiết phải tham vấn một người có chuyên môn về thị trường cá độ thể thao. Trong một số trường hợp, từ các thông tin thu được về thị trường cá độ, người đó có thể cho biết một sự kiện thể thao nào đó rất đáng ngờ, và thậm chí có thể khẳng định rằng một vụ nào đó hoàn toàn chắc chắn có dàn xếp, mặc dù ta vẫn còn cần đến các chứng cứ bổ sung khác cho quá trình truy tố, xét xử.

C. Thứ tự các bước của một quá trình điều tra điển hình

Một quá trình điều tra dàn xếp trận đấu điển hình có thể chia thành các giai đoạn. Các giai đoạn này cũng tương tự như các giai đoạn của quá trình điều tra hình sự thông thường khác, nhưng cũng có một số điểm khác biệt, đặc thù chỉ có đối với điều tra dàn xếp trận đấu, và chỉ có đối với một bộ môn thể thao nhất định.

Giả sử với một nghi vấn dàn xếp trận đấu có liên quan đến cá độ, quá trình điều tra thường sẽ diễn ra theo các bước được nêu trong Hình 3 dưới đây.

Hình 3. Cách tiếp cận phổ biến trong điều tra dàn xếp trận đấu

²⁷ Ví dụ về bản ghi nhớ <http://www.uefa.org/disciplinary/news/newsid=2111481.html>

Ngay từ khi bắt đầu, cần xác định rõ điều tra nhằm mục đích gì nếu như chứng minh được các nghi vấn là đúng. Các mục tiêu có thể là nhằm tóm được và trừng trị thủ phạm hay chỉ là đập tan các hành vi của chúng. Nếu các nghi vấn liên quan đến một trận đấu hay một sự kiện thể thao chưa xảy ra, cần nỗ lực ngăn chặn việc dàn xếp diễn ra. Nếu tổ chức thể thao sau khi tham vấn với cơ quan thực thi pháp luật vẫn cho phép cuộc đua diễn ra, thì vụ dàn xếp có thể coi như là một cách để thu thập thông tin thêm, nhưng rủi ro đi kèm là điều này có thể dẫn đến uy tín của môn thể thao đó bị ảnh hưởng và bên bị có thể sử dụng tình tiết này để biện luận trước Tòa.

Nghiên cứu trường hợp: Một cơ quan quản lý thể thao quốc tế bị chỉ trích vì đã để cho trận đấu có âm mưu dàn xếp tiếp tục diễn ra

Trong giải crich-kê Ngoại Hạng Băng-la-đét Premier League Twenty20 năm 2013, nỗ lực nghi vấn dàn xếp liên quan đến các chủ câu lạc bộ, cầu thủ, huấn luyện viên và các cá nhân khác.

Trước khi giải đấu diễn ra, cơ quan quản lý quốc gia đồng thời là nhà tổ chức giải đấu - Hội đồng Crich-kê Băng-la-đét (BCB) đã yêu cầu Đơn vị Phòng chống Tham nhũng và An ninh (ACSU) trực thuộc Hội đồng Crich-kê Quốc tế (ICC) - một cơ quan quản lý quốc tế chịu trách nhiệm cho tất cả các vấn đề liên quan đến cá độ và dàn xếp trận đấu.

Sau khi giải đấu diễn ra, một trong những nghi vấn chính là một ông chủ câu lạc bộ đã đặt yêu cầu với huấn luyện viên của câu lạc bộ đó là cần phải thua trận đấu để họ có thể kiếm được tiền trên thị trường cá độ. Ngay khi giải đấu diễn ra, vị huấn luyện viên này cảm thấy không thoải mái và đã báo cáo lên cho cán bộ chịu trách nhiệm về liêm chính của ICC và nói ông ta muốn rời khỏi đất nước. Tuy nhiên, cán bộ hữu trách này đã yêu cầu ông ta ở lại Băng-la-đét và hãy bí mật ghi âm lại bất cứ cuộc trao đổi nào với ông chủ câu lạc bộ kia để sau này có thể cung cấp các chứng cứ trực tiếp nhằm chứng minh sự dính dáng của ông ta đến việc dàn xếp trận đấu. Cuối cùng thì trận đấu vẫn diễn ra.

Tại phiên xét xử của Tòa thể thao, từ các tài liệu ghi âm thu giữ được và lời khai của các nhân chứng, rõ ràng là trước khi trận đấu diễn ra, ICC ACSU đã được báo trước từng chi tiết như đội bóng này sẽ thua như thế nào và ai sẽ dính vào, ai có thể sẽ dính vào vụ việc. Tòa không đồng ý với cách làm của ICC và cho rằng:

- Đây là một vấn đề quan trọng mà đáng ra cần phải được thông báo cho BCB và các cơ quan thực thi pháp luật của Băng-la-đét để lưu tâm xử lý bởi vì về bản chất hành vi tham nhũng này đã vi phạm pháp luật hình sự của nước này.
- Việc ACSU nhấn mạnh vào việc thu thập chứng cứ và truy tố người phạm tội thay vì ngăn chặn tham nhũng diễn ra không thể được Tòa chấp nhận và coi là một phương pháp đúng để đấu tranh chống tham nhũng trong thể thao.
- Tòa cho rằng ICC, với tư cách là một tổ chức quản lý thể thao cần phải tích cực hơn trong phòng ngừa tham nhũng và các trận đấu đã bị dàn xếp không bao giờ được phép diễn ra.

Nói chung, Tòa Trọng tài kết luận rằng đã không có một cơ chế, hệ thống nào trên thực tế để giải quyết các tình huống cụ thể khi nó xảy ra, không hề có thảo luận gì với BCB không liên hệ gì với các cơ quan thực thi pháp luật hay mảy may cân nhắc đến pháp luật của Băng-la-đét. Cũng không suy nghĩ gì đến người dân Băng-la-đét. Một trận đấu đã bị dàn xếp đã được diễn ra trước mắt họ và họ đã bị lừa để mua vé xem trận đấu này chính bởi các nhà quản lý thể thao, những người được tin tưởng giao trọng trách phòng ngừa những hành vi lừa dối này.

Nguồn: Hội đồng Crich-kê Băng-la-đét đối với M. Ashraful và những người khác, Vụ Số.1/2013 trước Tòa Phòng chống Tham nhũng của Hội đồng Crich-kê Băng-la-đét, ngày 8/6/2014 www.tigercricket.com.bd/assets/pdf/anticorr/ detfinal.pdf

Nguồn lực hạn chế của một bộ môn thể thao hay phương pháp thủ đoạn mà các cá nhân tham gia vào dàn xếp thực hiện có thể cho thấy phương án hành động phù hợp nhất là đập tan các hoạt động của những người dàn xếp trận đấu [xem chương II, phần M].

D. Nguồn thông tin, nghi vấn, mật báo và chứng cứ

Dù thông tin về nghi vấn dàn xếp trận đấu có đến từ nguồn nào chẳng nữa thì cũng không được bác bỏ thông tin đó mà không cân nhắc một số phương án nhằm thu thập chứng cứ chứng minh nghi vấn đó. Điều này đặc biệt phù hợp với những nghi vấn đến từ các phương tiện truyền thông đại chúng hay ngành cá cược. Các thông tin về một vụ dàn xếp trận đấu thể thao thường đến từ các nguồn sau đây.

Hình 4. Nguồn thông tin, nghi vấn, mật báo và chứng cứ

1. Thông tin từ các nguồn liên quan đến cá cược

Từ trước đến nay, các doanh nghiệp kinh doanh cá cược/nhà cái luôn là một nguồn thông tin, mật báo chủ chốt về một vụ dàn xếp trận đấu và họ quan tâm đến việc này không phải chỉ vì lợi ích của thể thao mà còn chính bởi vì những thiệt hại về kinh tế của dàn xếp trận đấu với công việc kinh doanh của họ.

Cũng có khi cá nhân làm việc trong tổ chức cá cược đã báo lên cho các tổ chức thể thao về hành vi cá độ đáng ngờ khi công ty mà họ đang làm việc không báo.

Cũng có các nguồn thông tin khác ví dụ như các công ty giám sát thị trường cá cược thay mặt cho ngành thể thao và các khách hàng là những người đặt cược.

2. Thông tin từ các cơ chế báo cáo

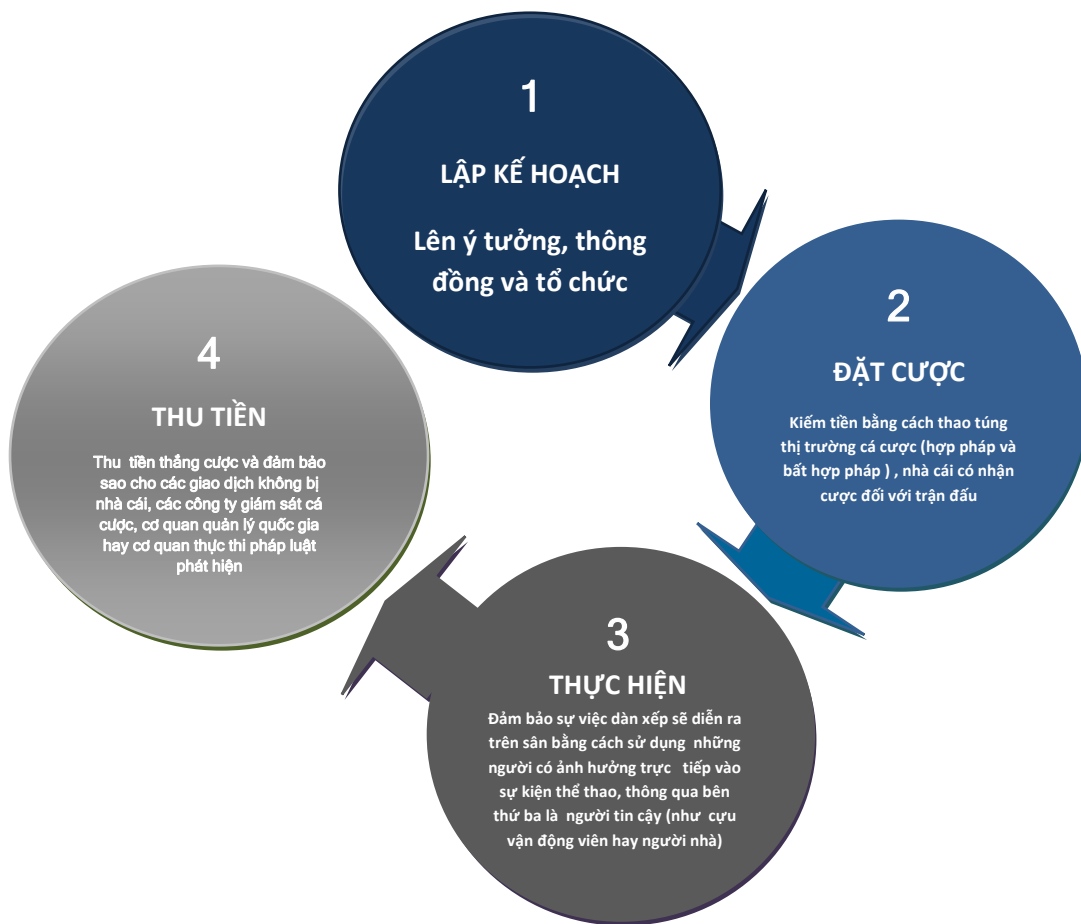
Cơ chế để các cá nhân có thể báo cáo về các thông tin, mật báo về dàn xếp trận đấu có thể là một cách quan trọng để có thể thu thập thông tin về các hoạt động dàn xếp trận đấu.

Nếu các cơ quan thực thi pháp luật và/hoặc ngành thể thao có được các kênh báo cáo an toàn, đảm bảo bí mật cho người báo cáo, tố giác thì tốt. Các cơ chế báo cáo sẽ được nêu chi tiết trong chương II, phần M.

E. Lộ trình điều tra

Nhìn chung, để thực hiện thành công một vụ dàn xếp trận đấu cần trải qua bốn giai đoạn. Mỗi giai đoạn lại là một lĩnh vực cần chú trọng đối với việc điều tra và sẽ được mô tả trong hình 5 dưới đây.

Hình 5. Hướng điều tra

Mô hình trên có thể được phát triển thêm từ những thực tế thu được từ các cuộc điều tra trước đó về dàn xếp các trận bóng đá, quần vợt và đua ngựa. Những thực tế này gợi ý thêm các hướng cần tập trung điều tra dàn xếp đối với bộ môn đó và sẽ được mô tả kỹ hơn trong tài liệu hướng dẫn này. Nói tóm lại, các thực tế đó là:

- Những người lên kế hoạch dàn xếp trận đấu thường không tham gia vào bộ môn thể thao đó và vì vậy sẽ cần có một mối liên hệ trực tiếp hay gián tiếp đến những người hoạt động trong môn thể thao đó và chính những người này sẽ là người tiến hành thực hiện việc dàn xếp (có thể là vận động viên, quan chức điều khiển trận đấu, huấn luyện viên, chủ tịch câu lạc bộ v.v.).
- Những kẻ chủ mưu sẽ cần tìm một cách nào đó để tác động (thuyết phục) đến những người tiến hành thực hiện việc dàn xếp, có thể là mua chuộc bằng lợi ích tài chính (đưa hối lộ) hay ép buộc.
- Thường là bên sắp xếp vụ dàn xếp và người tiến hành thực hiện vụ dàn xếp sẽ thường xuyên liên lạc với nhau qua điện thoại, thư điện tử, tin nhắn (ví dụ Skype).
- Sẽ có mối tương quan giữa thời gian các bên liên lạc và thời gian sự việc dàn xếp diễn ra trên sân.

- Vào thời gian sắp diễn ra sự việc dàn xếp, sẽ có các vụ đặt cược trên thị trường cá độ hợp pháp hoặc bất hợp pháp (để tạo ra càng nhiều lợi nhuận càng tốt mà không bị phát hiện).
- Thường là bên sắp xếp vụ dàn xếp và bên đặt cược sẽ thường xuyên liên lạc qua điện thoại, thư điện tử hoặc tin nhắn.
- Sẽ có mối tương quan giữa thời gian đặt cược và thời gian tiến hành thực hiện việc dàn xếp.
- Những người cá cược trên thị trường cá cược hợp pháp sẽ sử dụng các thông tin cá nhân thật của mình hoặc sẽ thuê một số người khác thực hiện đặt cược và những người này không biết gì về việc dàn xếp. Ngoài ra, các nhà cái có thể có được các băng ghi âm lại lời nói của những người đặt cược.
- Về cá cược qua Internet, có thể xác định, lần theo địa chỉ IP đã được sử dụng. Từ đó sẽ có được chứng cứ là chiếc máy tính nào hay thiết bị di động nào đã được sử dụng và liệu nó có được người nào khác sử dụng hay không.
- Qua công tác giám định pháp y máy tính có thể cho biết những kẻ dàn xếp đã đặt nhiều cược với nhiều nhà cái khác nhau, sử dụng nhiều tài khoản khác nhau từ cùng một địa chỉ IP. Điều này có thể giúp xác định được nhóm người tham gia dàn xếp, thông đồng với nhau để tối đa hóa lợi nhuận.
- Khi đã hoàn tất vụ dàn xếp, lượng thông tin trao đổi giữa các bên sẽ không còn nhiều tương đương với các giai đoạn khác.
- Nếu những người sắp xếp cũng là người trực tiếp tiến hành thực hiện việc dàn xếp, sẽ còn một số hướng khác để điều tra liên quan đến cá độ.
- Ngay cả khi có cơ sở tin chắc rằng đã có đặt cược trên thị trường cá cược bất hợp pháp hoặc được quản lý kém, rất có thể là sẽ vẫn có hoạt động cá độ trên thị trường cá độ hợp pháp.

Nếu như sự việc dàn xếp chưa được tiến hành thực hiện trên sân, sẽ cần cân nhắc thêm xem nên tiếp tục điều tra như thế nào. Cơ bản là cần tập trung tích cực vào ngay từ đầu quá trình điều tra và cần cân nhắc những điều sau đây:

- Có nên ngăn chặn vụ dàn xếp này không và làm thế nào để ngăn chặn được, vai trò của tổ chức thể thao như thế nào và liệu tổ chức đó có quy định gì về việc này.
- Các phương án nhắm vào tất cả mọi nghi phạm thông qua nhiều biện pháp giám sát mục tiêu.
- Các phương án kỹ thuật, chẳng hạn nghe lén điện thoại và các phương tiện nghe lén kín khác.
- Sử dụng mật vụ.
- Tính đến truy tố về hành vi mưu toan dàn xếp hoặc dàn xếp không thành nếu như vụ việc bị chặn hoặc không diễn ra.

Việc sử dụng các biện pháp trên phải tuân thủ theo khuôn khổ pháp luật của quốc gia sở tại.

F. Chứng cứ

1. Nghĩa vụ chứng minh và tiêu chuẩn chứng minh

Nghĩa vụ chứng minh trong bất cứ quy trình tố tụng pháp lý hay xem xét kỷ luật nào cũng thuộc về bên khởi kiện và bên này cần phải thu thập các dữ kiện, chứng cứ để phục vụ cho

việc chứng minh hành vi phạm tội/hành vi vi phạm. Trong tất cả các trường hợp dàn xếp trận đấu, trách nhiệm chứng minh thuộc về cơ quan khởi tố, có thể là một cơ quan thực thi pháp luật hay một tổ chức thể thao. Cơ quan khởi tố không phải làm một việc là đưa ra các cáo buộc không có căn cứ về dàn xếp trận đấu chống lại một nghi phạm mà sau đó nghi phạm sẽ phải phản chứng.

Nghĩa vụ chứng minh khác với tiêu chuẩn chứng minh. Tiêu chuẩn chứng minh là mức độ chắc chắn và mức độ chứng cứ cần thiết để chứng minh một vụ việc. Nhìn chung, trong các vụ hình sự, tiêu chuẩn chứng minh là "không còn nghi ngờ hợp lý gì nữa". Nhưng trong quy trình xem xét kỷ luật trong thể thao, tiêu chuẩn đó chỉ là cán cân xác suất rằng một điều gì đó phải có nhiều khả năng xảy ra hơn là không xảy ra hoặc là việc chứng minh thuyết phục, làm toại nguyện được các bên. Để biết thêm thông tin chi tiết, xin mời xem chương II, phần F1, J.1 và K.4.

2. Theo dõi chứng cứ

Mục tiêu trước tiên của bất cứ cuộc điều tra nào cho dù là do cơ quan thực thi pháp luật hay một cơ quan nào khác tiến hành thì cũng là theo dõi chứng cứ một cách lô-gic, có phương pháp.

Từ thực tế các vụ dàn xếp trận đấu trước đây cho thấy lần theo dấu vết của tiền cá cược thường là điểm khởi đầu tốt nhất, mặc dù nên bắt đầu từ đâu còn phần nào phụ thuộc vào những gì biết được từ cuộc lấy lời khai ban đầu với người báo cáo, tổ giác dàn xếp trận đấu. Đây thực sự là một cơ hội cho ta xác định được sớm một số hoặc tất cả các đối tượng liên quan đến âm mưu này, hoặc biết được liệu người có thể giúp ta xác định được các đối tượng liên quan.

3. Xác định bằng chứng cá cược

Ở một số nước như Trung Quốc, Ấn Độ và Hoa Kỳ, cá cược thể thao là bất hợp pháp và được xem là một trong các nguyên nhân chính dẫn đến dàn xếp trận đấu. Mặc dù vậy, các nhà cái bất hợp pháp vẫn tồn tại ở những nước này và kết quả là họ không bị quản lý.²⁸ Trọng tâm của một cuộc điều tra phải là những người dàn xếp trận đấu tham gia vào sự kiện thể thao đó và những người chỉ đạo và/hoặc dính líu vào dàn xếp trận đấu bên ngoài ngành thể thao. Thị trường cá độ đơn giản chỉ là cách mà những kẻ tham những kiếm tiền mà thôi.

Ở một số nước khác như Úc, Ai len và Vương quốc Anh, cá cược là một hoạt động giải trí và thị trường cá cược được quản lý chặt, và do đó đã giải quyết được khá thành công vấn đề dàn xếp trận đấu, một phần là do cơ quan hữu quan có được chứng cứ cá độ từ sớm.

Lý do chính dẫn đến những nước này đã truy tố thành công các vụ dàn xếp trận đấu là bởi vì những người có trách nhiệm điều tra dàn xếp trận đấu phối hợp chặt chẽ với các doanh nghiệp kinh doanh cá cược và các nhà quản lý hoạt động cờ bạc để đấu tranh chống tham nhũng trong thể thao. Mỗi hợp tác này có tầm quan trọng đặc biệt trong suốt các giai đoạn điều tra. Điều tra các cáo buộc dàn xếp trận đấu ở những nơi còn coi cá độ là bất hợp pháp thì khó hơn bởi vì các điều tra viên sẽ không thể làm việc chặt chẽ với các nhà cái và không có được các chứng cứ quan trọng trực tiếp liên quan đến việc dàn xếp, chẳng hạn như thông tin cá nhân của những người tham gia vào các vụ này.

Mức độ hợp tác của các doanh nghiệp kinh doanh cá cược ở mỗi nước cũng khác nhau. Ở hầu hết các nước châu Âu, các nhà cái thường được yêu cầu phải hợp tác, và họ sẵn sàng làm vậy, bởi vì họ coi rằng giúp đỡ cơ quan điều tra cũng là vì lợi ích của họ - để họ

²⁸ Carpenter, K. "Đến lúc thay đổi: quản lý cá cược trong thể thao ở Hoa Kỳ", Tạp chí ICSS Journal, Tập 2(1) <http://icss-journal.newsdesk-media.com/Time-for-change-US-sports-betting-regulation> [Truy cập lần cuối vào ngày 13 tháng 10 năm 2015].

không bị thiệt hại về mặt tài chính do trận đấu bị dàn xếp. Ở một số quốc gia châu Á nơi mà ngành cá cược được quản lý lỏng lẻo (như Phi-lip-pin) hay bị coi là bất hợp pháp (ví dụ Cam-pu-chia), mức độ hợp tác của các nhà cái chỉ ở mức độ tối thiểu.

Cần lưu ý là ngay cả khi một vụ dàn xếp có dính đến hành vi cá cược ở một thị trường cá độ không được quản lý hoặc quản lý kém, cũng có thể có chứng cứ về vụ dàn xếp trên các thị trường cá độ hợp pháp, bởi vì những người dính dáng vào không thể cưỡng lại được các cơ hội kiếm thêm nhiều tiền hơn hoặc muốn rửa tiền đối với các lợi nhuận bất hợp pháp mà họ đã kiếm được. Nếu đúng như vậy, điều này sẽ làm tăng cơ hội bắt được thủ phạm.

Sau khi nhận được cảnh báo ban đầu về hoạt động dàn xếp trận đấu (đã diễn ra rồi hay dự kiến sẽ diễn ra), nếu không có cách nào khác để bổ sung, chứng minh cho nghi vấn này, cần phải tiến hành một số bước cơ bản để xác định liệu có bất cứ chỉ báo nào về hành vi có liên quan trên thị trường cá độ toàn cầu hay không. Có một số biện pháp thu thập thông tin/mật báo như sau:

- Tiếp cận đến nhà cái một cách trực tiếp, đặc biệt nếu có thông tin cụ thể về nơi mà đối tượng cá cược.
- Kiểm tra với công ty giám sát về môn thể thao đó.
- Tiếp cận các nhà quản lý cá cược, ví dụ Cơ quan Quản lý Hoạt động Cờ bạc ở Vương quốc Anh hoặc Autorité de régulation des jeux en ligne ở Pháp.
- Yêu cầu sự giúp đỡ từ các nhà cái nói chung hoặc các hiệp hội doanh nghiệp kinh doanh cá cược, ví dụ như Hiệp hội An ninh Thể thao châu Âu.
- Kiểm tra với Hệ thống Thông tin mật báo về Cá cược và Liêm chính của Ủy ban Olympic Quốc Tế.
- Kiểm tra với các nguồn thông tin mật báo từ Trung tâm An ninh Thể thao Quốc tế.
- Kiểm tra với các công ty giám sát thị trường cá cược thương mại [xem mục M5].
- Cân nhắc việc thiết lập mối liên hệ với các nhà cái đặc thù, chẳng hạn như nhà cái cung cấp dịch vụ giao dịch cá cược (betting exchange) và cá chênh lệch (spread betting).

4. Phân tích chứng cứ cá cược

Có một số cách giúp nhà cái (hoặc các công ty giám sát cá cược) có thể xác định được hành vi cá độ đáng ngờ như sau:

- Những diễn biến trong tỉ lệ cược nằm ngoài tham biến thông thường trên thị trường đó.
- Số lượng đặt cược không tương xứng chống lại một người/đội dự cuộc mà ai cũng chắc thắng trận.
- Lượng tiền lớn đổ vào không tương xứng với thị trường cá độ đó.
- Một người đặt cược với một lượng tiền lớn khác thường so với các tham biến thông thường, thói quen cá cược của người đó.
- Các yếu tố liên quan đến cá nhân đặt cược, chẳng hạn những người đặt cược khác thường so với kiểu hành vi thông thường của họ (ví dụ về lượng tiền đặt cược và môn thể thao họ thường hay cược) và lý lịch phạm tội của người này, để có bộ thông tin đánh giá rủi ro đối với mỗi khách hàng.
- Nhóm cược đặt tập trung từ một địa bàn vào một sự kiện thể thao (ví dụ tất cả các cược đều đặt ở trong hay xung quanh một thành phố cụ thể).²⁹

²⁹ Johson, M. "Cầu thủ Steve Jennings' nhẹ người sau khi điều tra nghi án cá độ được dỡ bỏ" Liverpool Echo, 21/4/2013 www.liver-pool.co.uk/news/liverpool-news/footballer-steve-jennings-relief-after-3347975 [Truy cập lần cuối vào ngày 28 tháng 10 năm 2015]

Một lượng lớn tài khoản mới được lập ra để đặt cược cho một sự kiện cụ thể

- Qua phân tích các diễn biến trận đấu và những sự việc khác (ví dụ báo cáo về một cầu thủ nào đó chấn thương/bị ốm hay thời tiết rất xấu) giải thích cho những diễn biến về đặt cược.

Mục đích thứ nhất là nhằm xác định xem liệu báo cáo ban đầu về hành vi cá độ đáng ngờ có thể giải thích được một cách hợp lý hay không (ví dụ đơn giản chỉ là hiềm hoi, hỷ hờ) hay liệu có thể có một nguyên nhân không chính đáng nào ở đây hay không. Về cơ bản, cần phải có sự giúp đỡ của một chuyên gia về cá cược - người có kinh nghiệm đánh giá các thị trường cá độ thể thao. Họ có thể cho biết liệu việc cá cược có thể giải thích được một cách hợp lý hay hành vi này có thể liên quan đến dàn xếp trận đấu. Một chuyên gia như vậy thường là sẽ làm việc cho một nhà cái, một công ty cá cược tư nhân hay một công ty giám sát cá cược, mặc dù cũng có một số tổ chức thể thao có những chuyên gia (ví dụ như Cơ quan quản lý đua ngựa Anh British Horseracing Authority).

Đôi khi, một chuyên gia có thể nói là hành vi cá độ này quá đáng ngờ và chắc chắn là có tham nhũng dính dáng đến sự kiện thể thao. Ở trường hợp khác, chuyên gia có thể tin rằng có lý do để quan ngại nhưng không thể kết luận rằng sự kiện thể thao đã bị thao túng.

Cũng cần lưu ý là cũng có lúc giữa các chuyên gia về cá cược độc lập có thể bất đồng với nhau, người cho rằng trận đấu đáng ngờ người thì không. Nếu trường hợp này xảy ra, các cơ quan thực thi pháp luật và tổ chức thể thao cần phải tìm một người đưa ra quan điểm nữa (và lý tưởng là có nhiều chuyên gia phân tích một lúc) về một trận đấu nào đó để có thể tìm hiểu sâu thêm về hành vi cá cược và khả năng có thể hành vi đó là đáng ngờ hay không.

Trong bất cứ trường hợp nào thì chuyên gia cũng cần phải đưa ra một báo cáo bằng văn bản trong đó đề cập đến các phân tích của họ và những mối quan ngại có thể có đối với hành vi cá độ. Báo cáo này cũng có thể được dùng làm chứng cứ trong quy trình tố tụng pháp lý và sẽ được báo cho bên bị ở một thời điểm nhất định. Cũng giống như đối với các chuyên gia khác, cần cần nhắc xem họ có là người phù hợp để cung cấp bằng chứng hay không, có phù hợp để được trực tiếp hỏi về quan điểm của họ ở giai đoạn sau hay không.

Nghiên cứu trường hợp: Chứng cứ do chuyên gia cá cược cung cấp mang tính chủ chốt để đưa ra án phạt về dàn xếp trận đấu

Trong vụ FK Pobeda do Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế giải quyết [xem nghiên cứu trường hợp - chương I, phần B.2], một trong những lý do chính để vụ việc có thể giải quyết thành công là UEFA đã cử một chuyên gia cá độ phân tích các kiểu dạng cá cược đối với hai trận đấu khi có các tin đồn về dàn xếp trận đấu và các thông tin khác.

Chuyên gia mà UEFA lựa chọn đã làm việc trong ngành cá cược Anh hơn 25 năm và trở thành một thành viên của Ủy ban Kỷ luật UEFA vào tháng 4 năm 2009.

Chuyên gia này đã đệ trình một báo cáo cho UEFA vào ngày 18/3/2009. Trong báo cáo này, ông cho rằng theo các phát hiện của ông, một lượng tiền lớn bất thường đã được đặt cược vào trận thứ nhất. Cụ thể là, trận đấu này đã có lượng tiền đặt cược lớn gấp mười lần so với các trận đấu tương tự như vậy.

Ngoài ra, chuyên gia này đã đưa ra các nhận định sau:

- “Rõ ràng là đã có cái gì đó rất lạ, rất bất thường đang xảy ra trên thị trường cá cược ở châu Á.”

- “Theo tôi, hoàn toàn không nghi ngờ gì nữa trận đấu này không phải là trận đấu sòng phẳng mà nó hoặc là đã bị dàn xếp hoặc là các tổ chức tội phạm đã tác động đến kết quả của vụ dàn xếp.”

Trong phiên xử, chuyên gia đã giải thích cơ chế cá cược chung đối với các trận đấu bóng đá quốc tế và cách các nhà cái ra kèo đối với các trận bóng đá. Quay lại trận đấu, ông vẫn khẳng định những gì đã nêu trong báo cáo gửi cho UEFA. Dựa trên các dữ liệu sẵn có, ông kết luận rằng kiểu dạng cá cược đối với trận đấu thứ nhất khác thường và bất thường, và không phù hợp chút nào với thể mạnh của hai câu lạc bộ. Không thể có kết luận nào khác ngoài việc trận đấu hẳn là đã bị thao túng.

Không bằng chứng nào mà bên bị đưa ra đủ thuyết phục để bác bỏ báo cáo của chuyên gia. Cuối cùng, Tòa trọng tài đã đưa ra các án phạt mạnh tay đối với chủ tịch câu lạc bộ và câu lạc bộ.

Bước tiếp theo của quá trình này là cố gắng xác định được nhân thân của người đứng đằng sau việc đặt cược. Trên thực tế, điều này chỉ khả thi nếu như cược được đặt tại các thị trường cá cược hợp pháp, được quản lý tốt. Cần phải có sự hợp tác từ nhà cái. Ở một số nước như Úc, Pháp và Vương quốc Anh, theo pháp luật, quy định hiện hành, các nhà cái bắt buộc phải hợp tác với các cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu do cơ quan thực thi pháp luật hay cơ quan khác có nhiệm vụ tiến hành thực hiện. Hợp tác bao gồm chia sẻ thông tin cá nhân (ví dụ tên, địa chỉ và ngày sinh) của (những) người đặt cược và bất cứ bằng chứng nào khác có liên quan đến việc đặt cược của họ, ví dụ ghi âm hay thông tin trên máy tính cũng như lý lịch cá cược của (những) người này.

Ở các nước không có quy định như vậy, việc có được các thông tin, mật báo sẽ phụ thuộc vào liệu có một thỏa thuận hợp tác giữa các tổ chức liên quan hay không và liệu có cần phải tìm sự hỗ trợ của cơ quan tư pháp để có được các thông tin từ nhà cái hay không.

Nếu như thông tin cá nhân được chuyển giao cho cơ quan điều tra, các nhà điều tra thường là sẽ không thể thẩm vấn các cá nhân liên quan ngay từ lúc đó. Do vậy, cần phải dựng lên một bức tranh toàn cảnh về những gì đã xảy ra bởi vì có càng nhiều thông tin trước khi diễn ra bất cứ lần lấy lời khai nào thì càng tốt và càng đáng phải tiến hành thẩm vấn.

Thường thì hành động trước tiên sẽ là kiểm tra một loạt thông tin cơ bản về cá nhân đặt cược. Các thông tin cần kiểm tra bao gồm:

- Kiểm tra với cơ quan quản lý môn thể thao đó để biết liệu có mối liên hệ nào giữa (những) người cá độ với bộ môn đó hay không.
- Kiểm tra về các tiền án, tiền sự trước đó.
- Tìm hiểu trên thông tin cơ sở dữ liệu của ngành thực thi pháp luật (và của các cơ quan quản lý khác) bất cứ thông tin hữu ích nào về (các) cá nhân này.
- Kiểm tra với các nhà cái xem còn hành vi cá cược đáng ngờ nào khác hay không.
- Thu thập đầy đủ lý lịch cá độ của (những) người đã đặt cược.
- Kiểm tra các nguồn thông tin mở như nêu cụ thể trong mục 9 dưới đây.

5. Chứng cứ suy luận từ băng ghi hình trận đấu

Từ băng ghi hình của trận đấu có thể chỉ ra rằng việc dàn xếp đã xảy ra hay chưa. Ở một số trường hợp hy hữu, từ băng ghi hình có thể xây dựng được bằng chứng trực tiếp chứng tỏ là hành vi dàn xếp đã diễn ra.

Có một số ví dụ cho thấy băng ghi hình trận đấu là hữu ích, trong đó có những trận bóng đá mà trọng tài dường như đưa ra các quyết định rất vô lý (ví dụ trận đấu giao hữu giữa Ni-giê-ri-a và Ac-hen-ti-na năm 2011)³⁰ hoặc một cầu thủ cố tình thực hiện một hành động để bị đuổi ra khỏi sân (ví dụ những cáo buộc chống lại Steve Jennings của đội Motherwells vào năm 2010).³¹ Tuy nhiên, trong hầu hết các trường hợp thì băng ghi hình không giúp đưa ra kết luận bởi vì vẫn có một khả năng, dù chỉ là nhỏ là những người tham gia trận đấu dù có giỏi đến mấy vẫn có thể mắc lỗi trong các môn thể thao đòi hỏi kỹ thuật cao.

Nghiên cứu trường hợp: vận động viên snooker bị cấm thi đấu do cố ý thua ván đầu tiên

Một trong những phán quyết quan trọng nhất đối với các tội dàn xếp trận đấu ở Vương quốc Anh đã được đưa ra sau kết quả điều tra cáo buộc dàn xếp trận đấu và tiết lộ thông tin nội đối với một cơ thủ từng được xếp hạng số năm thế giới của bộ môn snooker chuyên nghiệp Stephen Lee.

Cáo buộc được đưa ra bởi tổ chức quản lý snooker thế giới - Hiệp hội Billiards và Snooker Chuyên nghiệp Thế giới (WPBSA) và có liên quan đến bảy trận đấu mà Lee đã tham gia trong khoảng thời gian từ năm 2008 đến năm 2009, trong đó có cả các trận thuộc giải Vô địch Thế giới.

Từ phân tích băng ghi hình các trận đấu đáng ngờ, chuyên gia về snooker độc lập không thể đưa ra nhận định rằng băng ghi hình cho thấy ông Lee đã cố tình để thua một số cú đánh do vẫn có khả năng do cơ thủ mắc lỗi. Do đó, ý kiến chuyên gia này có giá trị hạn chế và không được đưa ra trong phiên điều trần.

Tuy vậy, căn cứ vào các chứng cứ mạnh khác như nhân chứng và tài liệu liên quan đến mô-típ, kiểu dạng cá cược và thời điểm (chứ không phải nội dung) của các cuộc trao đổi điện thoại, Hội đồng Xem xét Kỷ luật Độc lập của WPBSA, dựa trên nguyên tắc cân nhắc, đã kết luận ông Lee phạm vào các hành vi dàn xếp trận đấu và phạt cơ thủ này cấm thi đấu 12 năm.

Nguồn: Hiệp hội Billiards & Snooker Chuyên nghiệp Thế giới đối với Stephen Lee, SR/0000540006, Nghị quyết Thể thao Vương quốc Anh, 16 tháng 9 năm 2013 www.worldsnooker.com/wp-content/uploads/2015/01/decision.pdf

Dù cho cuộc điều tra do cơ quan thực thi pháp luật hay tổ chức thể thao dẫn đầu thì cũng phải có được chứng cứ là ý kiến chuyên gia phân tích băng ghi hình đối với trận đấu bị tình nghi dàn xếp. Các điều tra viên của cơ quan thực thi pháp luật thường là sẽ không có đủ chuyên môn để thực hiện chức năng này bởi vì họ rất khó có thể phát hiện ra một hành vi dàn xếp trận đấu đối với một hoạt động đòi hỏi kỹ năng và tính chính xác cao. Các vận động viên nằm trong top đầu thường có kỹ năng cao hơn hầu hết những người khác trong bộ môn đó, Tuy nhiên, tất cả các vận động viên cũng có thể bị thua trong các cú đánh, chơi gian hoặc mắc những sai lầm khác do đánh giá sai đối thủ, căng thẳng hoặc áp lực. Phát hiện hành vi tham nhũng trong một sự kiện thể thao là một thách thức lớn.

³⁰ “Lịch sử dàn xếp trận đấu trong bóng đá: trọng tài dàn xếp tỉ số trong những trận có cược lớn”, *The Daily Telegraph* online, 23 tháng 6 năm 2014 www.telegraph.co.uk/sport/football/world-cup/10918404/Football-match-fixing-Referees-guilty-of-fixing-final-scores-in-high-stakes-games.html [Truy cập lần cuối vào ngày 14 tháng 1 năm 2016].

³¹ Edwards, L. “Điều tra về dàn xếp trận đấu của Motherwell: những sự thật khách quan”, *The Daily Telegraph* online, ngày 6 tháng 10 năm 2011 www.telegraph.co.uk/sport/football/players/wayne-rooney/8811565/Motherwell-match-fixing-investigation-the-facts.html [Truy cập lần cuối vào ngày 16 tháng 1 năm 2016].

Khi lựa chọn chuyên gia để xem xét một sự việc dàn xếp trận đấu, yêu cầu đầu tiên với chuyên gia là phải có hiểu biết sâu rộng đối với các luật chơi của bộ môn thể thao đó. Phương án được ưa thích là lựa chọn một vận động viên đã nghỉ hưu đã từng thi đấu ở đẳng cấp tương tự người đang dính nghi vấn dàn xếp. Nếu như các quan chức điều khiển trận đấu nằm trong diện bị tình nghi, thì cần sử dụng một trọng tài đã nghỉ hưu, cũng ở cùng đẳng cấp chuyên môn. Sử dụng chuyên gia đối với một bộ môn thể thao khác hoặc từ một nước khác cũng có thể là một phương án nhưng có thể phiền phức. Ví dụ, trong quá trình xét xử dàn xếp trận đua ngựa thất bại đã nêu ở phần trước [xem chương II, phần B— nghiên cứu trường hợp: xét xử dàn xếp trận đua ngựa ở Vương quốc Anh bị thất bại] người ta đã dùng đến chuyên gia đến từ một quốc gia khác - ở nơi mà luật lệ của bộ môn đua ngựa hơi khác với Vương quốc Anh - nơi bị nghi ngờ xảy ra dàn xếp.

Khả năng xung đột lợi ích cũng cần phải cân nhắc khi lựa chọn chuyên gia để đảm bảo rằng họ không có mối liên hệ nào trước đó với đội hay các vận động viên có liên can. Liên hệ với cơ quan quản lý bộ môn thể thao đang bị điều tra là một lựa chọn nhằm xác định được chuyên gia phù hợp.

Ngay từ sớm, cần phải xét đến các yếu tố như năng lực của chuyên gia đến đâu, họ có sẵn sàng có mặt tại Tòa không, họ có khả năng đưa ra những nhận định chắc chắn trong phiên xét xử khi có luật sư biện hộ kiểm tra chéo không. Điều này rất quan trọng bởi vì đạt được tiêu chuẩn chứng minh trong tố tụng hình sự là khó (có nghĩa là chứng minh được dựa trên nguyên tắc không còn nghi ngờ hợp lý gì nữa) và đòi hỏi phải có đủ chứng cứ rõ ràng, thuyết phục.

Một khi chuyên gia đã xem xét lại sự kiện, họ cần phải đưa ra báo cáo/nhận định. Cần có được băng ghi hình của sự kiện (với chất lượng nghe nhìn tốt nhất có thể) từ sớm để sử dụng cho quá trình truy tố sau này.

Cũng cần cẩn trọng khi sử dụng băng ghi hình trận đấu và chứng cứ là ý kiến chuyên gia trong bất cứ quá trình truy tố hình sự nào. Các trường hợp truy tố trước đây đã cho thấy mặc dù có thể có những suy luận tiêu cực từ các hình ảnh của trận đấu bị tình nghi, thì chỉ có chứng cứ này là không đủ và cần phải có thêm chứng cứ bổ sung ví dụ như hồ sơ điện thoại hay hồ sơ cá cược, thông tin từ các cuộc thẩm vấn, lấy lời khai đối với người làm chứng và người bị tình nghi.

6. Từ các dữ liệu, xác định từ sớm các mối liên hệ

Như đã nói ở trên, một vụ dàn xếp trận đấu có bốn giai đoạn: lên kế hoạch dàn xếp sự kiện thể thao, tiến hành thực hiện việc dàn xếp, đặt cược và thu tiền thắng cược. Thiết lập mối liên hệ giữa những cá nhân tham gia vào mỗi giai đoạn cực kỳ quan trọng đối với thành công của cuộc điều tra.

Sẽ có những liên lạc giữa các cá nhân có dính líu, đặc biệt là trong giai đoạn lên kế hoạch và sau khi tiến hành thực hiện dàn xếp để chia lợi nhuận. Họ có thể gặp trực tiếp hoặc chủ yếu nhất là bằng điện thoại và các kênh khác ví dụ như thư điện tử và tin nhắn. Những liên lạc như vậy sẽ để lại các dấu vết chứng cứ góp phần xác định mối liên hệ giữa các cá nhân. Các bằng chứng về liên lạc giữa các đối tượng rất hữu ích cho các giai đoạn đầu của quá trình điều tra và sẽ được sử dụng làm chứng cứ ở giai đoạn sau.

Khi bắt đầu tiến hành điều tra, cần tìm ra bằng chứng về sự liên hệ giữa những người đặt cược hoặc thu tiền thắng cược và những người tiến hành thực hiện dàn xếp. Kinh nghiệm từ các vụ dàn xếp trận đấu cho thấy có thể tìm ra những mối liên hệ này bằng cách có được hồ sơ sử dụng điện thoại.

7. Phân tích hồ sơ dữ liệu điện thoại

Một trong những công cụ quan trọng đối với các cơ quan thực thi pháp luật và các cơ quan điều tra khác là khả năng phân tích giám định hồ sơ dữ liệu và các thiết bị liên lạc (ví dụ điện thoại cầm tay, hóa đơn viễn thông và ghi âm các cuộc trao đổi giữa các đồng phạm và các nhà cái khi đặt cược). Trong những năm gần đây, các nguồn thông tin này đã trở thành một biện pháp ngày càng quan trọng để có được chứng cứ trong các cuộc điều tra hình sự nghiêm trọng.

Thêm nữa, ở một số nước thì các cơ quan thực thi pháp luật có thể sử dụng các thông tin dữ liệu nghe lén (ví dụ ghi âm trò chuyện qua điện thoại v.v.) và sử dụng chúng như là chứng cứ trực tiếp hay nhằm để có được thông tin bí mật. Trong cả hai trường hợp trên, các thông tin nghe lén này có thể được sử dụng cùng với các dữ liệu về lưu lượng truyền thông liên lạc khác.

Điều tra đối với dàn xếp trận đấu cũng không có gì khác. Bằng chứng thu được từ giám định các trang thiết bị liên lạc và hồ sơ hóa đơn viễn thông không chỉ giúp xác lập được mối liên hệ giữa các cá nhân tham gia vào vụ dàn xếp mà còn giúp đưa ra một bức tranh tổng thể về thời điểm diễn ra dàn xếp và cách thức dàn xếp. Kinh nghiệm từ các cuộc điều tra trên thực tế cho thấy có thể sử dụng bằng chứng này để xác định được nhiều hoặc tất cả các giai đoạn của vụ dàn xếp: từ lên kế hoạch, đặt cược, tiến hành thực hiện dàn xếp cho đến thu tiền (lợi nhuận bất hợp pháp).

Nghiên cứu trường hợp: Hồ sơ điện thoại và đặt cược được sử dụng để chứng minh mưu toan dàn xếp đua ngựa

Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh (BHA) có được các chứng cứ từ điện thoại và cá cược liên quan đến các chủ ngựa là ông Maurice Sines và ông James Crickmore khi tiến hành điều tra dàn xếp đua ngựa bằng cách sử dụng các tài khoản cá độ ảo và đó là chứng cứ có tính quyết định để Tòa trọng tài đưa ra án phạt kỷ luật đối với bên bị vào năm 2012.

BHA đưa ra chứng cứ chủ chốt là kết quả phân tích 10 cuộc đua bị dàn xếp và phân tích mô-típ cá cược đối với các cuộc đua khác. BHA cho rằng kết quả phân tích cho thấy mô-típ cá cược trong 20 cuộc đua bị nghi dàn xếp khác với các cuộc đua khác vào những ngày khác và có lượng tiền đặt cược lớn.

Ngoài ra, BHA còn dẫn ra chứng cứ là liên lạc điện thoại giữa các nài ngựa có liên quan trong 10 trận nói trên và ông Sines và ông Crickmore. Các cuộc điện thoại diễn ra trong suốt hoặc xung quanh thời gian diễn ra mỗi cuộc đua trong cả 10 trận. Thêm nữa, còn có chứng cứ về liên lạc điện thoại giữa những người bán độ này và công ty cá cược và các cược chủ yếu được đặt vào thời điểm sắp diễn ra cuộc đua.

Nguồn: Quyết định Phúc Thẩm đối với các Kháng cáo của Maurice Sines, James Crickmore, Peter Gold, Nick Gold và Kirsty Milczarek, Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh British Horseracing Authority, ngày 10 tháng 4 năm 2012 www.britishhorseracing.com/press_releases/appeal-board-decisions-regarding-the-appeals-of-maurice-sines-james-crickmore-peter-gold-nick-gold-and-kirsty-milczarek

Đối với mỗi công ty viễn thông thì hình thức và nội dung của các hồ sơ hóa đơn điện thoại sẽ khác nhau: đối với một số công ty, các tài liệu này chỉ cho biết một lượng thông tin tối thiểu về cuộc gọi ví dụ các cuộc gọi đi và tin nhắn gửi đi; ở một số công ty khác lại cho biết nhiều thông tin hơn như các cuộc gọi đến và gọi đi, tin nhắn nhận được và tin nhắn gửi đi và thông tin về địa điểm. Có trường hợp, các hồ sơ hóa đơn điện thoại đã cho thấy có một cuộc điện đàm giữa ba người tham gia vào vụ dàn xếp. Tất cả các thông tin như vậy rất quan trọng đối với quá trình điều tra. Do vậy, các cơ quan điều tra cần phải có được càng nhiều thông tin cuộc gọi càng tốt. Có thể có được thông tin gì, theo lệnh của Tòa hay không cần lệnh của Tòa sẽ phụ thuộc vào pháp luật về thông tin và bảo vệ dữ liệu của nước sở tại.

Trong các trường hợp dàn xếp trận đấu do cơ quan thực thi pháp luật và cơ quan hữu trách khác tiến hành, các nhà điều tra có thể thu giữ và kiểm tra các thiết bị liên lạc. Có thể thu được các chứng cứ bổ sung từ các thiết bị này, ví dụ:

- Chứng cứ về mối liên hệ giữa các cá nhân khi kiểm tra danh bạ lưu giữ trên các thiết bị liên lạc.
- Số điện thoại để có thể tiếp tục mở hướng điều tra ví dụ như số điện thoại của các nhà cái và các trang mạng xã hội.
- Chứng cứ về các cuộc trò chuyện để có thể mở hướng điều tra khác, chẳng hạn với nhà cái hoặc các trang, mạng lưới xã hội.
- Chứng cứ về các cuộc liên lạc sử dụng các ứng dụng kỹ thuật số mà không thể hiện trên hồ sơ cuộc gọi điện thoại.
- Các hình ảnh và/hoặc thông tin khác trên thiết bị liên lạc đó.

Mặc dù vậy, trích xuất chứng cứ từ các thiết bị liên lạc và hồ sơ hóa đơn điện thoại chỉ là bước đầu tiên. Khi đã thu được các chứng cứ đó rồi, bước tiếp theo là đảm bảo rằng thông tin này sẽ giúp cho các nhà điều tra tiếp tục lần theo dấu vết chứng cứ để có những tiến triển mới.

Điều quan trọng là cả chứng cứ trực tiếp và gián tiếp cần phải được thu thập và trình bày một cách dễ hiểu đối với thẩm phán hay bồi thẩm đoàn hay ủy ban kỷ luật. Dưới dạng thô ban đầu, hồ sơ của các thiết bị liên lạc chỉ là một danh sách dài và nếu chỉ có các tài liệu này thì có rất ít giá trị chứng minh.

Xác định được mối liên hệ giữa việc sử dụng máy tính mà đối tượng đã sử dụng để đặt cược (ví dụ các cookies, địa chỉ IP và phiên truy cập Internet) với các phát hiện chung hoặc nghiên cứu mã nguồn mở là cực kỳ quan trọng. Mối liên hệ giữa các cá nhân sử dụng chung tài khoản cá cược cũng quan trọng như vậy.

8. Kết nối các chứng cứ — lược đồ và trình tự thời gian

Từ nhiều bằng chứng trích xuất được từ các thiết bị liên lạc và hồ sơ hóa đơn điện thoại có thể tích hợp lại thành các lược đồ và thời gian biểu. Đối với các bằng chứng về mối liên hệ giữa các cá nhân dính líu vào vụ nghi ngờ dàn xếp, các cơ quan thực thi pháp luật và các cơ quan điều tra khác sẽ sử dụng phần mềm chuyên môn để trình bày bằng chứng. Cách trình bày bằng chứng này được sử dụng rất nhiều nhằm hỗ trợ, chỉ đạo điều tra cũng như nhằm đưa ra các nhận định, chứng cứ.

Trình bày các chứng cứ thu được từ các thiết bị liên lạc và hồ sơ hóa đơn điện thoại phù hợp theo trình tự thời gian rất hiệu quả. Các chứng cứ có thể được trình bày bằng hình ảnh ngắn gọn, dễ hiểu. Trình bày các hành vi theo trình tự thời gian cho thấy rõ tại sao bằng chứng lại phù hợp với vụ án và rõ ràng đây là một cách trình bày chứng cứ trước một Tòa hình sự hay Tòa trọng tài xem xét kỷ luật trong thể thao. Trình tự thời gian được dùng để chỉ ra bằng chứng về mối quan hệ giữa các cá nhân dính líu vào dàn xếp trận đấu và để chỉ ra thời gian diễn ra và các mối liên hệ tới các hành vi dàn xếp và cá độ. Cần minh chứng trước Tòa rằng thời điểm diễn ra các liên lạc bất thường có liên quan đến những gì thể hiện trên sân. Mặc dù vậy, không phải lúc nào cũng có sẵn các dữ liệu thông tin liên lạc cần thiết (ví dụ các thông tin dữ liệu từ các số điện thoại không biết của ai), có nghĩa là cũng có khả năng là vẫn còn thiếu thông tin và có thể bức tranh đưa ra chưa hoàn chỉnh.

Kinh nghiệm từ các cuộc điều tra dàn xếp trận đấu trước đây cho thấy trình bày chứng cứ theo trình tự thời gian là một cách hiệu quả nhằm nhấn mạnh tầm quan trọng của thời điểm diễn ra các cuộc gọi của các cá nhân đặt cược, thu tiền thắng cược và sắp xếp việc chia chác tiền cược. Ví dụ, sau khi diễn ra cuộc gọi giữa những người lên kế hoạch cho vụ

dàn xếp và những người trực tiếp tiến hành sự việc, có một cuộc gọi để đặt cược và đó là một bằng chứng dàn xếp trận đấu, mặc dù ta có thể không biết nội dung của cuộc đàm thoại như thế nào. Tương tự như vậy, sau khi đã tiến hành thực hiện hành vi dàn xếp trên sân, thường có các cuộc gọi giữa các cá nhân liên quan với những người thu tiền thắng cược: và đó cũng là một bằng chứng dàn xếp trận đấu. Mỗi liên hệ giữa thời điểm của các cuộc gọi và việc đặt cược càng rõ, chứng cứ càng mạnh, càng có tính thuyết phục.

Bằng chứng có được từ giám định các hồ sơ, thiết bị được trình bày theo trình tự thời gian từ các cuộc điều tra dàn xếp trận đấu trước đây cho thấy:

- Mỗi liên hệ trực tiếp giữa các cá nhân tham gia vào vụ dàn xếp (chủ mưu hoặc trực tiếp thực hiện hành vi trên sân) vào mỗi giai đoạn, nhất là mỗi liên hệ giữa những người lên kế hoạch và những người trực tiếp tiến hành thực hiện.
- Các cuộc gọi giữa các đối tượng tập trung vào thời điểm ngay trước và ngay sau khi hành vi dàn xếp được thực hiện.
- Chứng cứ về các cá nhân đặt cược qua điện thoại.
- Vị trí của các đối tượng khi gọi điện.
- Mỗi liên hệ gián tiếp giữa các cá nhân chủ chốt của vụ dàn xếp thông qua sử dụng bên thứ ba hoặc trung gian.
- Thời gian và có thể cả địa điểm diễn ra các thành tố của vụ dàn xếp.
- Thông tin về nhân thân của những người đặt cược và trả tiền thắng cược trong khi diễn ra vụ dàn xếp.
- Thời gian, số lượng các cuộc gọi có liên quan đến hành vi dàn xếp và thanh toán.
- Thông tin về nhân thân của những người làm chứng của vụ việc.

Trong những năm gần đây, loại chứng cứ này đóng vai trò quyết định trong việc chứng minh các vụ việc dàn xếp trận đấu.

Nghiên cứu trường hợp: Trình tự thời gian của các bằng chứng được sử dụng để chứng minh hành vi thao túng trận đấu của một cơ thủ snooker hàng đầu

Trong vụ Stephen Lee case [xem chương II, phần F.5—nghiên cứu trường hợp: một cơ thủ snooker bị cấm thi đấu do cố tình để thua ván thứ nhất], Hiệp hội Billiards & Snookers Thế giới (WPBSA) dựa vào một lượng lớn các tài liệu về kiểu dáng cá độ đối với các trận đấu bị nghi dàn xếp.

WPBSA cũng đã viện dẫn các bằng chứng về việc đặt cược của các cá nhân khác nhau, về việc các cá nhân này mở tài khoản cá cược, về sự thật khách quan (chứ không phải nội dung) đã xảy ra các liên lạc qua điện thoại giữa các đối tượng này, và về máy tính nào đã được sử dụng để làm gì, ở đâu và vào thời điểm nào.

WPBSA đã đưa ra các chứng cứ theo trình tự thời gian về tất cả các thông tin xung quanh thời điểm diễn ra trận đấu đáng ngờ để chứng minh hành vi vi phạm của ông Lee.

Vụ Stephen Lee cũng cho thấy trích xuất camera CCTV từ các cửa hàng cá cược cũng là một nguồn thông tin/chứng cứ tiềm năng khác. Tính chất chính xác của các thông tin về thời giờ/ngày/địa điểm liên quan đến hình ảnh cũng có giá trị nhằm thể hiện được mối liên hệ giữa những người liên quan đến dàn xếp trận đấu.

9. Sử dụng thông tin nguồn mở

Trong tất cả các giai đoạn điều tra dàn xếp trận đấu, có thể tìm được chứng cứ bằng cách tìm kiếm thông tin từ các trang mạng xã hội về bộ môn thể thao đó, nhà cái và cá nhân bị tình nghi tham gia vào vụ dàn xếp. Loại thông tin này hữu ích nhằm giúp xác định mối liên hệ giữa các cá nhân tham gia vào việc lên kế hoạch thực hiện dàn xếp trận đấu hoặc những người có thể chứng kiến vụ dàn xếp.

Nghiên cứu trường hợp: Hoạt động trên mạng xã hội của một cầu thủ góp phần quan trọng trong củng cố án phạt

Một ví dụ về việc các thông tin nguồn mở góp phần củng cố án phạt trong thể thao là vụ Các Ngôi Sao Phương Nam [xem chương II, phần I - nghiên cứu trường hợp: Đội bóng Các Ngôi Sao Phương Nam của Úc bị các công dân Anh và Ma-lay-xi-a làm tha hóa].

Nghi vấn nổi lên xung quanh việc các cầu thủ đến từ Vương Quốc Anh đã được gửi sang Úc để dàn xếp một trận đấu. Họ đã bị theo dõi vì tham gia cá cược khi còn chơi ở Vương Quốc Anh và đã đăng lên mạng xã hội các bức ảnh tiệc tùng trên các hòn đảo sang trọng mà chỉ với mức lương kiếm được từ giải đấu bán chuyên nghiệp họ không thể đủ khả năng chi trả.

Trong các vụ dàn xếp trận đấu trước đây, có thể tìm được các bằng chứng trực tiếp liên quan đến dàn xếp trận đấu từ các trang mạng xã hội.

Nghiên cứu trường hợp: Các bài đăng trên Facebook tiết lộ mối liên hệ giữa các đồng phạm trong dàn xếp đua ngựa

Vào năm 2011, một cảnh báo về một vụ tham nhũng đã được chuyển đến cho Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh British Horseracing Authority do có một số thông tin liên quan đến dàn xếp trên một trang mạng xã hội.

Trong cuộc điều tra này, tất cả chín người chịu án phạt đều được cho là đã phạm luật trong đó một người đồng phạm với người khác nhằm thực hiện hành vi tham nhũng hoặc gian lận, vi phạm luật đua ngựa.

Bằng chứng thu được từ các trang mạng xã hội có tầm quan trọng đặc biệt trong chứng minh hành vi vi phạm của đối tượng.

Nguồn: Heffernan và đồng phạm—Phán quyết, Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh British Horseracing Authority, 25 tháng 1 năm 2013 www.british-horseracing.com/resource-centre/disciplinary-results/disciplinaryappeal-hearings/disciplinary/?result=535a30afb33ebfaa5320edb3

Trong các trường hợp dàn xếp trận đấu trước đây, việc tìm hiểu thông tin trên mạng xã hội đã cho thấy:

- Mối liên hệ giữa các cá nhân liên quan đến vụ dàn xếp
- Những người có thể đứng ra làm chứng (ví dụ vợ/chồng/bạn trai/bạn gái cũ và những người có ác cảm với đối tượng bị tình nghi)
- Chi tiết về việc tiến hành hành vi dàn xếp
- Động cơ dàn xếp

- Biệt hiệu của các cá nhân có liên quan
- Địa điểm của các cá nhân có liên quan

Các nhà điều tra cần cân nhắc đến những hệ lụy có thể có khi thu thập và sử dụng các tài liệu từ nguồn mở (để biết thông tin hoặc làm chứng cứ) theo pháp luật bảo vệ thông tin của quốc gia đó. Ví dụ, ở Châu Âu với bất kỳ thông tin nguồn mở nào cho biết các thông tin thân nhân của một người thì việc sử dụng thông tin mà không có sự nhất trí của người đó có thể là một hành vi vi phạm pháp luật về bảo vệ thông tin dữ liệu.

Đối với các cuộc điều tra có liên quan đến Internet, các nhà điều tra cần xem xét sử dụng ý kiến chuyên gia về các khả năng sẵn có và rủi ro kèm theo. Cơ quan thực thi pháp luật cũng cần phải đảm bảo các thông tin được ghi âm, ghi hình và thu thập theo cách thức phù hợp với thẩm quyền. Khi tìm kiếm lời khuyên của chuyên gia, các điều tra viên cần biết về "dark web" (trang web đen). Đây là một thuật ngữ để chỉ một tập hợp các trang web có thể truy cập công khai được nhưng lại ẩn địa chỉ IP của máy chủ chứa trang web đó. Điều này có nghĩa là bất cứ người dùng web nào cũng có thể đến được trang web nhưng rất khó phát hiện hay nhận ra ai đứng sau các trang web này. Không thể dùng các công cụ tìm kiếm thông thường để tìm thấy chúng.³²

10. Sử dụng chuyên gia

Mặc dù vấn đề sử dụng chuyên gia đã được đề cập đến trong phần trước của tài liệu, phần này sẽ cung cấp một số chi tiết liên quan đến vấn đề chứng cứ trong điều tra và truy tố dàn xếp trận đấu.

Thường là sẽ cần đến một loạt các chuyên gia/nhà chuyên môn để trình bày bằng chứng trước Tòa. Các chuyên gia này sẽ cần phải trình bày những yếu tố đáng ngờ hoặc bất thường về sự kiện bị tình nghi, nhất là về các chứng cứ cá độ [xem chương II, phần B - nghiên cứu trường hợp: Xét xử dàn xếp đua ngựa ở Vương quốc Anh thất bại], đoạn băng ghi hình quay lại các chi tiết nghi ngờ dàn xếp và hồ sơ tài chính.

Sử dụng chuyên gia không phải không có rủi ro. Các chuyên gia chỉ đưa ra quan điểm (mặc dù là quan điểm chuyên môn) chứ không phải là thực tế về hành động nào đó. Loại chứng cứ này mang tính chủ quan, vì vậy sẽ bị thách thức bởi bên bị. Vì vậy, cần phải xem xét các yếu tố sau đây khi lựa chọn một chuyên gia nhằm cung cấp đánh giá về một vụ dàn xếp:

- Độc lập—Lý tưởng thì chuyên gia này cần giữ khoảng cách với môn thể thao hay tổ chức kinh doanh cá cược để tránh có những cảm nhận chủ quan, mặc dù trên thực tế khó có thể tìm được người như vậy do có những hạn chế về nguồn lực và hậu cần.
- Có kinh nghiệm—Chuyên gia phải có năng lực chuyên môn giỏi về bộ môn thể thao đó và như vậy thì những vận động viên đã nghỉ hưu hay trọng tài đã nghỉ hưu có thể phù hợp. Có nghĩa là họ có khả năng phân biệt rõ ràng giữa một hành vi thi đấu không tốt (do căng thẳng) và một hành vi thi đấu kém do đã bị mua chuộc.

Khi chuyên gia trình bày chứng cứ về cá độ, tuy những chứng cứ này có thể phân tích được một cách khoa học, dựa trên so sánh khách quan, nhưng hành vi của người đặt cược lại là một nhận định, ý kiến. Vì vậy, chuyên gia phải trình bày được rằng hành vi cá độ này là nằm ngoài tất cả các tham biến (phương án) có thể xảy ra và không chỉ đơn giản là có tính hi hữu.

³² Egan, M. "Dark Web là gì? Làm thế nào để truy cập dark web? Sự khác nhau giữa Dark Web và Deep Web?", *PC Advisor*, 28 tháng 4 năm 2016 www.pcadvisor.co.uk/how-to/internet/what-is-dark-web-how-access-dark-web-deep-joc-beautifulpeople-3593569 [Truy cập lần cuối ngày 03 tháng 5 năm 2016].

Bên khởi tố/bên nguyên cần phải nhận thức được tính rủi ro nếu quá phụ thuộc vào chứng cứ là ý kiến chuyên gia trong các vụ án dàn xếp trận đấu. Hiếm khi chỉ có loại chứng cứ này là đủ. Vì vậy, cần phải khai thác tất cả các phương án điều tra khác để có thể có được các chứng cứ bổ sung cho ý kiến của chuyên gia.

G. Lấy lời khai

1. Người làm chứng hay người bị tình nghi?

Trong bất cứ cuộc điều tra hình sự nào, một quyết định cần đưa ra sớm là cần ứng xử với một người nào đó với tư cách là một người làm chứng hay là người bị tình nghi, bởi vì quyết định này sẽ có ảnh hưởng đến cách lấy lời khai người đó. Không thể nói chắc chắn rằng người nào sẽ thuộc diện nào. Tuy nhiên, có thể suy luận được.

Kinh nghiệm cho thấy những người có thể là người làm chứng hay người bị tình nghi sẽ là cá nhân hay tổ chức báo cáo, tố giác vụ việc. Thông lệ tốt là cân đối xử với cá nhân báo tin về vụ nghi ngờ dàn xếp trận đấu như là một nhân chứng; nhìn chung quan điểm này không thay đổi trong suốt quá trình điều tra.

Lấy lời khai của các cá nhân tham gia vào sự kiện thể thao bị nghi là có dàn xếp thì tế nhị hơn. Nói chung, nếu không có chứng cứ trực tiếp rằng họ là một đồng phạm, thì họ cần được đối xử như là một nhân chứng chứ không phải là một nghi phạm, cho đến khi nào có thêm chứng cứ cho rằng họ có các hành vi không đúng đắn và có thể là bất hợp pháp thì thôi. Đây là một thực tiễn tốt và phù hợp với Điều 37, đoạn 1 của Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng, bởi vì nó sẽ khuyến khích những người đã tham gia vào thực hiện hành vi phạm tội cung cấp các thông tin hữu ích cho cuộc điều tra và có thêm chứng cứ, giúp ích cho các cơ quan chức năng. Làm như vậy cũng góp phần thu giữ và thu hồi tài sản do phạm tội mà có từ tay những kẻ cầm đầu vụ dàn xếp trận đấu.

2. Lấy lời khai của người làm chứng

Khi thẩm vấn một người có thể là người làm chứng, mục tiêu chính là nhằm có được thông tin/chứng cứ có thể giúp ích cho quá trình điều tra. Những thông tin/chứng cứ này cần được ghi chép, lưu giữ lại một cách phù hợp nhằm có thể sử dụng tại Tòa hoặc phiên điều trần xem xét kỷ luật trong thể thao. Nói chung, thường là chúng được thể hiện dưới dạng một báo cáo bằng văn bản để có thể đi kèm với các tài liệu khác.

Tuy nói chung pháp luật không yêu cầu phải thông báo cho người làm chứng biết về quyền của mình (khác với thủ tục đối với một nghi phạm), nhưng vì lợi ích của công lý, thì các thông lệ tốt cho thấy rất cần phải thông báo với họ rằng họ cần phải nói sự thật và những hậu quả có thể có nếu họ đưa ra lời khai không đúng sự thật.

Do tính chất phức tạp của điều tra dàn xếp trận đấu, thẩm vấn với nghi phạm và rất có thể với cả người làm chứng sẽ gồm ít nhất hai giai đoạn. Kinh nghiệm từ các cuộc điều tra trước đây cho thấy buổi lấy lời khai thứ nhất chủ yếu nhằm vào vụ việc đã diễn ra như thế nào và những ai có tham gia vào. Ở giai đoạn này, có thể chưa có những chứng cứ từ giám định hồ sơ hóa đơn điện thoại hay cá độ và do đó những chứng cứ này sẽ cần phải được dùng đến khi tiến hành lấy lời khai nghi phạm trong những lần tiếp theo.

3. Lực lượng thực thi pháp luật bắt, khám xét và thu giữ

Đối với một vụ dàn xếp trận đấu mang tính hình sự, nếu có thể, cơ quan thực thi pháp luật cần chính thức bắt bất cứ đối tượng nào nghi ngờ có tham gia vào vụ dàn xếp trước khi tiến hành thẩm vấn, lấy lời khai.

Chính thức bắt một cá nhân nào đó sẽ đảm bảo là chắc chắn sẽ thực hiện được buổi lấy lời khai với họ và sẽ mở rộng phạm vi thu thập chứng cứ từ cá nhân đó. Ở một số nước, việc bắt một người có thể dẫn đến khám xét nơi ở, xe cộ của người đó; ở một số nước khác, để khám xét những nơi này thì cần phải có lệnh khám xét. Nếu khám xét tài sản của nghi phạm, lý tưởng nhất là tiến hành việc này trước khi chính thức bắt đầu lấy lời khai, bởi vì bất cứ bằng chứng nào thu giữ được khi khám xét cũng có thể phù hợp cho quá trình lấy lời khai nghi phạm. Tuy nhiên, có được phép làm như vậy hay không còn phụ thuộc vào pháp luật của nước sở tại.

Phụ thuộc vào vị trí, vai trò của đối tượng trong vụ dàn xếp, có thể thu được các chứng cứ phù hợp khác nhau. Nhìn chung, các chứng cứ có thể là:

- Bằng chứng trực tiếp hoặc gián tiếp về mối liên quan giữa đối tượng và một giai đoạn nhất định của vụ dàn xếp
- Bằng chứng chứng minh mối liên hệ, liên kết giữa các đối tượng tham gia vào vụ đồng phạm
- Một lượng tiền mặt rất lớn/một lượng tiền gửi lớn
- Chứng cứ có trong điện thoại cầm tay ví dụ như các tin nhắn và danh bạ điện thoại
- Máy tính hoặc các thiết bị lưu trữ thông tin điện tử khác
- Các thông tin tài chính, ví dụ sao kê tài khoản ngân hàng
- Giấy tờ thông hành
- Hồ sơ cá cược

Một số lý do khác cho thấy việc bắt nghi phạm là quan trọng như sau:

- Nhằm ngăn chặn được việc dàn xếp trận đấu xảy ra
- Nhằm phòng ngừa tiếp tục liên hệ với các đồng phạm khác, có thể là bằng cách quyết định tạm giam hoặc ra điều kiện bảo lãnh tại ngoại
- Nhằm đảm bảo có sự hiện diện của một người mà có thể sẽ bị trục xuất hoặc dẫn độ
- Nhằm chặn hành vi tiến hành dàn xếp mà nghi phạm có thể tham gia vào
- Nhằm phòng ngừa đối tượng bỏ trốn bằng cách tạm giam hoặc ra điều kiện bảo lãnh tại ngoại, thu giữ hộ chiếu.

4. Lấy lời khai ban đầu với người bị tình nghi

Trước khi tiến hành thẩm vấn, lấy lời khai của một nghi phạm có tham gia vào một vụ dàn xếp trận đấu, cần phải có một kế hoạch đặt câu hỏi bằng văn bản, có sự nhất trí giữa cả người thẩm vấn và người đứng đầu cuộc điều tra. Nếu có thể, kế hoạch này cần bao gồm cả chứng cứ là ý kiến chuyên gia liên quan đến vụ dàn xếp. Cuộc thẩm vấn, lấy lời khai phải được ghi âm. Lý tưởng nhất là ghi âm ghi hình. Đối với quá trình tố tụng hình sự, nghi phạm cần phải có được sự hỗ trợ về luật pháp theo pháp luật của quốc gia mà họ đang bị hỏi cung.

Kinh nghiệm cho thấy nội dung buổi lấy lời khai đầu tiên thường là chung chung. Nội dung của buổi hỏi cung sẽ phụ thuộc vào việc đối tượng tham gia vào giai đoạn nào của vụ dàn xếp (đặt cược, lên kế hoạch hay thực hiện hành vi dàn xếp trên sân).

Ngoài ra, cán bộ thực hiện thẩm vấn cần phải có kiến thức về môn thể thao có dàn xếp trận đấu. Tương tự như vậy, nếu vụ dàn xếp có liên quan đến cá độ, cán bộ lấy lời khai cần có kiến thức tốt về cá cược hoặc có một người nào đó có thể tư vấn thêm cho họ về vấn đề này. Điều này nhằm đảm bảo tính đáng tin cậy của điều tra viên và hiệu quả của cuộc thẩm vấn.

Khi bắt đầu tiến hành lấy lời khai, thường là đặt những câu hỏi mở về các cáo buộc dàn xếp trận đấu với mục tiêu là để nghi phạm khai ra đầy đủ nhằm làm sáng tỏ sự thật khách quan của vụ án. Câu hỏi mở là câu hỏi không phải chỉ trả lời đúng hay sai, có hay không là được và có những đặc điểm sau:

- Khiến cho người được hỏi phải suy nghĩ, suy ngẫm.
- Khiến cho người được hỏi cung cấp nhiều chi tiết hơn.
- Khiến cho người được hỏi đưa ra quan điểm hoặc cảm xúc.

Câu hỏi mở thường có các từ để hỏi như: ai, cái gì, ở đâu, khi nào, tại sao, như thế nào hoặc mô tả (ví dụ Anh/chị ở đâu khi trận đấu bị nghi dàn xếp diễn ra? Khi nào anh/chị gặp đội trưởng của đội?). Các câu hỏi có thể theo thứ tự như sau:

- Giải thích lý do tại sao họ lại bị bắt và phản ứng của họ trước lời giải thích này
- Mức độ hiểu biết của họ đối với vụ dàn xếp và sự tham gia của họ vào vụ dàn xếp trước khi bị bắt
- Địa điểm diễn ra các giai đoạn chính của vụ dàn xếp trận đấu
- Mọi quan hệ của họ với các cá nhân khác trong vụ dàn xếp trận đấu
- Kiến thức của họ đối với môn thể thao hiện đang nghi ngờ có vụ dàn xếp và họ đã tham gia như thế nào vào vụ này
- Kiến thức của họ về cá cược
- Các câu hỏi liên quan đến bằng chứng có thể trích xuất được từ các thiết bị liên lạc, hồ sơ điện thoại hoặc thông tin cá độ
- Các câu hỏi liên quan đến bằng chứng thu giữ được khi bắt và khám xét nghi phạm hoặc từ các cuộc khám xét khác.

Trong buổi lấy lời khai ban đầu, các điều tra viên cần cố gắng thu thập các chứng cứ nhằm chứng minh cho cáo buộc dàn xếp trận đấu và xác định được hướng điều tra tiếp theo.

Trong buổi lấy lời khai ban đầu, cần cho phép nghi phạm thể hiện trong biên bản, bằng ngôn từ của họ những thông tin, giải thích về việc họ tham gia vào dàn xếp trận đấu.

Thậm chí với các trường hợp có ít bằng chứng về sự dính líu của người được thẩm vấn với vụ dàn xếp, có thể cho phép họ trình bày, ghi lại lời khai tự bịa đặt, để rồi sau đó có thể bác lại. Những lời khai như vậy có tính chất quyết định nhằm đặt nghi vấn đối với tính đáng tin cậy của người bị cáo buộc và cũng rất quan trọng nhằm đảm bảo có được kết án. Kinh nghiệm cho thấy bằng chứng về việc nghi phạm gian dối khi lấy lời khai cũng góp phần củng cố án phạt kỷ luật của Tòa trọng tài thể thao.

Nghiên cứu trường hợp: Đồng phạm đã nói dối khi điều tra viên lấy lời khai

Một trong những đồng phạm bị kết án bị kết án trong vụ dàn xếp đua ngựa Heffernan [xem chương II, phần F.9 - nghiên cứu trường hợp: Các bài đăng trên Facebook tiết lộ mối liên hệ giữa các đồng phạm trong điều tra dàn xếp đua ngựa] là Michael Chopra, người lúc đó là một cầu thủ bóng đá chuyên nghiệp nổi tiếng về những rắc rối về cờ bạc. Anh này đã thường xuyên liên hệ với một đồng phạm là một người chăm ngựa đua.

Tòa trọng tài thấy rằng rất nhiều điều anh này khai trong các cuộc thẩm vấn với điều tra viên ngành thể thao là không đúng sự thật. Những gì anh ta khai mâu thuẫn với thông tin, dữ liệu từ hồ sơ điện thoại trong đó có bằng chứng về các cuộc gọi và tin nhắn với các đồng phạm khác.

Nguồn: Heffernan và đồng phạm—Phán quyết, các đoạn 81-95, Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh British Horseracing Authority, 25 tháng 1 năm 2013 www.britishhorseracing.com/resource-centre/disciplinary-results/disciplinaryappeal-hearings/disciplinary/?result=535a30afb33ebfaa5320edb3

5. Lấy lời khai lần thứ hai

Thường là một cuộc điều tra dàn xếp trận đấu sẽ cần đến lấy lời khai lần thứ hai đối với nghi phạm và có thể là với người làm chứng. Lần lấy lời khai này diễn ra sau khi đã phân tích các chứng cứ thu giữ được và đã hoàn tất các hướng điều tra khác sau khi bắt nghi phạm. Thứ tự của các câu hỏi trong buổi lấy lời khai này có thể như sau:

- Khẳng định lại các câu trả lời đối với các câu hỏi về sự việc mà nghi phạm đã đưa ra trong buổi lấy lời khai ban đầu, bao gồm cả chứng cứ ngoại phạm
- Phân tích giám định về sổ phụ ngân hàng và các thông tin về cuộc gọi của nghi phạm
- Phân tích chi tiết lý lịch cá độ của nghi phạm
- Bất cứ chứng cứ nào có thêm được từ sau khi bắt giữ, ví dụ bằng chứng thu được từ các thiết bị theo dõi, giám sát
- Bất cứ bằng chứng nào có được khi lấy lời khai lần thứ hai với người làm chứng

Giống như với lần lấy lời khai ban đầu, bảng kế hoạch lấy lời khai người bị tình nghi trong cuộc thẩm vấn thứ hai cũng cần phải có sự nhất trí của người thực hiện lấy lời khai và người đứng đầu cuộc điều tra. Đặc biệt là trong tố tụng hình sự, có thể ghi âm ghi hình buổi lấy lời khai và nghi phạm phải có được người đại diện về pháp luật, được hỗ trợ pháp lý và tham vấn với luật sư, phù hợp với pháp luật của nước mà người đó đang bị hỏi cung.

Buổi lấy lời khai lần thứ hai sẽ xảy ra khi quá trình điều tra đã làm hết sức trong việc thu thập bằng chứng. Đây là lúc để hỏi nghi phạm về các chứng cứ đã thu được. Những câu hỏi trong quá trình lấy lời khai thường là về bằng chứng liên quan đến các hồ sơ hóa đơn điện thoại, hồ sơ cá cược và các thông tin tài chính. Những bằng chứng này thường khá phức tạp do đó khi hỏi cung cần phải được trình bày một cách ngắn gọn, dễ hiểu theo trình tự thời gian.

Hơn nữa, nếu trong khi hỏi cung có đề cập đến các thông tin cá độ phức tạp, điều tra viên cần có kiến thức về cá độ để họ có thể đặt câu hỏi với người làm chứng hay người bị tình nghi một cách hiệu quả và đảm bảo được tính đáng tin cậy. Hiểu biết về các thuật ngữ cá độ cũng như phân biệt được sự khác nhau giữa các kiểu cá độ là rất quan trọng.

Ngoài ra, khi đề cập đến hành vi dàn xếp trận đấu, điều tra viên cần có hiểu biết tốt về cơ chế thực hiện hành vi dàn xếp và luật của môn thể thao đó. Trong một số trường hợp ngoại lệ, có thể yêu cầu Tòa án có thẩm quyền cho phép có một chuyên gia về thể thao có mặt trong buổi lấy lời khai nếu như luật của bộ môn thể thao đó rất phức tạp, ví dụ như khi xem xét đến các hành vi của nài ngựa trong một cuộc đua ngựa. Thường là Tòa sẽ đồng ý với đề nghị này bởi vì như thế sẽ giúp thẩm phán hoặc bồi thẩm đoàn hiểu rõ hơn vấn đề.

Thường thì khi diễn ra buổi lấy lời khai lần thứ hai cũng là lần đầu tiên mà các thành tố chính của vụ dàn xếp trận đấu sẽ được đặt ra đối với nghi phạm, do đó thứ tự đặt câu hỏi sẽ phụ thuộc vào câu trả lời của nghi phạm. Nếu đúng như vậy, cần phải lặp lại các thủ tục của giai đoạn từ khi bắt giữ cho đến khi tiến hành lấy lời khai lần hai.

H. Định tội

Khi kết thúc điều tra, cần phải ra quyết định liệu đã có đủ cơ sở để truy tố bị can. Nếu không có đủ cơ sở, đối tượng cần được thông báo là cuộc điều tra đối với hành vi của họ bị đình chỉ trừ khi có thêm thông tin/bằng chứng khác. Một khả năng khác là chuyển hồ sơ vụ việc cho tổ chức thể thao có thẩm quyền để tiến hành các thủ tục xem xét kỷ luật.

Tùy thuộc vào pháp luật mỗi nước, có một số yếu tố cần cân nhắc trước khi chính thức truy tố một nghi phạm. Yếu tố thứ nhất là ai sẽ ra quyết định và liệu đã có đủ bằng chứng để buộc tội hay chưa. Ở nhiều nước, công an, công tố viên hoặc thẩm phán điều tra sẽ ra quyết định này. Ở một số nước khác, cần cân nhắc đến lợi ích công khi quyết định có tiến hành truy tố hay không.

Yếu tố thứ hai cần cân nhắc là xác định tội danh của nghi phạm (phụ lục A đưa ra những nét khái quát về việc áp dụng Công ước về Phòng chống Tham nhũng và Công ước về Phòng chống Tội phạm Có tổ chức trong trường hợp dàn xếp trận đấu). Với những nước có quy định cụ thể về tội dàn xếp trận đấu, quyết định là rõ ràng mặc dù cơ quan có thẩm quyền cũng có thể quyết định liệu có cần truy tố thêm các tội danh khác bên cạnh tội dàn xếp trận đấu hay không. Tuy nhiên, đối với các quốc gia không có điều luật nào cụ thể như vậy, quyết định tiếp theo sẽ phụ thuộc rất nhiều vào sức nặng của các chứng cứ. Ở hầu hết các quốc gia, hành vi này thường là sẽ bị truy tố về tội gian lận, tham nhũng hoặc hối lộ.

Yếu tố thứ ba có liên quan là liệu cần truy tố về các tội danh này đối với từng đối tượng hay tất cả hay tất cả các đối tượng. Thường là không chỉ có một người tham gia vào vụ dàn xếp và các cá nhân đều sẽ có vai trò rõ ràng trong vụ đồng phạm đó, ví dụ sắp xếp vụ dàn xếp, tiến hành thực hiện dàn xếp, đặt cược và thu tiền. Ở quốc gia nào có quy định về tội danh tham gia vào tổ chức/nhóm tội phạm, có thể truy tố tất cả những người có liên quan về tội danh này và như vậy sẽ đơn giản hóa quá trình truy tố và tăng khả năng kết án. Thực tế cho thấy các vụ đồng phạm thường dễ bị kết án hơn.

Nghiên cứu trường hợp: Ngôi sao bóng ném người Pháp cùng với 15 người khác bị truy tố vì dàn xếp trận đấu

La Française des Jeux, cơ quan điều hành xổ số và cá cược của Pháp đã đưa ra cáo buộc rằng trận đấu giữa Montpellier và Cesson diễn ra vào tháng 5 năm 2012 đã bị dàn xếp do phát hiện ra một lượng tiền cược lớn bất thường đã được đặt trong thời gian diễn ra trận đấu. Trận đấu có lượng tiền đặt cược là 103.000 EUR, lớn hơn rất nhiều so với lượng tiền chỉ khoảng vài ngàn EUR cho mỗi trận của môn thể thao này.

Nghi can chính là nhà vô địch thế giới Nikola Karabatic. Những người đồng phạm tham gia vào vụ bán độ này gồm có bạn gái của Karabatic và một số người bạn khác của anh này bao gồm các cầu thủ bóng đá của các câu lạc bộ hạng nhất và hạng hai của Tây Ban Nha.

Đối với Karabatic, tại phiên Tòa, công tố viên cho rằng có quá nhiều chứng cứ chứng minh:

- Bạn gái Karabatic đã đặt cược 1.500 EUR thay cho bị cáo
- Bị cáo hiểu biết về cá cược và mục đích của hành vi đặt cược, đó là trận đấu đã được dàn xếp nhằm kiếm đủ tiền đi nghỉ ở một nơi nghỉ dưỡng xa xỉ ở Ibiza
- Bị cáo ở gần các địa điểm cá cược
- Bị cáo đã gọi rất nhiều cuộc tới La française des jeux

Tuy vậy, Karabatic vẫn cho rằng mình vô tội. Cuối cùng anh này bị phát hiện là có tội và bị phạt 10.000 EUR.

Tất cả có mười sáu người bị truy tố với cùng tội danh "lừa đảo có tổ chức". Tất cả những người này đều bị phạt từ 10.000 EUR cho đến 20.000 EUR và chịu các án phạt tù đến sáu tháng tù giam cho hưởng án treo.

Nguồn: "Ngôi sao bóng ném người Pháp Karabatic bị phát hiện phạm tội dàn xếp trận đấu", RFI, 11 tháng 7 năm 2015 www.english.rfi.fr/sports/20150711-french-handball-player-found-guilty-match-fixing [Truy cập lần cuối vào ngày 14 tháng 1 năm 2016].

I. Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của cơ quan thực thi pháp luật

1. Tiêu chuẩn chứng minh

Như đề cập trong chương II, phần F.1, tiêu chuẩn chứng minh để kết tội hình sự ở hầu hết các hệ thống pháp luật là không còn nghi ngờ hợp lý gì nữa hay còn gọi là phán quyết nội tâm (conviction intime). Nói chung bên truy tố có trách nhiệm chứng minh và cần chứng minh được các chứng cứ đưa ra đạt được tiêu chuẩn này dựa trên các bằng chứng mà cơ quan thực thi pháp luật đã thu được. Có nghĩa là đề nghị của bên công tố đưa ra phải được chứng minh đến độ một người bình thường, biết suy nghĩ không còn nghi ngờ gì nữa là bị cáo có tội.

Bằng chứng không-còn-nghi-ngờ-gì-hợp-ly-nữa không phải là bằng chứng đến độ hoàn toàn chắc chắn. Nó cũng không phải là bằng chứng không còn có nghi ngờ gì nữa, nó cũng không phải tương đương hay phủ phôi. Tuy nhiên, tiêu chuẩn này cao hơn so với chứng minh bị cáo chắc là đã phạm tội. Nếu một thẩm phán hoặc một bồi thẩm đoàn chỉ kết luận là bị cáo chắc là đã phạm tội thì cần phải tuyên bố trắng án.

2. Tiếp tục điều tra sau khi bắt giữ

Hành động tiếp theo trong quá trình điều tra phụ thuộc vào kết quả của buổi lấy lời khai đầu tiên với nghi phạm. Trong trường hợp không có đủ chứng cứ buộc tội nghi phạm và không có thêm hướng điều tra nào khác, có thể chuyển hồ sơ sang cho cơ quan quản lý thể thao để tiếp tục xử lý bởi vì có thể đó là hành vi vi phạm quy định, luật lệ trong thể thao và có thể chứng minh hành vi vi phạm này với tiêu chuẩn cần chứng minh thấp hơn.

Như đã nói, điều tra các vụ dàn xếp trận đấu có thể mất thời gian và phức tạp. Quá trình này có thể liên quan đến quản lý rất nhiều các yếu tố, từ phân tích giám định về cá cược, hồ sơ điện thoại và tài chính và xem xét một loạt các chứng cứ khác. Nguồn của các chứng cứ này sẽ trở nên rõ hơn vào các giai đoạn sau của quá trình điều tra, nhất là khi hỏi cung nghi phạm và khám xét tài sản của nghi phạm

Thường là sau khi bắt giữ và lấy lời khai lần đầu thì quá trình điều tra vẫn còn nằm trong giai đoạn đầu bởi vì lúc đó mới phát hiện ra các hồ sơ điện thoại, cá độ và tài chính vừa mới được phát hiện. Để có thể thu giữ và giám định các hồ sơ này cũng như để chuyên gia trích xuất các chứng cứ từ các nguồn thông tin đó sẽ mất thời gian.

Ở giai đoạn này, có thể cần xem xét lại phạm vi và bản chất của cuộc điều tra. Sẽ cần quyết định xem có nên mở rộng hay thu hẹp phạm vi điều tra và cần thay đổi chiến thuật gì nhằm đưa ra các hướng điều tra tích cực hơn.

3. Lần theo dấu vết của tiền

Lần theo dấu vết của tiền liên quan đến vụ dàn xếp trận đấu ban đầu có thể liên quan đến lần theo dấu vết của tiền đặt cược trên thị trường cá cược hợp pháp. Nếu có một bản kiểm tra truy nguyên trên các thị trường cá độ (trong đó có mối liên hệ rõ ràng giữa người đặt cược và người hoạt động trong ngành thể thao tiến hành vụ dàn xếp) sẽ giúp chỉ ra ai là người hưởng lợi. Hơn nữa, nó cũng giúp xác định ra ai là người trong môn thể thao đó đã thông đồng với những đối tượng dàn xếp trận đấu.

Thông tin về cá cược này là có thể là điểm khởi đầu tốt khi lần theo dấu vết của tiền, một khi tiền đã được thu về từ hành vi cá cược, nó sẽ cần phải được chia chác giữa các đồng phạm. Ở khía cạnh nào đó, điều này có nghĩa là tiền sẽ được chuyển giữa các tài khoản ngân hàng, mua sắm hàng hóa và/hoặc mua sắm tài sản khi các đồng phạm nhận được phần lợi nhuận hoặc tiền hồi lộ.

Những giao dịch này cho phép xác định ra những cá nhân khác trước đó chưa có liên quan đến vụ đồng phạm. Ngay cả khi tiền được chuyển, giao dưới dạng tiền mặt, vẫn có thể lần theo dấu vết của tiền bởi vì đến một lúc nào đó tiền sẽ phải được rửa và chuyển thành tài sản dễ thấy khác và do đó đã để lại dấu vết. Điều 14 của Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng và điều 7 của Công ước Liên Hợp Quốc Phòng chống Tội phạm Có tổ chức Xuyên quốc gia (các biện pháp phòng ngừa rửa tiền) yêu cầu các quốc gia thành viên "thiết lập một cơ chế giám sát và điều tiết toàn diện trong nước đối với các ngân hàng và các định chế tài chính phi ngân hàng... nhằm... phát hiện mọi hình thức rửa tiền" và chủ trương "thực hiện các biện pháp khả thi nhằm phát hiện và giám sát việc chuyển tiền".

Do đó, mỗi quốc gia thành viên của Công ước Phòng chống tham nhũng và Công ước Phòng chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia cần phải có các biện pháp để cho các cơ quan thực thi pháp luật có thể áp dụng nhằm lần theo dấu vết của tiền có được từ hành vi dàn xếp trận đấu.

J. Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của tổ chức thể thao

1. Phạm vi của điều lệ và quyền hạn

Các tổ chức thể thao có thẩm quyền giới hạn đối với điều tra các tin báo, nghi vấn dàn xếp trận đấu bởi hai lý do chính như sau.

Trước hết, họ chỉ có thẩm quyền đối với những người trong ngành thể thao. Thường thì điều lệ, quy tắc, quy định của một bộ môn thường áp dụng với vận động viên, huấn luyện viên, trọng tài và chủ/giám đốc câu lạc bộ và tổ chức thể thao chỉ có thẩm quyền tài phán với những người này. Tuy vậy, với những trường hợp đã xảy ra trong quá khứ, cho thấy cần áp dụng điều lệ/quy tắc, quy định thể thao với nhiều đối tượng hơn ví dụ như cán bộ ý tế, người đại diện và cán bộ, nhân viên của tổ chức thể thao.

Thứ hai, các nhà điều tra của tổ chức thể thao không có thẩm quyền rộng như các điều tra viên của cơ quan thực thi pháp luật. Ví dụ, họ không có quyền bắt và thường là không thể buộc đối tượng cung cấp một số thông tin cá nhân (ví dụ như hồ sơ điện thoại và sao kê ngân hàng).

Tuy nhiên, có thể vượt qua khó khăn này bằng cách đặt ra quy định khi tham gia vào môn thể thao đó thì các cá nhân phải tuân thủ các biện pháp thu thập chứng cứ trong một số trường hợp cụ thể, ví dụ trong điều tra về dàn xếp trận đấu. Ví dụ trong môn đua ngựa ở Vương Quốc Anh, trên giấy phép tham gia đua ngựa có những điều kiện cụ thể. Một số điều lệ còn có yêu cầu cần phải trả lời tất cả các câu hỏi khi được thẩm vấn nhằm điều tra vi phạm kỷ luật (tức là không nghiêm nhiên có quyền im lặng). Kinh nghiệm cho thấy các luật sư đại diện cho người bị tình nghi sẽ tìm cách để thách thức lại quy định này, do vậy trong điều lệ thể thao nhất thiết cần phải có một điều khoản, mang tính chất là một điều khoản hợp đồng, rõ ràng, chặt chẽ về việc này.

Đối với những người dàn xếp trận đấu không thuộc đối tượng điều chỉnh của điều lệ, quy định của bộ môn thể thao, các tổ chức thể thao có thể có quyền cấm những người nghi ngờ dàn xếp trận đấu đến sân vận động của môn thể thao đó, hoặc tổ chức thể thao có thể quy định rằng tất cả những người trong ngành thể thao không được phép liên kết hoặc liên lạc với những cá nhân như vậy trong khi họ đang chịu án phạt.

Chương II, phần M.8 sẽ nêu chi tiết về cách vượt qua một số thách thức được nêu ra trong phần này của đơn vị chịu trách nhiệm liên chính trong thể thao.

2. Xung đột lợi ích

Các tổ chức thể thao cần phải nhận thức rằng có thể có tiềm ẩn xung đột về lợi ích khi điều tra dàn xếp trận đấu của môn thể thao đó bởi vì tin báo, tố giác của người dân về dàn xếp trận đấu có thể gây ra những thiệt hại về danh tiếng cũng như tài chính của một tổ chức. Tuy nhiên, không thể coi đây là lý lẽ biện minh cho việc tránh điều tra bất cứ nghi vấn nào.

Nếu các bên liên quan, quan tâm cảm nhận thấy hành vi dàn xếp trận đấu trong một môn thể thao bị bỏ qua, một cách có chủ ý hoặc do sơ suất, người ta sẽ đặt câu hỏi đối với công tác quản lý của môn thể thao đó. Ví dụ, báo chí vì lợi ích công có thể vào cuộc điều tra và sau đó có thể dẫn đến những phát hiện không dễ chịu gì đối với tổ chức thể thao. Thực tế đã xảy ra như vậy. Tháng 1 năm 2016, các phóng viên điều tra đã đăng một bài báo nêu chi tiết nghi vấn dàn xếp trận đấu giữa các vận động viên thứ hạng cao của giải quần vợt nam thế giới. Bài báo đã gây sốc cho những người quan tâm và giới báo chí. Sau đó những người chịu trách nhiệm về liêm chính trong thể thao đã bị triệu tập đến một ủy ban gồm các chính trị gia để trả lời các chất vấn về phương pháp điều tra dàn xếp trận đấu của bộ môn này.

Về vấn đề xung đột lợi ích tiềm tàng, có thể cần đảm bảo rằng mỗi tổ chức thể thao đều có một ủy ban đạo đức chịu trách nhiệm tham gia vào điều tra. Thành viên của ủy ban này là những người hoàn toàn độc lập với những người đang bị cáo buộc với bất cứ hành vi dàn xếp trận đấu nào.

3. Tác động khi có nghi vấn chống lại một số thành viên cấp cao của một tổ chức thể thao

Một vấn đề nữa đối với tổ chức thể thao khi phải điều tra các nghi vấn dàn xếp trận đấu là khi một thành viên trong ban quản lý của tổ chức thể thao, nhất là cơ quan quản lý, cũng có thể dính líu vào vụ dàn xếp.

Tình huống này sẽ đặt những người thuộc tổ chức thể thao chịu trách nhiệm điều tra vào một tình thế rất khó khăn. Giải pháp là cần yêu cầu sự tham gia của những người giữ vị trí cao hơn trong bộ môn thể thao đó (chẳng hạn như liên đoàn thể thao khu vực hoặc thế giới) hoặc trao đổi với cơ quan thực thi pháp luật. Trong những trường hợp ngoại lệ, tùy thuộc vào những ai dính líu vào, bao nhiêu người có thể dính líu, có thể báo cáo Chính phủ.

Nghiên cứu trường hợp: Quan chức ngành bóng đá Bra-xin bị cấm tham gia vào ngành này do chủ mưu một xì căng đan dàn xếp trận đấu có động cơ chính trị

Năm 1997, một kênh TV lớn ở Bra-xin đã phát đi một băng ghi âm cuộc điện đàm có liên quan đến ông Ivens Mendes, Chủ tịch tổ chức chịu trách nhiệm bổ nhiệm trọng tài trong Liên đoàn Bóng đá Bra-xin.

Nội dung cuộc điện đàm là nhằm thao túng tỉ số các trận đấu thuộc giải bóng đá hàng đầu Bra-xin. Ông Mendes hứa sẽ ưu tiên cho một số đội bóng để đổi lấy tài chính nhằm chạy đua vào Quốc hội Bra-xin.

Mặc dù phiên điều trần không dẫn đến truy tố hình sự đối với ông này, nhưng theo kết quả của việc xem xét kỹ luật ngành, ông Mendes đã bị cấm không được tham gia vào ngành bóng đá vĩnh viễn.

4. Tiêu chuẩn chứng minh

So với các tiêu chuẩn trong tố tụng hình sự như đề cập đến trong chương II, phần F.1, một lợi thế của các nhà điều tra ngành thể thao so với điều tra viên của cơ quan thực thi pháp luật là họ cần đạt đến tiêu chuẩn chứng minh, đưa ra bằng chứng thấp hơn.

Tiêu chuẩn chứng minh trong các quy định của ngành thể thao là cán cân xác suất (balance of probability) rằng một điều gì đó phải có nhiều khả năng xảy ra hơn là không xảy ra (chứng cứ ưu thế) hoặc toại nguyện thuyết phục (comfortable satisfaction). Tiêu chuẩn này thấp hơn tiêu chuẩn chứng minh trong tố tụng hình sự do quy trình tố tụng ở đây

mang tính chất nội bộ ngành thể thao và không để lại tiền án đối với đối tượng.

Nguyên tắc cân cân xác suất giữa các khả năng cũng được áp dụng rộng rãi trong các vụ án dân sự, trong đó đòi hỏi cơ quan xét xử và điều tra viên khi xây dựng chứng cứ cần phải đặt ra câu hỏi liệu khả năng hành vi dàn xếp trận đấu có nhiều khả năng là đã xảy ra hay không. Nguyên tắc này cũng có thể mô tả là khả năng xảy ra là 50% +1.

Tiêu chuẩn thứ hai, còn gọi là tiêu chuẩn toại nguyện thuyết phục (comfortable satisfaction standard), chỉ có ở trong ngành thể thao và cao hơn so với tiêu chuẩn cân cân xác suất (balance of probability) nhưng thấp hơn so với tiêu chuẩn không-còn-nghi-ngờ-hợp-lý-gì-nữa, nó bắt đầu được quy định trong luật cấm do-ping. Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế (CAS) nhiều lần cho rằng tiêu chuẩn toại nguyện thuyết phục cần được áp dụng đối với tất cả các vụ liên quan đến gian lận/tham nhũng trong thể thao do có bản chất và hậu quả nghiêm trọng (ví dụ các án phạt) nếu như người bị cáo buộc được chứng minh là đã thực hiện hành vi vi phạm.

Mặc dù CAS khuyến cáo sử dụng tiêu chuẩn toại nguyện thuyết phục trong chứng minh các vụ dàn xếp trận đấu, tổ chức này sẽ áp dụng tiêu chuẩn cân cân xác suất - tiêu chuẩn chứng minh thấp hơn nếu như môn thể thao đó quyết định là áp dụng tiêu chuẩn nói trên phù hợp hơn và quyền của những người bị cáo buộc được đảm bảo.

Điều 3.3 của Bộ quy tắc Phòng ngừa Thao túng Trận đấu của Phong trào Olympic, Ủy ban Olympic Quốc tế quy định rằng: "Tiêu chuẩn chứng minh trong tất cả các vấn đề được nêu trong Bộ Quy tắc này là cân cân xác suất, một tiêu chuẩn có hàm ý rằng dựa trên ưu thế của các chứng cứ, một hành vi vi phạm Bộ quy tắc này có nhiều khả năng là đã xảy ra hơn là không xảy ra". [Xem chương I, trang 23 để biết thêm chi tiết về Bộ Quy tắc.]

5. Sử dụng chứng cứ

Các tổ chức thể thao không bị ràng buộc bởi các quy định nghiêm ngặt về chấp nhận chứng cứ như trong tố tụng hình sự. Điều này cho phép họ có thể linh hoạt hơn trong việc đưa ra chứng cứ trước một Tòa trọng tài thể thao, và Tòa này sẵn sàng xem xét bất cứ chứng cứ nào phù hợp khi đưa ra đánh giá và phán quyết.

Nghiên cứu trường hợp: Tất cả các chứng cứ đều được phép sử dụng trong các vụ dàn xếp trận đấu bóng đá Thổ Nhĩ Kỳ

Vào cuối mùa giải bóng đá quốc gia Thổ Nhĩ Kỳ 2010/2011, có ba vụ dàn xếp trận đấu liên quan đến ba câu lạc bộ của nước này.

Tất cả các câu lạc bộ nói trên đều kháng án lại quyết định của UEFA (cơ quan quản lý, điều tiết bóng đá châu Âu) đã cấm họ tham gia giải Champions League và giải Europa League do hành vi dàn xếp trận đấu của chủ tịch câu lạc bộ, các thành viên ban giám đốc, các trợ lý huấn luyện viên và các cầu thủ. Họ đã đệ đơn kháng án lên Tòa Trọng tài Thể thao Quốc tế.

Chứng cứ chủ yếu mà UEFA viện dẫn là băng ghi âm các cuộc trao đổi và tin nhắn cảnh sát chìm thu được khi tiến hành điều tra hình sự ở Thổ Nhĩ Kỳ, nội dung của các chứng cứ này được tiết lộ trong bản án của Tòa hình sự Thổ Nhĩ Kỳ.

Trong khi diễn ra các cuộc điều tra và phiên xét xử, có một sửa đổi trong pháp luật Thổ Nhĩ Kỳ là chứng cứ về các cuộc liên lạc được ghi âm không còn được chấp nhận trong các phiên Tòa hình sự. Một câu lạc bộ bị cáo buộc đã lập luận rằng UEFA không thể dựa vào những chứng cứ này khi xem xét kỷ luật.

Tuy nhiên, lập luận này đã bị Tòa Trọng tài Thế thao Quốc tế bác bỏ và Tòa này cho rằng ngay cả khi chứng cứ đó không được chấp nhận trước một Tòa dân sự hay hình sự khác, điều này không cản trở một liên đoàn thể thao hay một Tòa trọng tài đưa ra xem xét các bằng chứng đó. Vào thời điểm soạn thảo tài liệu này, vụ án hình sự vẫn chưa kết thúc.

Điều này cần được nêu rõ trong quy định của bộ môn thể thao. Ví dụ có thể quy định như sau:

“Tòa Trọng tài Chống Tham nhũng sẽ không bị ràng buộc bởi các quy tắc về chấp nhận bằng chứng trong các quy trình tố tụng tư pháp hoặc các quy trình tố tụng khác. Thay vào đó, sự thật khách quan có thể được làm sáng tỏ bằng bất cứ biện pháp nào kể cả chấp nhận mọi bằng chứng và chứng cứ gián tiếp.”

(Bộ Quy tắc Chống Tham nhũng đối với Thành viên của Hội đồng Crich-kê Quốc tế, Điều 3.2.1, có hiệu lực từ ngày 11 tháng 11 năm 2014)

“Cán bộ Tư pháp, Ủy ban Tư pháp và/hoặc Ủy Ban Kháng nghị, nếu thích hợp, sẽ không bị ràng buộc bởi quy định về chấp nhận chứng cứ của bất cứ nền tài phán nào. Thay vào đó, sự thật khách quan liên quan đến một nghi vấn tham nhũng có thể được làm sáng tỏ bởi bất cứ cách nào, tùy Cán bộ Tư pháp, Ủy ban Tư pháp và/hoặc Ủy ban Kháng nghị hoàn toàn quyết định cho phù hợp.”

(Điều lệ Bóng bầu dục Thế giới 6.9.2, 1 tháng 1 2016)

6. Đưa ra xem xét kỷ luật

Quyết định liệu có đưa ra xem xét kỷ luật đối với một thành viên bị cáo buộc vi phạm kỷ luật của một môn thể thao hay không, ai là người đưa ra quyết định đó phụ thuộc vào điều lệ, quy định và chính sách của tổ chức thể thao.

Người có trách nhiệm phải xác định được liệu đã có đủ bằng chứng để thực hiện nghĩa vụ chứng minh (ví dụ đáp ứng tiêu chuẩn cân cân xác suất). Có nghĩa là người đó cần phải đặt mình vào vị trí của cán bộ quyết định kỷ luật - người sẽ xem xét và đưa ra phán quyết vụ việc.

Nếu người có trách nhiệm tin rằng có đủ bằng chứng, tổ chức thể thao có thể chứng minh vi phạm của đối tượng và có thể chuyển từ giai đoạn điều tra sang giai đoạn xét xử. Nếu như người này không tin là đã có đủ chứng cứ, cần đóng lại quá trình điều tra để tránh lãng phí nguồn lực mà không có triển vọng thành công.

Từ các thực tiễn tốt cho thấy người quyết định có cần đưa ra xem xét kỷ luật hay không nên là luật sư nội bộ hoặc luật sư/cố vấn bên ngoài - những người có thể đánh giá các chứng cứ một cách độc lập với điều tra viên. Mặc dù vậy, nếu vì lý do nào đó mà không thể có khả năng này ở một tổ chức thể thao cụ thể thì điều tra viên phải tự ra quyết định.

7. Quyền của thành viên bị cáo buộc (bao gồm quyền kháng cáo)

Các thành viên của ngành thể thao đang bị điều tra và khả năng chịu kỷ luật không được hưởng các biện pháp bảo vệ pháp lý như những người đang bị cơ quan thực thi pháp luật điều tra. Tuy nhiên, thực tiễn tốt cho thấy việc các tổ chức thể thao bảo đảm, bảo vệ đầy đủ quyền của đương sự trong suốt quá trình điều tra là cực kỳ quan trọng vì đó là vấn đề công bằng về mặt tố tụng.

Nếu không bảo đảm nguyên tắc này, người bị cáo buộc chắc chắn sẽ có thể kháng cáo nếu như họ ký luật.

Nói chung, bất cứ quá trình điều tra nào, kể cả xem xét kỷ luật cũng phải tuân theo nguyên tắc công lý tự nhiên và quy trình tố tụng đúng luật, có nghĩa là quy trình tố tụng phải đảm bảo công bằng, minh bạch và không thiên vị. Thành viên bị cáo buộc cần phải được đảm bảo các quyền cụ thể sau:

- Quyền được thông báo là họ vi phạm quy định gì
- Quyền được trình bày
- Quyền được xét xử kịp thời
- Quyền có luật sư đại diện
- Quyền được triệu tập nhân chứng và đối chất với các nhân chứng

Lý tưởng nhất thì các quyền này được ghi rõ trong các quy định của môn thể thao và đều được đề cập đến cả khi định danh hành vi vi phạm của người bị cáo buộc và khi ủy ban xem xét kỷ luật tổ chức điều trần.

Ngoài ra, điều tra viên và mọi cố vấn pháp luật đều cần đảm bảo rằng không hề có định kiến trên thực tế cũng như trong nhận thức trong thời gian trước khi và trong khi tiến hành phiên điều trần xem xét kỷ luật và lúc nào cũng cần lưu ý rằng nghĩa vụ chứng minh thuộc về tổ chức thể thao chứ không phải là người bị cáo buộc phải chứng minh sự vô tội của mình.

Cuối cùng, nhằm đảm bảo quyền có được công lý tự nhiên của thành viên, cần có quyền được kháng cáo trong mọi trường hợp. Có thể là kháng cáo nhằm xem xét lại kỷ luật (tức là liệu Tòa trọng tài có mắc lỗi gì rõ ràng không?) hoặc có thể là một phiên điều trần hoàn chỉnh để xem xét lại các chứng cứ. Thực tiễn tốt cho thấy dù cho hình thức kháng cáo nào được chấp nhận thì phiên điều trần để xem xét kháng cáo cũng cần phải do một ủy ban độc lập với tổ chức thể thao tiến hành.

8. Hiểu biết về cá cược

Nếu một tổ chức thể thao có hiểu biết tốt về cá cược và có mối quan hệ tốt với các doanh nghiệp kinh doanh cá cược và các nhà quản lý cá cược thì rất tốt. Các điều tra viên ngành thể thao có thể tìm kiếm ý kiến chuyên gia bên ngoài để có được mức độ hiểu biết nhất định về cá cược, đặc biệt là khi cá cược không được coi là hợp pháp ở nước sở tại.

Ngoài ra, ở những nơi nào mà pháp luật quốc gia chưa ủng hộ cá cược, thì các tổ chức thể thao nên có thỏa thuận chính thức với các doanh nghiệp kinh doanh cá cược và các cơ quan quản lý cá cược nhằm chia sẻ thông tin và hợp tác khi có nghi ngờ dàn xếp trận đấu liên quan đến cá độ.

K. Mối quan hệ giữa điều tra viên và công tố viên trong một vụ án hình sự hay xử lý nội bộ ngành thể thao

1. Điều tra viên và công tố viên có vai trò và động cơ khác nhau

Theo thông lệ tốt, điều tra viên và công tố viên cần độc lập với nhau để đảm bảo thực thi công lý một cách đúng đắn. Vai trò của điều tra viên trong một vụ nghi ngờ dàn xếp trận đấu là tập trung vào làm sáng tỏ sự thật khách quan liên quan đến cáo buộc và liệu rằng họ có thể tự tin có thể chứng minh tội danh chống lại một người bị tình nghi hay không.

Vai trò của công tố viên là đánh giá cả điểm mạnh và điểm yếu của vụ án và đưa ra quyết định xác đáng là có nên truy tố nghi phạm về một tội danh nào không.

2. Lợi ích của sự hợp tác và liên lạc giữa điều tra viên và công tố viên

Mặc dù điều tra và truy tố là hai chức năng khác nhau nhưng chúng đều nhằm mục đích là khẳng định hoặc phủ định sự liên can của một người vào vụ dàn xếp trận đấu và cả điều tra viên và công tố viên đều hưởng lợi từ kết quả công việc của nhau. Để tạo thuận lợi cho công việc, cần có sự hợp tác và liên lạc thường xuyên giữa điều tra viên với công tố viên về bản chất, phạm vi và định hướng của cuộc điều tra.

3. Hợp tác ở giai đoạn nào của quá trình điều tra

Chúng tôi khuyến cáo rằng ngay từ những giai đoạn đầu của quá trình điều tra một vụ dàn xếp trận đấu, nhất là các cuộc điều tra có triển vọng sẽ dẫn đến truy tố thì đã cần phải có sự hợp tác và liên lạc giữa điều tra viên và công tố viên.

4. Tập hợp hồ sơ truy tố

Đảm bảo một vụ án dàn xếp trận đấu được kết án có thể là một vấn đề phức tạp. Các vấn đề liên quan đến thu thập đủ bằng chứng và người làm chứng có thể miễn cưỡng xuất hiện trước Tòa do lo ngại cho sự an toàn của mình góp phần gây thêm khó khăn. Trong trường hợp này, áp dụng điều 32 của Công ước Liên Hợp Quốc về Phòng chống tham nhũng có thể hữu ích.

Các điều tra viên và công tố viên trên thế giới cũng vẫn đang tiếp tục học hỏi, tìm hiểu về các loại chứng cứ có thể thu thập được và chứng cứ nào có thể được Tòa chấp nhận.

5. Quyết định cuối cùng về tội danh và truy tố

Quyết định cuối cùng xem cần khép vào tội danh nào có thể thuộc thẩm quyền của cơ quan thực thi pháp luật hay cơ quan công tố, tùy từng nước. Do đó, điều quan trọng là dù cho ai là người chịu trách nhiệm đưa ra quyết định cuối cùng thì cũng cần làm rõ mọi vấn đề với những người tham gia điều tra bởi vì họ hiểu biết về các thực tế khách quan của vụ việc. Nếu như một phần của vụ án có liên quan đến cá cược, cần phải có một ai đó sẵn sàng đưa ra lời khuyên với cơ quan khép tội về các vấn đề kỹ thuật của các chứng cứ liên quan đến cá cược. Cảnh sát đã không làm điều này trong vụ án dàn xếp trận đấu đua ngựa chống lại một số nài ngựa ở Vương Quốc Anh năm 2007 và sau đó vụ án đã bị đình chỉ [xem chương II, phần B - nghiên cứu trường hợp: Việc xét xử dàn xếp trận đua ngựa ở Vương Quốc Anh thất bại]. Tương tự hư vậy, cần tham vấn các chuyên gia đã được sử dụng để cung cấp các chứng cứ liên quan đến hành vi dàn xếp trên sân.

Ở giai đoạn này, quyết định liệu có cho phép các bị can liên hệ với nhau không rất quan trọng. Nếu cho phép họ liên hệ với nhau có thể cực kỳ bất lợi cho việc truy tố sau này, do vậy cần phải xem xét việc tạm giam. Cần cân nhắc biện pháp tạm giam đối với các đối tượng này nếu có quan ngại rằng họ có thể:

- Bỏ trốn
- Không xuất hiện tài phiên Tòa
- Tìm cách tác động vào các nhân chứng hoặc bất cứ yếu tố nào khác trong hồ sơ vụ án.

Chúng tôi khuyến cáo rằng nhóm công tố viên cần bao gồm các công tố viên có kinh nghiệm truy tố hành vi tham nhũng trong thể thao hoặc các vụ án khác có đặc điểm tương tự, ví dụ như các vụ liên quan đến tội phạm có tổ chức hoặc tội phạm tài chính phức tạp.

Nhóm công tố viên cần có quyền tiếp cận đến người có hiểu biết về môn thể thao đó và có thể đưa ra tư vấn về cá cược và các vấn đề chuyên môn khác liên quan đến vụ án [xem chương II, phần F.10]. Một phương án là dùng một người nào đó có kinh nghiệm xuất hiện trước các Tòa trọng tài thể thao, nhất là trong các vụ liên quan đến thao túng cá cược hoặc tham nhũng, có thể đưa ra tư vấn và hướng dẫn cho nhóm công tố viên.

6. Hậu truy tố

Do hiện nay số trường hợp truy tố dàn xếp trận đấu thành công vẫn còn tương đối ít, điều quan trọng là cần phải rút ra được bài học từ các kinh nghiệm truy tố trước đó, dù là kinh nghiệm thành công hay thất bại. Một khi việc xét xử dàn xếp trận đấu đã kết thúc, các cơ quan thực thi pháp luật và công tố viên cần nhìn lại, suy ngẫm và học được kinh nghiệm để trong tương lai có thể giải quyết các cáo buộc tương tự tốt hơn.

Thường là cơ quan quản lý thể thao hay thực hiện quá trình này nhiều hơn. Ví dụ như sau khi Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh British Horseracing Authority xử lý xong vụ tham nhũng trong môn đua ngựa có liên quan đến cá độ, đã có một buổi họp tổng kết chủ yếu tập trung vào cái gì đã làm tốt, cái gì chưa. Buổi tổng kết này không chỉ đề cập đến quy trình, thủ tục và phán quyết về vụ việc mà còn đề cập đến tác động của vụ việc đối với môn thể thao đua ngựa và tác động đối với những người có liên quan.

L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu

1. Đập tan và bẻ gãy vụ dàn xếp như thế nào

Một trong những yếu tố hấp dẫn của dàn xếp trận đấu với tội phạm là nếu so sánh với các hoạt động tội phạm khác, nó là một hoạt động có ít rủi ro do xác suất bị cơ quan thực thi pháp luật bắt giữ rất thấp [xem chương I, phần c]. Điều này chủ yếu là do những khó khăn cố hữu trong việc chứng minh sự tham gia vào các vụ việc dàn xếp trận đấu (ví dụ: kết nối đối tượng bị tình nghi với vụ dàn xếp trận đấu thông qua dấu vết của tiền liên quan tới cá cược hoặc mối liên hệ với những người tham gia môn thể thao) thông qua các kỹ thuật điều tra truyền thống.

Vì vậy, cần xem xét các phương án thực thi pháp luật khác nếu muốn chống lại các hoạt động của các đối tượng dàn xếp trận đấu. Phương án đầu tiên và rõ ràng nhất là điều tra xem những kẻ tình nghi có tham gia vào bất kỳ hình thức nào khác của tội phạm và nếu có, sử dụng thông tin này để làm gián đoạn sự tham gia của họ vào các hoạt động dàn xếp trận đấu. Cuối cùng, các cơ quan thực thi pháp luật có thể phải đối đầu trực tiếp với đối tượng bị tình nghi nếu không có khả năng ngăn chặn hoạt động của họ.

Trong một số trường hợp, những đối tượng dàn xếp trận đấu nằm ngoài tầm với của tất cả các cuộc điều tra của cơ quan thực thi pháp luật thông thường, ví dụ như khi không thể dẫn độ của một đối tượng tình nghi tới quốc gia mà ở đó cơ quan thực thi pháp luật của họ đang dẫn dắt cuộc điều tra. Đối với các cá nhân này, điều quan trọng là khi càng nhiều các cơ quan liên quan tham gia vào nỗ lực nhằm đập tan hoạt động của các đối tượng tình nghi- mục tiêu là phải đưa ra càng nhiều rào cản ngăn chặn càng tốt.

Các tổ chức thể thao cũng có thể thực hiện các bước để ngăn chặn các hành vi dàn xếp trận đấu có thể xảy ra với các phương án sau:

- Sự giám sát của các quan chức thể thao và những người tham gia khác
- Đưa ra các cảnh báo hoặc thông báo những nghi ngờ của họ cho những người có liên quan
- Thay đổi những người có chức trách liên quan tới trận đấu
- Thay đổi cơ cấu các sự kiện để ngăn chặn các trận đấu không có ảnh hưởng đến kết quả cuối cùng của một cuộc thi hoặc trận đấu tại đó có một lợi ích có thể bị mất [xem chương I, phần B.2: nghiên cứu trường hợp-dàn xếp trận đấu câu lông trong Thế vận hội Olympic năm 2012]
- Loại những người bị tình nghi khỏi khu vực thi đấu và cấm họ đặt cược với các nhà cái hợp pháp

Nghiên cứu trường hợp: Áp dụng các biện pháp chế tài sáng tạo để ngăn chặn những người tham gia không trung thực

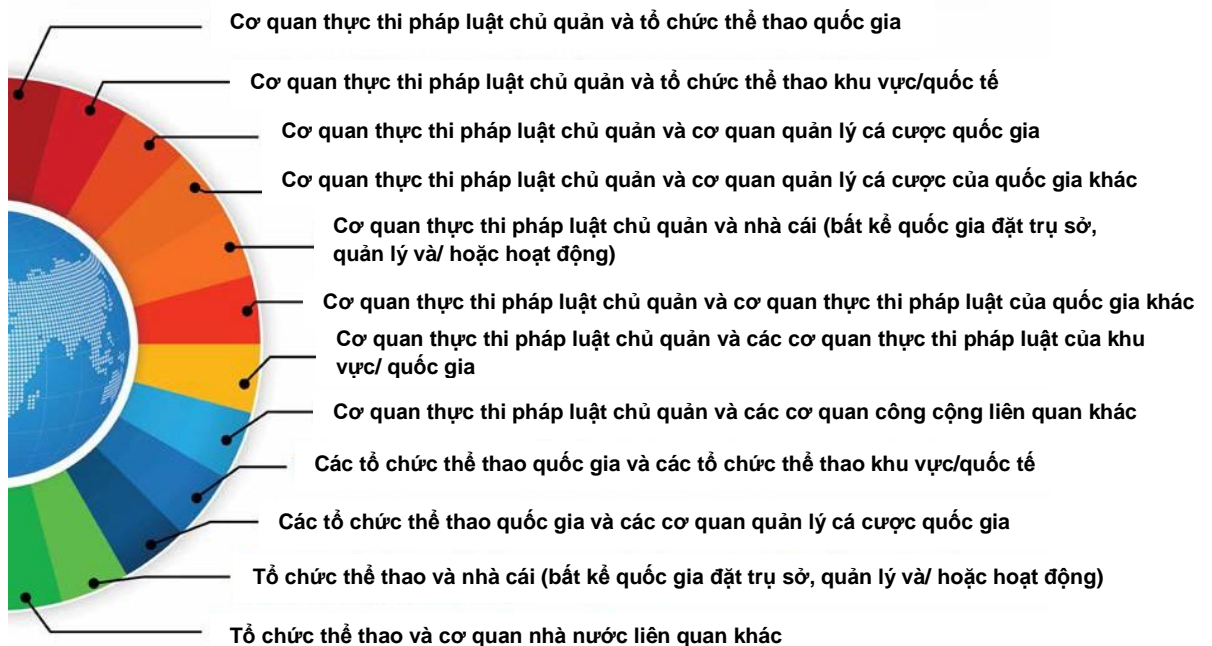
Trong vụ án dàn xếp cuộc thi đua ngựa liên quan tới các chủ sở hữu ngựa đua có đăng ký, ông Sines và ông Crickmore [xem chương I, phần C-nghiên cứu trường hợp: Dàn xếp cuộc thi đua ngựa bằng cách sử dụng các tài khoản cá cược ảo], kết quả của buổi điều trần kỷ luật là một lệnh cấm tham gia môn đua ngựa đối với họ trong 13 năm.

Chế tài phạt cũng bao gồm việc hạn chế liên hệ với những người tham gia có liên quan đến môn thể thao, có nghĩa là ông Sines và ông Crickmore không được phép đến bất kỳ cuộc tụ họp liên quan tới đua ngựa tại Vương quốc Anh. Đây được xem như một cách thức để ngăn ngừa/ngăn chặn các hoạt động thi đấu phi đạo đức thể thao của họ.

2. Chia sẻ thông tin và bảo vệ dữ liệu

Để thành công trong việc chống nạn dàn xếp trận đấu, cần phải liên tục nhấn mạnh về sự cần thiết phải có các kênh chia sẻ thông tin mật báo hiệu quả về một loạt các vấn đề quan trọng đối với các cuộc điều tra, giữa một hoặc nhiều bên sau (tùy thuộc vào các dữ kiện và hoàn cảnh của các cáo buộc).

Hình 6. Chia sẻ thông tin mật báo và bảo vệ số liệu

Nhằm tạo thuận lợi cho quá trình chia sẻ thông tin mật báo hoạt động ở cấp quốc gia, các quốc gia nên xem xét xây dựng một nền tảng dữ liệu quốc gia về dàn xếp trận đấu như quy định tại Điều 13 của Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu Thể thao, cũng phù hợp với Điều 48 1) (a), (d), (e) và (f) (Hợp tác trong thực thi pháp luật) và điều 61 (2) (Thu thập, trao đổi và phân tích thông tin mật báo về tham nhũng) của Công ước Liên Hợp Quốc về chống Tham nhũng [xem chương II , Phần I và phụ lục A].

Các tính năng chia sẻ thông tin mật báo và số liệu của một nền tảng dữ liệu quốc gia về dàn xếp trận đấu nên bao gồm:

- Vai trò như một trung tâm thông tin mật báo; thu thập và phổ biến các thông tin mật báo thích hợp cho mỗi bên liên quan, đặc biệt là liên quan đến các cá nhân được cho là tham gia vào các vụ việc dàn xếp trận đấu
- Tiếp nhận, tập trung và phân tích các thông tin mật báo về những đặt cược bất thường và đáng ngờ với các cuộc thi đấu thể thao diễn ra tại một quốc gia nào đó và đưa ra các cảnh báo nếu thích hợp
- Chuyển các thông tin mật báo về các vi phạm pháp luật hoặc các quy định về thể thao có thể xảy ra cho các bên có liên quan
- Hợp tác với tất cả các tổ chức và các cơ quan liên quan ở cấp quốc gia và quốc tế

Hơn nữa, để đạt được sự thành công trong hoạt động trao đổi thông tin mật báo xuyên quốc gia liên quan đến dàn xếp trận đấu, các quốc gia nên:

- Xây dựng mối quan hệ tin cậy với các đầu mối liên quan ở các quốc gia khác
- Sử dụng các hệ thống khu vực/quốc tế đã có như hệ thống vận hành bởi INTERPOL để chia sẻ thông tin mật báo

Một khía cạnh đáng xem xét liên quan đến chia sẻ thông tin mật báo là khung pháp lý về công bố thông tin và bảo vệ dữ liệu ở một quốc gia cụ thể. Khung pháp lý này sẽ áp dụng cho tất cả các bên liên quan trong một cuộc điều tra (mặc dù có thể có một số trường hợp ngoại lệ đối với các cơ quan thực thi pháp luật và các cơ quan công quyền khác) và sẽ xác định quyền tiếp cận các chứng cứ quan trọng, chẳng hạn như điện thoại và hồ sơ cá cược.

Một thông lệ tốt là luôn phải giả định rằng việc thu thập và sử dụng dữ liệu của bất kỳ người nào (tức là một cá nhân có thể nhận dạng được) là bị cấm, trừ khi điều này được thực hiện với sự đồng thuận hoặc theo một yêu cầu pháp lý. Do đó, những người tham gia điều tra cần phải tìm hiểu và làm quen với luật bảo vệ dữ liệu của một quốc gia cụ thể.

Luật và các quy định về bảo vệ dữ liệu được áp dụng để bảo vệ sự riêng tư nhưng không nhằm để bảo vệ những người bị tình nghi tham gia dàn xếp trận đấu, hoặc những người có liên quan trong cuộc điều tra chính thức; quy định về bảo vệ dữ liệu được xây dựng cũng không nhằm để ngăn cản việc trao đổi dữ liệu giữa các quốc gia tham gia hợp tác.

3. Các cơ chế báo cáo

Giống như vấn đề dàn xếp trận đấu, pháp luật về các cơ chế tạo thuận lợi cho việc tố giác tội phạm có sự khác biệt đáng kể giữa các quốc gia. Tương tự như vậy, làm thế nào để sử dụng các thông tin mật báo nhận được từ các nguồn nói trên trong tố tụng pháp lý và các biện pháp cần có để bảo vệ những người tố giác và cung cấp thông tin/thông tin mật báo cũng có thể có sự khác nhau giữa các quốc gia.

Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc đã công bố một *Hướng dẫn về các Thực tiễn tốt trong Bảo vệ Người báo cáo tố giác*, là một hướng dẫn hữu ích cho các

tổ chức thể thao và cơ quan thực thi pháp luật. Rõ ràng phải đẩy mạnh hoạt động báo cáo vì khảo sát cho thấy chỉ có dưới 10% các vụ việc tham nhũng, trong tất cả các lĩnh vực, được báo cáo. Mục tiêu của Hướng dẫn là nhằm giúp các quốc gia thành viên và các cơ quan quốc gia khác xác định những cải cách pháp luật và thể chế cần thiết để đáp ứng các yêu cầu quốc tế; xác định các nguồn lực và sự hỗ trợ hiện có cho nhiệm vụ này; và nhấn mạnh những vấn đề cần được liên tục xem xét khi các thách thức nảy sinh. Các điểm đáng ghi nhớ của Hướng dẫn này bao gồm việc các quốc gia nên:

- Rà soát khung pháp lý và các thể chế hiện tại nhằm tăng cường các thực tiễn tốt hiện có và xác định các khoảng trống liên quan đến báo cáo.
- Sử dụng công nghệ mới và các phương pháp trao đổi truyền thống để tạo điều kiện báo cáo.
- Khuyến khích quan điểm cho rằng báo cáo hành vi sai trái là việc làm được xã hội chấp nhận.
- Bảo vệ những người báo cáo bằng cách kết hợp các biện pháp pháp lý, thủ tục và tổ chức.
- Xem xét cách thức để cung cấp cho người báo cáo cơ hội tiếp cận tư vấn.
- Đảm bảo rằng các cơ quan có thẩm quyền có nhiệm vụ, năng lực, nguồn lực và quyền hạn phù hợp để nhận báo cáo, điều tra việc làm sai trái và bảo vệ người báo cáo.
- Đảm bảo rằng đội ngũ cán bộ của các cơ quan có thẩm quyền được đào tạo và kỹ năng chuyên môn phù hợp để xử lý các báo cáo và bảo vệ người báo cáo.

Cộng đồng thể thao có thể sử dụng một số hệ thống báo cáo khác nhau để tạo điều kiện cho việc báo cáo các vấn đề liên quan tới thao túng các sự kiện thể thao.

Một cách tiếp cận được Ủy ban Olympic Quốc tế (IOC) sử dụng là cơ chế báo cáo bí mật. Cách tiếp cận này được thiết kế nhằm khuyến khích mọi người báo cáo vì thông thường họ sẽ không làm như vậy do áp lực của đồng đội hoặc lo sợ trước các tội phạm có tổ chức. Do vậy, cơ chế này dựa trên nguyên tắc giữ bí mật, ẩn danh và bảo vệ.

Tuy nhiên, một hạn chế của cho phép báo cáo ẩn danh là việc các nhà điều tra của tổ chức thể thao và/hoặc cơ quan thực thi pháp luật không thể theo dõi hoặc kiểm tra tính xác thực của thông tin báo cáo. Hơn nữa, một tổ chức thể thao không thể theo dõi được liệu những người tham gia có đang tuân thủ nghĩa vụ phải báo cáo của mình theo một số quy định về thể thao hay không.

Cách tiếp cận khác là đảm bảo ẩn danh cho người cung cấp thông tin mật báo cho đến khi và trong thời gian của phiên Tòa hoặc phiên điều trần, nếu có yêu cầu buộc tội và phải có bằng chứng chính thức. Trong thể thao, cách tiếp cận này đã được Tòa án Trọng tài Thể thao thực hiện trong vụ án *FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski đối với UEFA*.

4. Vai trò của truyền thông

Vai trò của các phương tiện truyền thông trong vấn đề dàn xếp trận đấu đang ngày càng trở nên quan trọng. Mặc dù xu hướng một số nhân viên thực thi pháp luật tránh không hợp tác với các phương tiện truyền thông về các vấn đề liên quan tới dàn xếp trận đấu, đây có thể không phải là phương pháp tốt nhất, đặc biệt trong lĩnh vực dàn xếp trận đấu vì các phương tiện truyền thông có thể và sẽ tiến hành các cuộc điều tra riêng của họ.

Vì vậy, tốt hơn là các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao nên xây dựng mối quan hệ tốt với các phương tiện và kênh truyền thông đáng tin cậy. Ví dụ, các vụ dàn xếp

trận đấu thường bị phơi bày trước công chúng dưới hình thức các vụ xì căng đan trên truyền thông, dẫn đến phản ứng yếu ớt từ các cơ quan điều tra, cơ quan công tố và các tổ chức thể thao thiếu được chuẩn bị và trang bị. Một cách nhìn nhận tiêu cực khó có thể thể tránh khỏi từ phía công chúng đối với các bên có liên quan là những người chịu trách nhiệm điều tra không chỉ đi sau một hoặc nhiều bước so với những đối tượng dàn xếp trận đấu mà còn chậm hơn các phương tiện truyền thông trong việc phát hiện các hoạt động liên quan tới dàn xếp trận đấu.

Nghiên cứu trường hợp: Nghiệp vụ cài bẫy của truyền thông phanh phui vụ dàn xếp tiêu điểm của các cầu thủ crich-kê quốc tế

Vào tháng 8 năm 2010, các cầu thủ crich-kê quốc tế của Pa-kit-xtan bao gồm Salman Butt, Mohammed Asif và Mohammed Amir, và người đại diện tên là Mazhar Majeed bị buộc tội về hành vi phạm tội liên quan đến vụ dàn xếp điểm tại một cuộc thi quốc tế giữa Anh và Pa-kit-xtan tại sân Lord's Cricket. Hành vi phạm tội liên quan đến việc không đánh bóng vào một số điểm nhất định trong thời gian thi đấu ở Anh.

Việc dàn xếp tiêu điểm đã bị đưa ra ánh sáng do kết quả của nghiệp vụ cài bẫy bí mật của một phóng viên của một tờ báo đã ngừng hoạt động mang tên Tin tức Thế giới. Một phóng viên của tờ báo đã đưa cho Majeed một khoản tiền mặt lớn để biết thông tin về việc khi nào bóng không bị đánh. Majeed đã sắp xếp với các bị cáo khác để bóng không bị đánh để nhận được tiền mặt.

Các cáo buộc hình sự đã được đưa ra đối với bốn bị cáo ở Anh. Họ cũng phải chịu kỷ luật của cơ quan quản lý thể thao. Các chứng cứ được đưa ra trong hai phiên điều trần bao gồm thông tin từ các bản ghi âm bí mật, tin nhắn từ cuộc điều tra bí mật và thông tin từ việc đối chất các bị cáo.

Các chứng cứ đã mang tới cho Tòa án thể thao về các vấn đề kỷ luật và bồi thẩm đoàn trong phiên Tòa xét xử hiểu biết sâu sắc về hành vi của những người liên quan. Các bị cáo đã bị xác định có tội theo các cáo buộc, bị cấm thi đấu thể thao theo quy trình kỷ luật và bị phạt tù giam một số năm sau khi bị kết tội hình sự.

Các cơ quan truyền thông, cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao tuân thủ các quy tắc và các mục tiêu khác nhau, không dễ dàng tạo điều kiện cho việc hợp tác và có thể dẫn đến những cách tiếp cận khác nhau để giải quyết vấn đề dàn xếp trận đấu. Cơ quan thực thi pháp luật chủ yếu quan tâm đến vấn đề tư pháp công và kết án hình sự, một cách tiếp cận yêu cầu các điều kiện bảo mật nghiêm ngặt và cách thức sử dụng thông tin mật báo để những người khác không thể tiếp cận được. Ngược lại, các phương tiện truyền thông cần sự minh bạch để có thể tạo ra các câu chuyện cho công chúng, thường là vì lý do thương mại.

Trong trường hợp mối quan hệ giữa các phương tiện truyền thông và các điều tra viên thuộc cơ quan thực thi pháp luật hay tổ chức thể thao, căng thẳng hay không tồn tại (thường là do họ chưa bao giờ tương tác với nhau), thực tiễn cho thấy sự tin tưởng giữa các bên khác nhau, với văn hoá làm việc rất khác nhau sẽ được tăng cường nếu có thể xác định được lợi ích cho cả đôi bên. Mặc dù có những điểm khác biệt nêu trên, cả hai đều làm việc vì lợi ích công nhằm phát hiện các hoạt động tội phạm. Cách thức trao đổi thông tin rõ ràng giữa các phương tiện truyền thông, cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao, với các ranh giới không bên nào được vượt qua, sẽ giúp cải thiện tình hình. Cuối cùng, các điều tra viên muốn đảm bảo rằng họ kiểm soát được việc xử lý các thông tin mật báo xung quanh một trường hợp hoặc cáo buộc cụ thể.

Mối quan hệ có hệ thống giữa các cơ quan thực thi pháp luật và truyền thông làm giảm khả năng các phương tiện truyền thông cố gắng và can thiệp vào các hoạt động của cơ quan thực thi pháp luật.

Đồng thời, các tổ chức thể thao nên tìm cách xây dựng một mối quan hệ có hệ thống trong đó bao gồm cách thức họ giải quyết các vấn đề liên chính. Điều này sẽ làm giảm khả năng các tổ chức nói trên bị phơi bày trước các phương tiện truyền thông và bị suy giảm danh tiếng bởi những thông tin rằng vấn đề dàn xếp trận đấu chưa được chú ý đầy đủ.

Sự tin tưởng có thể được tăng cường giữa các bên thông qua các cuộc họp và cập nhật thông tin thường kỳ được thực hiện theo các điều khoản bảo mật nghiêm ngặt. Điều này sẽ đảm bảo rằng mối quan hệ giữa các cơ quan truyền thông và các điều tra viên được kiểm soát theo một cơ cấu trách nhiệm phù hợp với mục tiêu cuối cùng là bảo vệ các nhân chứng tiềm năng và đảm bảo tính toàn vẹn của chứng cứ được sử dụng trong các thủ tục tố tụng hình sự và kỷ luật.

Một mối quan hệ tốt và được quản lý sát sao giữa các phương tiện truyền thông và các điều tra viên có thể mang lại một phương pháp tiếp cận đôi bên cùng có lợi và tránh được việc đưa tin về các vụ việc dàn xếp trận đấu chỉ từ góc độ của các vụ bê bối.

5. Vai trò của công tác giám sát cá cược và các biên bản thỏa thuận

Các tổ chức thể thao đang cố gắng chủ động và ngăn ngừa các sự cố xảy ra. Ví dụ: Cơ quan Quản lý Đua ngựa ở Anh đã sử dụng các chuyên gia về cá cược để theo dõi thị trường cá cược theo thời gian thực và phát hiện các vụ đặt cược bất thường có thể cảnh báo về một vụ dàn xếp trận đấu.

Sự xuất hiện của các công ty giám sát cá cược chuyên nghiệp cũng đã tỏ ra hữu ích qua việc kết hợp công nghệ (ví dụ như phần mềm theo dõi tỷ lệ đặt kèo bên ngoài) và yếu tố con người (ví dụ như các chuyên gia cá cược sử dụng kiến thức toán học sâu rộng) để xác định sự chênh lệch giữa tỷ lệ đặt kèo thực tế và kỳ vọng, qua đó có thể chỉ ra các vụ đặt cược bất thường và đáng ngờ. Các công ty này hiện đang cung cấp dịch vụ thương mại cho các tổ chức thể thao và các cơ quan thực thi luật pháp bao gồm thông tin chi tiết về bất kỳ hoạt động cá cược đáng ngờ hoặc bất thường nào có thể cần phải xem xét thêm. Nếu hoạt động cá cược đáng ngờ được báo cáo lại cho tổ chức thể thao trước khi trận đấu diễn ra, nó sẽ cho phép họ có cơ hội ngăn chặn hoặc làm đập tan âm mưu dàn xếp trận đấu.

Nghiên cứu trường hợp: Cơ quan thực thi pháp luật và tổ chức giám sát cá cược hợp tác bất giữ các đối tượng dàn xếp trận đấu Các ngôi sao Phương Nam

Trong vụ án Các ngôi sao Phương Nam (xem chương II, phần I.1-Nghiên cứu trường hợp: đội bóng đá Các ngôi sao Phương Nam ở Úc bị vấy bẩn bởi người tham gia quốc tịch Anh và Ma-lay-xi-a), cảnh sát Victoria có thể có phản ứng nhanh nhờ thông tin mật báo được cung cấp bởi tổ chức giám sát cá cược thể thao và mối quan hệ của họ với Đơn vị Tình báo Liêm chính của Cảnh sát Thể thao Victoria.

Đơn vị Tình báo Liêm chính Thể thao đã bắt đầu theo dõi các trận đấu bóng đá ở khu vực Melbourne, nơi đội Các ngôi sao Phương Nam thi đấu. Trong khi đơn vị này đang tiến hành giám sát một trận bóng đá giữa Các ngôi sao Phương Nam và một câu lạc bộ khác, các nhà phân tích của công ty giám sát cá cược ở Luân đôn cũng theo dõi hoạt động cá cược của cùng trận đấu. Trong ít nhất một trận đấu, đơn vị trên có liên lạc điện thoại với các nhà phân tích cá cược, những người đã thông tin cho họ về các thay đổi tỷ lệ cược theo thời gian thực.

Ngoài ra, điện thoại di động của một số cầu thủ Các ngôi sao Phương Nam đã bị Đơn vị Tình báo Liêm chính của Cảnh sát Thể thao Victoria giám sát.

Sau vài tuần phân tích theo thời gian thực về hành vi thi đấu của Các ngôi sao Phương Nam, việc tổng hợp khuyến hướng đặt cược của các nhà phân tích ở Luân đôn và các hoạt động điều tra bí mật của Cảnh sát Victoria ở Melbourne, cho thấy một điều rõ ràng là một số cầu thủ đội Các ngôi sao Phương Nam, chủ yếu đến từ Vương quốc Anh, đã được những đối tượng dàn xếp trận đấu từ Ma-lay-xi-a mời chào.

Các hệ thống cảnh báo sớm đã được xây dựng để thu thập dữ liệu trực tiếp từ các nhà cái theo các thỏa thuận chính thức. Khi có hoạt động đáng ngờ được ghi nhận, các hệ thống này gửi một cảnh báo tới các nhà cái khác, các tổ chức thể thao và các cơ quan quản lý.

Một trong những hệ thống như vậy là Hệ thống Giám sát Xổ số Toàn cầu (GLMS của Hiệp hội Xổ số Thế giới và Xổ số châu Âu và được Sportradar cung cấp. GLMS cung cấp cho các công ty xổ số theo dõi bao quát các thị trường cá cược do các công ty xổ số được chính phủ cho phép hoạt động lập ra và các nhà cái đánh thuê nhằm mục đích lợi nhuận. Ngoài ra, nó cung cấp cho các công ty xổ số thành viên các cảnh báo và một kênh để những người sử dụng có thể tố giác một cách hiệu quả về các trận đấu đáng ngờ.

Hiệp hội An ninh Thể thao Châu Âu (ESSA) vận hành một hệ thống cảnh báo sớm với mục đích cụ thể là phát hiện và ngăn chặn tham nhũng tại các thị trường cá cược của các thành viên thông qua việc thao túng các sự kiện thể thao. Các thành viên của ESSA chủ yếu là các nhà cái được quản lý có trụ sở tại châu Âu, mặc dù Hội Đua ngựa Hồng Kông (Hong Kong Jockey Club) cũng là một thành viên. ESSA sử dụng một cơ chế hai cấp để thực hiện hệ thống cảnh báo sớm, hoạt động như sau:

- Thành viên ESSA phát hiện một xu hướng đặt cược bất thường đối với một sự kiện cụ thể (Cấp 1, Hệ thống kiểm soát nội bộ).
- Điều này được báo cáo và thông tin ngay cho đội an ninh của ESSA và nhà cái đứng đầu. Nếu được chứng minh là có nguy cơ tiềm ẩn, hoạt động đáng ngờ sẽ kích hoạt cảnh báo cho toàn bộ thành viên của ESSA (Cấp 2, Hệ thống Cảnh báo sớm của ESSA).
- Nếu một cảnh báo được phát ra thông qua Nền tảng An ninh Nâng cao của ESSA, các thành viên phải phản ứng nhanh và xác nhận có thấy các xu hướng tương tự ở những nơi khác trên thị trường của họ và nếu có, cung cấp càng nhiều chi tiết càng tốt.

FIFA có công ty hệ thống cảnh báo sớm của riêng mình, nhằm bảo vệ các trận đấu bóng đá trong tất cả các giải đấu FIFA bằng cách giám sát và phân tích thị trường cá cược thể thao quốc tế qua báo cáo toàn diện. Công ty này, với tên gọi Công ty Hệ thống Cảnh báo sớm FIFA (EWS), cũng thực hiện giám sát trận đấu thay mặt cho bên thứ ba ở trong và ngoài lĩnh vực bóng đá. EWS thực hiện chiến lược của mình qua 3 yếu tố: hợp tác với các nhà khai thác và cơ quan quản lý cá cược, một hệ thống giám sát kỹ thuật và một mạng lưới thông tin.

IOC xây dựng cách tiếp cận của riêng mình qua hệ thống được gọi là Hệ thống Liêm chính vì Tính toàn vẹn của Cá cược (IBIS) thành lập vào tháng 1 năm 2014. IBIS không phải là một hệ thống giám sát; nó tập hợp và phân phối các thông tin mật báo và thông tin mật báo liên quan đến cá cược thể thao để tất cả các bên liên quan tới Phong trào Olympic sử dụng. IBIS được dựa trên một mạng lưới các thỏa thuận cá nhân (biên bản ghi nhớ) do IOC ký kết với các bên liên quan khác nhau như các cơ quan quản lý cá cược, các nhà cái, các liên đoàn quốc tế và các cơ quan quản lý cá cược.

Các cơ quan quản lý cá cược quốc gia, ở các quốc gia mà cá cược là hợp pháp và được quản lý, cũng có chức năng giám sát có thể giúp chống tham nhũng tài chính trong thể thao thông qua hành vi thao túng trong thi đấu. Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc ở Vương quốc Anh có Đơn vị Tình báo Cá cược Thể thao của riêng mình được thành lập vào năm 2010. Một trong những điều khoản tham chiếu (được sửa đổi vào năm 2015) là "thực hiện giám sát hoạt động cá cược có mục tiêu của các cá nhân cụ thể, ở các sự kiện cụ thể". Nó không có phạm vi rộng như các hệ thống khác được mô tả ở trên và không thực hiện giám sát chung, mang tính ngăn chặn đối với các thị trường cá cược hoặc các sự kiện thể thao. Đây vẫn là vai trò của các nhà cái và các cơ quan quản lý thể thao tương ứng.

6. Đầu mối liên hệ duy nhất

Trong điều kiện lý tưởng, các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao nên có một đầu mối liên hệ duy nhất để giải quyết các vấn đề liên quan đến dàn xếp trận đấu. Đầu mối liên hệ duy nhất này cần có một kiến thức toàn diện về cách thức điều tra các ghi vấn về dàn xếp trận đấu và có trách nhiệm chính đối với việc:

- Thiết lập và duy trì các sáng kiến liên chính trong tổ chức của họ
- Là người đầu tiên tiếp nhận các thông tin liên quan đến dàn xếp trận đấu trong tổ chức của họ
- Lấy lời khai và nêu cần, điều phối các cuộc điều tra toàn diện, về các thông tin và cáo buộc nhận được
- Liên hệ và xây dựng mối quan hệ với các bên liên quan và các cơ quan có thẩm quyền trong lĩnh vực này.

Để có thể thực hiện những trách nhiệm chính này, đầu mối liên lạc duy nhất cần được trao quyền theo luật hoặc các quy định liên quan để có thể đưa ra quyết định khi một vụ việc hoặc cáo buộc về dàn xếp trận đấu nảy sinh.

7. Cán bộ phụ trách liên chính

Việc các tổ chức thể thao sử dụng cán bộ phụ trách liên chính cần được khuyến khích. Mặc dù vai trò của vị trí này là khác nhau tùy theo các nhu cầu và nguồn lực của môn thể thao, một cán bộ phụ trách liên chính có thể đóng vai trò rất quan trọng, đặc biệt là trong giai đoạn trước và trong thời gian diễn ra bất kỳ sự kiện lớn nào của môn thể thao đó. Chức năng chính của vị trí trên là để ngăn chặn bất kỳ hình thức dàn xếp trận đấu nào. Vai trò của họ nên khác với vai trò của nhân viên chống do-ping vì các vị trí này đòi hỏi những kỹ năng khác nhau.

Chúng tôi khuyến nghị một cán bộ phụ trách liên chính của tổ chức thể thao cần có các kỹ năng sau:

- Biết phương thức hoạt động của những đối tượng dàn xếp trận đấu
- Hiểu biết về các thẩm quyền pháp lý khác nhau trong việc xử lý các cáo buộc (như tổ chức thể thao quốc gia hoặc quốc tế và bất kỳ hoạt động tố tụng hình sự tiềm năng nào)
- Khả năng áp dụng các quy định của môn thể thao và kiến thức về những chứng cứ cần thiết để chứng minh hành vi vi phạm đối với tiêu chuẩn được áp dụng
- Khả năng xây dựng và quản lý các nguồn thông tin
- Khả năng giữ bí mật và đảm bảo ẩn danh, nếu có
- Kiến thức cơ bản về cách thức hoạt động của cá cược

Chúng tôi khuyến nghị các cán bộ phụ trách liên chính có các nhiệm vụ sau:

- Thực hiện giáo dục về liên chính trước khi sự kiện diễn ra cho tất cả những người tham gia
- Thực hiện các chuyến viếng thăm vì mục đích tăng cường liên chính tới các khách sạn của các cá nhân/đội và quan chức liên quan đến trận đấu
- Thể hiện sự hiện diện rõ ràng, độc lập của cán bộ phụ trách liên chính trên sân tại mỗi địa điểm thi đấu, có vai trò ngăn chặn, và can thiệp nếu cần thiết bất cứ ai có ý định tiếp cận một cách đáng ngờ những người tham gia trận đấu
- Đảm bảo việc tuân thủ các quy tắc liên chính của môn thể thao về thông tin nội bộ liên quan đến việc sử dụng các thiết bị liên lạc của người tham gia

- Đóng vai trò đầu mối tiếp xúc trực tiếp với một công ty giám sát cá cược, và khi các sự kiện đáng ngờ liên quan đến thị trường cá độ được quan sát và đáng chú ý, có phản ứng tức thì để điều tra vụ việc và xác định liệu có giải thích hợp lý nào cho các khuynh hướng cá cược bất thường/khác lạ không
- Tiến hành các nghiên cứu tìm hiểu thực tế hoặc điều tra theo các quy định của môn thể thao
- Thu thập và tập hợp bằng chứng
- Tiến hành lấy lời khai các nhân chứng, những người bị tình nghi hoặc bị buộc tội, người tố cáo v.v.
- Xây dựng các báo cáo vụ việc để trình lên một cơ quan kỹ luật độc lập của môn thể thao để áp dụng các hình thức xử phạt.

Nghiên cứu trường hợp: Các cán bộ phụ trách liên chính trong Giải vô địch Rugby Thế giới năm 2015

Một ví dụ về thực tiễn tốt gần đây trong lĩnh vực này là việc sử dụng các cán bộ phụ trách liên chính tại Giải vô địch Bóng bầu dục Thế giới năm 2015. Một cán bộ phụ trách liên chính được bố trí tại từng sân vận động cho mỗi trận đấu. Các cán bộ phụ trách liên chính cũng đã tổ chức một buổi tập huấn liên quan đến liên chính cho tất cả các đội.

Các cán bộ phụ trách liên chính liên lạc thường xuyên với công ty giám sát cá cược được thuê để giám sát các thị trường cá cược đối với tất cả các trận đấu trong giải đấu và, quan trọng là sẵn sàng theo dõi bất kỳ sự việc đáng ngờ nào xảy ra trong suốt giải đấu.

Cán bộ phụ trách liên chính cho một môn thể thao có thể đồng thời là đầu mối tiếp xúc duy nhất về các vấn đề liên chính để không có sự chồng chéo về nỗ lực hoặc nguồn lực. Đây là cách tiếp cận mà cơ quan quản lý bóng đá thế giới FIFA khuyến nghị với các liên đoàn quốc gia của mình trong các Khuyến nghị Cụ thể nhằm chống Thao túng Trận đấu.

8. Đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính và các chiến lược của một tổ chức thể thao

Trách nhiệm chính trong việc duy trì sự toàn vẹn của một môn thể thao thuộc về môn thể thao đó. Để đạt được mục tiêu này, một số môn thể thao đã xây dựng năng lực tiến hành điều tra đối với vấn đề dàn xếp trận đấu và có các cơ quan tình báo hoặc phòng chống tham nhũng với nhân sự thường là các cựu nhân viên thực thi pháp luật và điều tra viên. Các ví dụ bao gồm Đơn vị Liên chính thuộc Cơ quan Quản lý Đua ngựa Anh, Đơn vị Liên chính Quản vợt, Đơn vị Chống tham nhũng và An ninh Quốc tế của Hội đồng Cric-kê Anh và Mạng lưới các Cán bộ phụ trách liên chính của UEFA. Các cơ quan này phải thực hiện các cuộc điều tra mà không có các thẩm quyền như của các cơ quan thực thi pháp luật và cơ quan pháp định khác (ví dụ như thẩm quyền bắt giữ và tạm giam những người bị tình nghi).

Các tổ chức thể thao đang dự định thiết lập hoặc tăng cường một đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính hiện có và đang tìm kiếm các thực tiễn tốt trong lĩnh vực này, nên xem xét các yếu tố sau đây trong chiến lược chống dàn xếp trận đấu.

Đánh giá nguy cơ

Điểm xuất phát trong việc xây dựng một chiến lược về liên chính/chống dàn xếp trận đấu đối với một tổ chức thể thao là thực hiện một đánh giá nguy cơ về mỗi

đe dọa tiềm ẩn mà vấn đề dàn xếp trận đấu gây ra đối với môn thể thao đó và các lỗ hổng (ví dụ: trong môn thể thao, thị trường cá cược và khung tư pháp hình sự) đang tạo điều kiện cho những người gây ra mối đe dọa khai thác.

Đặt cược là một lĩnh vực cần phân tích. Một số lượng đáng kể các cược đặt vào một môn thể thao tạo ra các nguy cơ tiềm ẩn. Các thông tin cá cược liên quan khác bao gồm việc đặt cược về một môn thể thao bên cạnh cược về người sẽ giành chiến thắng trong một sự kiện, thường được gọi là cá cược tiêu điểm hay cá cược ở cấp độ vi mô. Một sự kiện thể thao được truyền hình trực tuyến hoặc trực tuyến trên Internet cũng là một yếu tố liên quan, vì số lượng khán giả càng lớn thì tổng lượng cá cược có thể càng cao.

Các môn thể thao đối kháng một đấu một như quần vợt, bi da hay phi tiêu có thể ẩn chứa các nguy cơ cao hơn các môn thể thao đồng đội, vì những kẻ tham nhũng chỉ cần tác động đến một cá nhân để thao túng kết quả trận đấu. Cá cược tiêu điểm có thể liên quan đến việc gây ảnh hưởng tới một cá nhân hoặc một đội. Điều này giải thích tại sao những người tham gia khác ngoài các cầu thủ như các trọng tài và chủ sở hữu câu lạc bộ cũng có thể bị lọt vào tầm ngắm.

Một yếu tố khác cần xem xét là khả năng dễ bị tổn thương của những người tham gia môn thể thao khi bị tiếp cận bởi các cá nhân tham nhũng. Đặc biệt, người ta đã chứng minh được rằng khi người tham gia được trả lương thấp, trả chậm hoặc không được trả hết, họ có nhiều khả năng bị lọt vào tầm ngắm của các đối tượng dàn xếp trận đấu hơn.

Nghiên cứu trường hợp: Làm thế nào xử lý được vấn đề liên chính liên quan tới cá cược tại Thế vận hội Olympic 2012

Tại Thế vận hội Olympic 2012 ở Luân Đôn, Đơn vị đánh giá chung (JAU), một cơ chế liên kết các bên liên quan để thu thập, đối chiếu và đánh giá thông tin về các vấn đề về liên chính liên quan tới cá cược trước và trong Thế vận hội, đã lập hồ sơ chi tiết từng môn thể thao Olympic để xác định các nguy cơ và khả năng dễ bị tổn thương gắn liền với chúng.

Để làm được điều này, JAU đã nghiên cứu lịch sử hoặc văn hoá của môn thể thao xem chúng có từng bị ảnh hưởng bởi tham nhũng, bởi yếu kém hay thất bại trong quản lý, doping hoặc dàn xếp trận đấu hay không.

Văn hoá tham nhũng có thể là một yếu tố khác cần xem xét khi đánh giá nguy cơ của một môn thể thao cụ thể.

Một cách chính xác, các nguồn lực mà một tổ chức thể thao cần phải dành cho một đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính phụ thuộc vào kết quả đánh giá nguy cơ. Ví dụ, đối với các môn thể thao như đua ngựa, nguy cơ về dàn xếp trận đấu là cao vì nó có mối liên hệ đặc biệt với cá cược và những khoản tiền lớn có thể được đặt vào một cuộc đua. Các môn thể thao khác có nguy cơ cao do tính phổ biến toàn cầu và độ phủ sóng truyền hình của chúng bao gồm bóng đá, quần vợt và crich-kê.

Quy tắc và chính sách rõ ràng

Tất cả các tổ chức thể thao cần có quy tắc và chính sách rõ ràng liên quan đến các vi phạm liên chính khác nhau, từ hành vi cá cược của người tham gia đến việc dàn xếp trận đấu trên thực tế.

Khi nói đến hoạt động cá cược của những người tham gia môn thể thao, trong một số trường hợp, biện pháp thích hợp có thể là một lệnh cấm tham gia cá cược hoàn toàn, chẳng hạn như lệnh cấm cá cược với các nài ngựa. Ít nhất phải áp dụng lệnh cấm đối với các sự kiện/cuộc thi mà người tham gia đang thi đấu hoặc làm nhiệm vụ.

Cá cược có tính chất tham nhũng có thể liên quan đến việc sử dụng sai trái thông tin nội bộ, do vậy điều quan trọng là những người quản lý môn thể thao phải có hiểu biết về những vấn đề mà điều này gây ra và hướng dẫn rõ ràng cho tất cả những người tham gia về cách thức giải quyết. Trong một sự kiện thể thao, việc hạn chế sử dụng bất kỳ hình thức thông tin liên lạc nào là một biện pháp phòng ngừa hữu ích. Quyền truy cập hợp pháp vào các thiết bị đó và hóa đơn chi tiết của người tham gia sẽ là một phần không thể tách rời của bất kỳ cuộc điều tra nào sau đó, cũng như quyền yêu cầu những người liên quan tham gia lấy lời khai và trả lời các câu hỏi. Có thể đặt ra các nghĩa vụ như vậy đối với những người tham gia trong luật chơi và/hoặc thỏa thuận tham gia thi đấu của môn thể thao.

Các quy tắc và chính sách thể thao cần được bổ sung thêm quy chế tuân thủ và thực thi hiệu quả bao gồm quy trình kỷ luật chính thức để xử lý bất kỳ vi phạm nào. Ngoài ra, chúng tôi khuyến nghị yêu cầu những người tham gia và các quan chức ký vào một văn bản về chống tham nhũng.

Cấp phép cho người tham gia

Không phải tất cả các môn thể thao đều có chính sách hoặc quy trình cấp phép cho người tham gia, nhưng đối với những môn áp dụng quy định này, đây có thể là một phần quan trọng trong chiến lược Liêm chính. Trong môn đua ngựa ở Anh, tất cả kỵ mã và huấn luyện viên đều phải được cấp phép trước khi tham gia thể thao. Quá trình cấp phép có vai trò như một “cửa” mà tại đó tổ chức thể thao có thể thực tế sàng lọc các cá nhân và thúc đẩy sự Liêm chính trong môn thể thao đó.

Đối với những môn thể thao hiện không áp dụng cấp phép cho người tham gia, chúng tôi vẫn khuyến nghị một biện pháp phòng ngừa là những người mới tham gia cần trải qua một quy trình gia nhập chính thức. Kinh nghiệm cho thấy ngăn ngừa một người có nguy cơ tham nhũng không được tham gia một môn thể thao thì hiệu quả hơn việc phải phát hiện và khai trừ họ sau khi đã được cấp phép.

Liên quan tới các câu lạc bộ thể thao, các tổ chức thể thao cũng nên có các biện pháp điều chỉnh và đảm bảo tính minh bạch trong quyền sở hữu và tài trợ đối với các câu lạc bộ. Sự thiếu minh bạch trong vấn đề này đã dẫn tới nguy cơ các câu lạc bộ bị tội phạm có tổ chức mua lại và đầu tư và được sử dụng như phương tiện để thực hiện dàn xếp trận đấu.

Nghiên cứu trường hợp: Đầu tư của một doanh nhân Trung Quốc vào bóng đá Bỉ

Vụ án này bắt đầu với các khoản đầu tư của một doanh nhân Trung Quốc vào tám câu lạc bộ bóng đá của Bỉ đang gặp khó khăn về tài chính. Trong một số trường hợp, các khoản đầu tư liên quan tới việc mua lại hoàn toàn một câu lạc bộ.

Có cáo buộc rằng, sau khi vụ đầu tư được thực hiện, cầu thủ của những đội này được nhận tiền để gây ảnh hưởng đến kết quả của các trận đấu với mục đích thu lợi nhuận thông qua việc dàn xếp trận đấu.

Các cuộc điều tra của cơ quan thực thi pháp luật và tổ chức quản lý bóng đá của Bỉ kéo dài trong 10 năm, từ năm 2005 đến năm 2015 với sự tham gia của các đại diện của các cầu thủ, huấn luyện viên, cầu thủ, giám đốc điều hành và luật sư.

Vào năm 2015, tổng số 31 người đã bị kết án với nhiều tội danh, bao gồm tham nhũng, rửa tiền và gian lận thuế. Vào thời điểm soạn thảo tài liệu này, vụ án vẫn tiếp diễn vì một số người bị kết án đã kháng cáo.

Năng lực thu thập thông tin mật báo và điều tra

Thông tin mật báo là huyết mạch của bất kỳ chương trình chống tham nhũng nào. Kinh

nghiệm từ một số môn thể thao, đáng chú ý là đua ngựa, crich-kê và quần vợt đã chứng minh rằng việc thu thập, phân tích và phổ biến thông tin mật báo nhằm xác định các mô hình hoạt động và nhắm tới những người bị tình nghi tham nhũng là rất quan trọng để đẩy lùi thành công các mối đe dọa với vấn đề liêm chính.

Một báo cáo của Ban Liêm chính về Cá cược Thể thao tại Vương quốc Anh năm 2010 đã khuyến cáo rằng tất cả các môn thể thao nên áp dụng một nguyên tắc tương tự và phải có hệ thống quản lý thông tin và thông tin mật báo dựa trên nền tảng công nghệ thông tin, hoặc ít nhất cũng có quyền tiếp cận vào các hệ thống đó.

Đồng thời cũng cần phải có các chuyên gia tình báo và phân tích có thể chuyển các thông tin và thông tin mật báo thành chứng cứ cho các buổi điều trần kỷ luật sau đó.

Năng lực điều tra mạnh mẽ về hoạt động cá cược đáng ngờ đối với một sự kiện thể thao là một yếu tố quan trọng trong chiến lược liêm chính với bất kỳ môn thể thao nào. Một số tổ chức thể thao có năng lực này nhưng những tổ chức khác thì không, và nhóm sau có thể phải dựa vào sự hỗ trợ từ bên ngoài. Đặc biệt, mỗi cáo buộc cần được điều tra vì nỗi lo sợ bị bắt là biện pháp ngăn chặn tốt nhất có thể.

Các quy trình và chế tài kỷ luật mạnh mẽ

Để đảm bảo thực hiện đúng điều tra về bất kỳ cáo buộc nào liên quan đến dàn xếp trận đấu trong một môn thể thao, và đảm bảo đúng quyền của các bị cáo trong toàn bộ quá trình này, phải có các quy trình kỷ luật mạnh mẽ (và thủ tục kháng cáo độc lập) kết thúc bằng một buổi điều trần công minh bởi cơ quan kỷ luật liên quan đến môn thể thao đó [xem chương II, phần K.6]. Nếu một vụ việc dàn xếp trận đấu trong một môn thể thao được chứng minh là có với các viên chức hoặc hội đồng điều trần, thì hình phạt được tuyên phải mạnh mẽ nhưng tương xứng và phù hợp. Trong những trường hợp nghiêm trọng, điều này có nghĩa là lệnh cấm cả đời không được tham gia môn thể thao đó. Ngược lại, hình thức xử phạt này có vai trò như một biện pháp phòng ngừa chính.

Hợp tác với các nhà cái và các tổ chức theo dõi cá cược

Điều quan trọng là các tổ chức thể thao và các nhà cái phải hợp tác về các vấn đề liêm chính vì nguồn tin mật báo tiềm năng nhất về hoạt động cá cược đáng ngờ đối với một sự kiện thể thao chính là các thị trường cá cược. Bằng chứng về việc ai đã đặt cược và khi nào sẽ giúp tăng khả năng thành công của cuộc điều tra liên quan đến kỷ luật sau đó.

Các môn thể thao với lượng đặt cược lớn có thể xem xét sử dụng các nhà phân tích cá cược, những người có thể chủ động theo dõi thị trường cá cược. Yêu cầu tối thiểu đối với các tổ chức thể thao là phải tiếp cận được một người có thể giúp phiên giải các số liệu cá cược và chuẩn bị các bằng chứng về cá cược cho các buổi điều trần kỷ luật.

Một phương án khác cho một tổ chức thể thao là sử dụng các dịch vụ của một nhà khai thác thương mại chuyên theo dõi các thị trường cá cược.

Ngoài ra, nếu thực hiện tiếp cận chủ động, các thông tin mật báo kịp thời từ một nhà cái hoặc công ty theo dõi cá cược có thể được sử dụng để ngăn ngừa vụ việc dàn xếp xảy ra.

Giáo dục

Một yếu tố cơ bản của bất kỳ chiến lược chống dàn xếp trận đấu nào là giáo dục và nâng cao nhận thức. Giáo dục giúp nâng cao nhận thức của tất cả những người tham gia thể thao và bảo vệ họ trước những người muốn làm họ suy thoái. Những người tham gia được

chuẩn bị càng nhiều thì càng có khả năng nhận ra và kháng cự trước các thủ thuật của những đối tượng dàn xếp trận đấu. Mục tiêu của giáo dục về dàn xếp trận đấu là phải làm cho tất cả mọi người hiểu rõ về các quy tắc về cá cược, dàn xếp trận đấu và sử dụng (hoặc chính xác hơn là sử dụng sai) các thông tin nội bộ.

Giáo dục về dàn xếp trận đấu có thể qua nhiều hình thức khác nhau, từ tập huấn trực tiếp và trực tuyến đến các tài liệu bằng văn bản, chẳng hạn như áp phích và thẻ nhắc. Sử dụng phương pháp nào tùy thuộc vào đối tượng đích và các tổ chức thể thao nên làm việc với các bên liên quan, bao gồm các hiệp hội cầu thủ và các tổ chức cá cược thể thao đáng tin cậy để điều chỉnh cho phù hợp và tối đa hóa tác động của chương trình giáo dục.

Nên yêu cầu những người tham gia môn thể thao và các quan chức hoàn thành một chương trình giáo dục trước khi tham gia vào một môn thể thao và phải tham dự/hoàn thành các chương trình giáo dục thường xuyên.

Điều quan trọng các tổ chức thể thao cần ghi nhớ là giáo dục và nâng cao nhận thức cần được xem như là một phần của chiến lược liên chính toàn diện chứ không phải là một giải pháp thay thế.

Kết luận và các điểm chính cần ghi nhớ

A. Tổng quan về dàn xếp trận đấu

Dàn xếp trận đấu là một nguy cơ nhiều mặt đối với tính toàn vẹn của thể thao trên khắp thế giới. Đây là một hành vi phạm tội đặc biệt đòi hỏi những kỹ năng cụ thể để có thể phòng chống thành công. Hướng dẫn Thực tiễn tốt trong Điều tra về Dàn xếp Trận đấu này cung cấp cho các cơ quan thực thi pháp luật, các tổ chức thể thao và các cơ quan có liên quan khác các công cụ, cách tiếp cận và hướng dẫn thực tế để xử lý mỗi nguy cơ nói trên và làm cho việc dàn xếp trận đấu ít hấp dẫn hơn đối với những người ở bên trong và bên ngoài môn thể thao, qua đó duy trì sự toàn vẹn của môn thể thao.

Đối với các cơ quan thực thi pháp luật, việc sử dụng các Công ước quốc tế hiện hành, cụ thể là Công ước Liên hợp quốc về chống Tham nhũng, và áp dụng các quy định với các cáo buộc về dàn xếp trận đấu sẽ giúp ích cho quá trình điều tra của họ. Mặc dù không bị ràng buộc bởi tất cả các văn kiện quốc tế được đề cập trong Hướng dẫn này, các tổ chức thể thao và các cơ quan khác có thẩm quyền và quyền hạn điều tra các cáo buộc về dàn xếp trận đấu có thể được trợ giúp qua các nguyên tắc của các văn kiện nói trên.

Dưới đây là những điểm cần lưu ý chính được nêu trong Hướng dẫn đối với các cơ quan thực thi pháp luật, các tổ chức thể thao và các cơ quan có liên quan khác:

- Các bên liên quan nên dựa vào các khung pháp lý quốc tế (đặc biệt là Công ước của Liên hợp quốc về Phòng Chống tham nhũng và Công ước Phòng Chống Tội phạm có Tổ chức Xuyên quốc gia) và pháp luật quốc gia.
- Hướng dẫn chỉ ra cho các cơ quan điều tra cách thức áp dụng hiệu quả nhất các kỹ thuật điều tra chọn lọc đối với vấn đề dàn xếp trận đấu nhằm đạt kết quả thành công trong các hoạt động phát hiện, thông tin mật báo và điều tra.
- Các thị trường cá cược toàn cầu và các tiến bộ trong công nghệ đã dẫn tới sự leo thang nhanh chóng các mối đe dọa từ nạn dàn xếp trận đấu.
- Hình thức chính của dàn xếp trận đấu là liên quan đến cá cược. Tuy nhiên, hoạt động dàn xếp trận đấu cũng có thể được thực hiện vì lý do thể thao và không kém phần nghiêm trọng.

- Định nghĩa về dàn xếp/ thao túng trận đấu bắt nguồn từ Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu thể thao. Đó là "một sự dàn xếp, hành vi hành vi thực hiện hay không thực hiện một cách cố ý nhằm làm thay đổi một cách không phù hợp kết quả hoặc quá trình của một trận thi đấu thể thao nhằm loại bỏ tính chất không đoán định được của cuộc thi đấu thể thao đó nhằm đạt được một lợi thế không chính đáng cho bản thân hoặc cho người khác".
- Môi trường hoạt động khác nhau của các nhân viên thực thi pháp luật và điều tra ảnh hưởng đến cách thức làm việc của họ và định hình cách thức họ tiếp cận việc hợp tác trong một vụ việc dàn xếp trận đấu liên quan đến hoạt động vi phạm luật chơi thể thao và luật hình sự.
- Tội phạm có tổ chức bị hấp dẫn bởi hoạt động dàn xếp trận đấu vì hiện nay đây là một hoạt động có mức độ rủi ro thấp và mang lợi nhuận cao.
- Dàn xếp trận đấu là một hình thức cụ thể, phức tạp của tham nhũng tài chính, gây tổn hại tới xã hội nói chung.
- Dàn xếp trận đấu có tính chất lừa gạt một số bên liên quan tới môn thể thao, bao gồm những người hâm mộ và các nhà cái.
- Dàn xếp trận đấu là một tội phạm xuyên biên giới ở phạm vi toàn cầu rất khó điều tra vì tình trạng thiếu các luật chuyên ngành và các phương pháp tiếp cận.
- Các văn kiện pháp lý và thể thao quốc tế có thể góp phần chống lại những nguy cơ này bao gồm Công ước Phòng chống Tham nhũng, Công ước Phòng chống Tội phạm có Tổ chức Xuyên quốc gia, Công ước của Hội đồng châu Âu về Thao túng trong Thi đấu thể thao và Bộ Quy tắc của Phong trào Olympic về Phòng ngừa nạn Thao túng trong Thi đấu Thể thao của Ủy ban Olympic quốc tế.

B. Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu

- Một vụ dàn xếp trận đấu thành công có bốn giai đoạn: lập kế hoạch phạm tội, đặt cược, thực hiện việc dàn xếp tại nơi thi đấu và thu lợi bất chính.
- Nếu cơ quan thực thi pháp luật là cơ quan chủ trì điều tra các cáo buộc về dàn xếp trận đấu, cơ quan này phải mời tổ chức thể thao có liên quan tham gia và tận dụng kiến thức của họ về môn thể thao đó.
- Một lưu ý quan trọng là cho dù cáo buộc về dàn xếp trận đấu xuất phát từ đâu (ví dụ như từ các nhà cái hoặc các cá nhân), thông tin mật báo sẽ không bị loại bỏ nếu chưa khai thác một số kênh thông tin khác để chứng minh nội dung báo cáo, đặc biệt là việc tìm kiếm các chứng cứ từ các thị trường cá cược.
- Tiêu chuẩn chứng minh trong vụ án hình sự là không-còn-nghi-ngờ- hợp-lý nào-nữa. Trong một cuộc điều tra liên quan tới quy định thể thao, tiêu chuẩn thấp hơn được áp dụng bao gồm cân cân xác suất hoặc toại nguyện thuyết phục.
- Mục tiêu chính của bất kỳ cuộc điều tra nào, dù được tiến hành bởi cơ quan thực thi pháp luật hay cơ quan khác, là căn cứ theo các chứng cứ một cách hợp lý và có phương pháp.
- Chứng cứ về cá cược thường mang tính kỹ thuật và phức tạp, do vậy các chuyên gia nên được mời tham gia hỗ trợ.
- Bảng ghi hình về vụ việc dàn xếp trận đấu bị cáo buộc phải được xử lý cẩn thận vì ranh giới mong manh với những lỗi nhỏ của người thi đấu nhà nghề trong thể thao đỉnh cao gây khó khăn trong việc chứng minh tính cố ý của các hành động đáng ngờ.
- Điện thoại, hồ sơ cá cược và ngân hàng phải được thu thập từ các bên bị cáo buộc để xác lập mối liên hệ của chúng. Các thông tin này phải được trình bày rõ ràng với Tòa án hình sự hoặc Tòa án thể thao (ví dụ như dưới dạng lược đồ hoặc trình tự thời gian).

- Các phương tiện truyền thông xã hội có thể là một nguồn thông tin quan trọng nhưng bất kỳ việc tìm kiếm thông tin và các bằng chứng nào thu được phải được thực hiện trên cơ sở nhận thức về các điều kiện và hạn chế pháp lý.
- Khi quyết định sử dụng một chuyên gia để xử lý một chứng cứ cụ thể (ví dụ như một đặt cược hoặc băng ghi hình), phải cân nhắc đến tính độc lập, kinh nghiệm và khả năng trình bày của họ tại Tòa án.
- Cần đặc biệt chú ý khi lấy lời khai các đồng phạm với lý do đơn giản là các cá nhân sẽ cố tìm cách tự bảo vệ mình.
- Bằng cách lần theo dấu vết của tiền trong cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu, các cơ quan thực thi pháp luật có thể xác định các cá nhân khác, ở trong và ngoài môn thể thao, trước đây chưa được xác định là có liên quan đến âm mưu phạm tội.
- Thẩm quyền và quyền hạn của các tổ chức thể thao còn hạn chế và điều này ảnh hưởng đến mức độ mà họ có thể và thực sự mong muốn điều tra các cáo buộc về dàn xếp trận đấu.
- Các tổ chức thể thao không bị ràng buộc bởi các quy tắc nghiêm ngặt về chứng cứ như các cơ quan thực thi pháp luật. Điều này có thể hữu ích trong việc thực hiện các biện pháp xử lý những người tham gia môn thể thao tham gia vào âm mưu phạm tội.
- Mặc dù các điều tra viên và công tố viên nên hoạt động độc lập, họ cần hợp tác và trao đổi thường xuyên, ngay từ đầu về tính chất chung và phạm vi, cũng như các đường hướng cụ thể của một cuộc điều tra.

C. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu

- Để giảm bớt khó khăn cố hữu trong việc chứng minh sự liên quan của các bên trong vụ việc dàn xếp trận đấu, một cách tiếp cận khác là điều tra xem những người bị tình nghi có tham gia các hình thức hoạt động tội phạm nào khác không.
- Mỗi quốc gia nên xem xét thiết lập các nền tảng thông tin quốc gia để tạo điều kiện tốt hơn cho quá trình chia sẻ và trao đổi thông tin.
- Các luật và quy định về bảo vệ dữ liệu được xây dựng để bảo vệ sự riêng tư và cần tính đến điều này khi điều tra các đối tượng tình nghi tham gia dàn xếp trận đấu.
- Trao đổi thông tin hiệu quả giữa các phương tiện truyền thông, các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao, mặc dù đòi hỏi nhiều nguồn lực nhưng mang lại lợi ích cho tất cả các bên liên quan.
- Các hệ thống theo dõi cá cược và các nền tảng chia sẻ thông tin mật báo đã trở thành nguồn cung cấp chứng cứ quan trọng trong các vụ việc dàn xếp trận đấu và nên được sử dụng trong phạm vi mà nguồn lực về tài chính và con người cho phép.
- Tất cả các cơ quan thực thi pháp luật và các tổ chức thể thao nên có một đầu mối liên hệ duy nhất cho các vấn đề liên quan đến dàn xếp trận đấu.
- Các tổ chức thể thao cũng nên có một vị trí cán bộ phụ trách liên chính và lý tưởng là một đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính với chức năng hoạt động chính là phòng ngừa tiêu cực và xây dựng chiến lược liên chính.
- Giáo dục cho tất cả những người tham gia nhằm nâng cao nhận thức về các nguy cơ mà dàn xếp trận đấu gây ra và cách thức đấu tranh với nó.

Phụ lục A: Áp dụng Công ước của Liên Hợp quốc về Phòng chống Tham nhũng trong điều tra về dàn xếp trận đấu

Điều	Các từ ngữ liên quan	Áp dụng với vấn đề dàn xếp trận đấu
Điều 1 <i>Tuyên bố về mục đích</i>	Mục đích của Công ước này là: (a) Thúc đẩy và tăng cường các biện pháp phòng và chống tham nhũng một cách hữu hiệu và hiệu quả hơn; (b) Thúc đẩy, tạo điều kiện và hỗ trợ hợp tác quốc tế và trợ giúp kỹ thuật trong việc phòng và chống tham nhũng, kể cả việc thu hồi tài sản;.	<ul style="list-style-type: none"> • Là một hình thức tội phạm tài chính phức tạp, thường có tính chất xuyên biên giới, dàn xếp trận đấu là vấn đề trực tiếp nằm trong các mục đích của Công ước.
Điều 3 <i>Phạm vi áp dụng</i>	Phù hợp với các điều khoản của Công ước, Công ước này được áp dụng đối với việc phòng ngừa, điều tra, truy tố tham nhũng cũng như đối với việc phong tỏa, tạm giữ, tịch thu và hoàn trả tài sản có được do phạm các tội được quy định theo Công ước này.	<ul style="list-style-type: none"> • Dàn xếp trận đấu là một hình thức tham nhũng cụ thể đòi hỏi các biện pháp cải tiến trong việc thu hồi tài sản có được do phạm tội.
Điều 5 <i>Chính sách và thực tiễn chống tham nhũng</i>	2. Mỗi quốc gia thành viên sẽ nỗ lực tạo dựng và tăng cường những thực tiễn hữu hiệu nhằm mục đích phòng ngừa tham nhũng. 3. Mỗi quốc gia thành viên sẽ nỗ lực đánh giá định kỳ các công cụ pháp lý và biện pháp hành chính nhằm xác định xem chúng đã đầy đủ chưa để phòng ngừa và chống tham nhũng.	<ul style="list-style-type: none"> • Có nhiều biện pháp phòng ngừa có thể giúp đấu tranh với nạn dàn xếp trận đấu. • Do các đối tượng liên quan đến dàn xếp trận đấu liên tục phát triển các phương pháp và phương thức hoạt động của họ, việc đánh giá các phương pháp điều tra và chiến thuật là cần thiết.

	<p>4. Khi thích hợp và trên cơ sở phù hợp với các nguyên tắc cơ bản của hệ thống pháp luật nước mình, các quốc gia thành viên hợp tác với nhau và với các tổ chức khu vực và quốc tế liên quan trong việc thúc đẩy và xây dựng các biện pháp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dàn xếp trận đấu là một vấn đề chỉ có thể được giải quyết hiệu quả bởi hợp tác ở cấp quốc tế.
<p>Điều 12. <i>Khu vực tư</i></p>	<p>Trên cơ sở phù hợp với các nguyên tắc cơ bản của pháp luật nước mình, mỗi quốc gia thành viên sẽ tiến hành các biện pháp để phòng ngừa tham nhũng liên quan đến khu vực tư, tăng cường các tiêu chuẩn kế toán và kiểm toán trong khu vực tư và, khi thích hợp, ban hành những chế tài dân sự, hành chính hoặc hình sự hiệu quả tương xứng và có tính răn đe đối với những hành vi không tuân thủ các biện pháp này.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Trong một số trường hợp, hoạt động dàn xếp trận đấu có sự tham gia của cán bộ của các cơ quan công quyền. • Thường bao gồm các tội phạm có tổ chức và những người tham gia thể thao hoạt động trong khu vực tư nhân.
<p>Điều 14. <i>Các biện pháp phòng chống rửa tiền</i></p>	<p>Mỗi Quốc gia thành viên sẽ:</p> <p>(a) Trong phạm vi thẩm quyền của mình, thiết lập một cơ chế giám sát và điều tiết toàn diện trong nước đối với các ngân hàng, các định chế tài chính phi ngân hàng, kể cả các cá nhân hay pháp nhân cung cấp dịch vụ chính thức hoặc không chính thức về chuyển tiền hoặc vật có giá trị, và khi thích hợp, cả những cơ quan khác đặc biệt dễ liên quan đến rửa tiền, nhằm ngăn chặn, phát hiện mọi hình thức rửa tiền; cơ chế điều tiết và giám sát này phải nhấn mạnh đến các yêu cầu về xác định khách hàng và cả người sở hữu hưởng lợi khi thích hợp, lưu giữ hồ sơ và báo cáo về các giao dịch đáng ngờ;</p> <p>(b) Trên cơ sở không trái với Điều 46 của Công ước này, đảm bảo rằng các cơ quan hành chính, giám sát, thực thi pháp luật và các cơ quan khác chuyên về chống rửa tiền (bao gồm cả các cơ quan tư pháp nếu phù hợp với pháp luật quốc gia) có khả năng hợp tác và trao đổi thông tin ở cấp quốc gia và quốc tế trong phạm vi điều kiện mà pháp luật quốc gia quy định và, nhằm mục đích này, xem xét thành lập một đơn vị tình báo tài chính để hoạt động như một trung tâm quốc gia để thu thập, phân tích và phổ biến thông tin về hoạt động rửa tiền tiềm tàng.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Việc rửa tiền thu được từ hoạt động dàn xếp trận đấu thường được thực hiện thông qua các nhà cái nhưng cũng có thể thông qua việc mua hoặc đầu tư vào các tài sản thể thao, chẳng hạn như các câu lạc bộ và người thi đấu. • Các đồng phạm có thể sử dụng các kênh rửa tiền truyền thống, chẳng hạn như thông qua các tổ chức tài chính và mua bất động sản.

Điều 21.

Hối lộ trong khu vực tư

Mỗi Quốc gia thành viên xem xét áp dụng các biện pháp lập pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm quy định những hành vi sau là tội phạm, nếu được thực hiện một cách cố ý trong hoạt động kinh tế, tài chính hoặc thương mại:

(a) Hành vi hứa hẹn, chào mời hay cho một lợi ích không chính đáng, trực tiếp hay gián tiếp cho người điều hành hay làm việc, ở bất kỳ cương vị nào, cho tổ chức thuộc khu vực tư vì lợi ích của chính người đó hay của người hoặc tổ chức khác, để người đó vi phạm nhiệm vụ của mình bằng cách làm hoặc không làm một việc gì;

(b) Hành vi đòi hoặc nhận trực tiếp hay gián tiếp lợi ích không chính đáng bởi người điều hành hay làm việc, ở bất kỳ cương vị nào, cho tổ chức thuộc khu vực tư vì lợi ích của bản thân người đó hay của người khác để vi phạm nhiệm vụ của mình bằng cách làm hay không làm một việc gì.

- Hành vi phạm tội chính liên quan đến dàn xếp trận đấu là hối lộ bằng tiền hoặc lợi ích tài chính khác bởi người phạm tội, thông thường qua bên thứ ba, cho người tham gia thể thao (người có ảnh hưởng trực tiếp) để thao túng kết quả của một trận đấu/cuộc thi đấu thể thao.

Điều 23.

Tẩy rửa tài sản do phạm tội mà có

Mỗi quốc gia thành viên, phù hợp với các nguyên tắc cơ bản của pháp luật nước mình, sẽ áp dụng các biện pháp lập pháp và các biện pháp cần thiết khác để quy định là tội phạm các hành vi dưới đây, khi được thực hiện một cách cố ý:

(a) (i) Chuyển đổi hay chuyển nhượng tài sản, dù đã biết đó là tài sản do phạm tội mà có, nhằm che giấu hoặc nguy trang nguồn gốc bất hợp pháp của tài sản đó hoặc nhằm giúp đỡ bất kỳ ai có liên quan đến việc thực hiện tội phạm gốc để lẫn tránh trách nhiệm pháp lý đối với hành vi của người này;

(ii) Che giấu hoặc nguy trang bản chất thực sự, nguồn gốc, địa điểm, sự chuyển nhượng, sự vận chuyển hoặc sở hữu hoặc các quyền liên quan đến tài sản, dù đã biết tài sản đó do phạm tội mà có;

(b) Phụ thuộc vào các khái niệm

căn bản của hệ thống pháp luật nước mình:

(i) Nhận, sở hữu hoặc sử dụng tài sản, mà tại thời điểm nhận đã biết rằng tài sản đó do phạm tội mà có;

- Để thành công trong các hoạt động dàn xếp trận đấu, tội phạm có tổ chức phải rửa tiền thông qua các kênh hợp pháp.
- Đặc thù cho tội phạm này, rửa tiền thường được thực hiện thông qua các nhà cái, nhưng cũng có thể thông qua việc mua hoặc đầu tư vào các tài sản thể thao, như câu lạc bộ và vận động viên.
- Các đồng phạm có thể sử dụng các kênh rửa tiền truyền thống, như thông qua các tổ chức tài chính và mua bất động sản.

	(ii) Tham gia, phối hợp với hoặc có âm mưu thực hiện hành vi, cố gắng thực hiện hành vi hay giúp sức, xúi bẩy, tạo điều kiện thuận lợi và bày mưu để thực hiện bất kỳ tội phạm nào quy định tại Điều này.	
Điều 27. <i>Đồng phạm, nỗ lực phạm tội</i>	<p>Phù hợp với pháp luật nước mình, mỗi quốc gia thành viên sẽ áp dụng các biện pháp lập pháp và các biện pháp cần thiết khác để quy định là tội phạm:</p> <p>(a) Hành vi tham gia với bất kỳ tư cách nào vào việc phạm những tội được quy định theo Công ước này như đồng phạm, người giúp sức hay người xúi giục;</p> <p>(b) Bất kỳ hành vi nỗ lực thực hiện các tội phạm được quy định theo Công ước này.</p> <p>(c) Hành vi chuẩn bị phạm một tội phạm được quy định theo Công ước này;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Để đưa ra một biện pháp ngăn chặn toàn diện, những người tham gia vào các hành vi dàn xếp trận đấu cần bị điều tra và truy tố, nếu bị chứng minh là có tội. • Những người như vậy sẽ bao gồm các đồng phạm, ví dụ như các đại diện/người môi giới/bên thứ ba giữa tội phạm chỉ đạo hoạt động dàn xếp trận đấu và những người tham gia môn thể thao trong khu vực thi đấu. • Không phải tất cả các nỗ lực nhằm dàn xếp và thao túng thể thao vì mục đích tiền bạc đều thành công do thất bại hoặc không đạt kỳ vọng, do đó cần quy định thêm điều này trong pháp luật hình sự có liên quan.
Điều 30. <i>Truy tố, xét xử và chế tài</i>	Mỗi quốc gia thành viên sẽ đảm bảo các tội phạm được quy định theo Công ước này phải chịu những hình phạt có tính đến mức độ nghiêm trọng của tội phạm đó.	<ul style="list-style-type: none"> • Nếu cơ quan thực thi pháp luật hữu quan tin rằng tham nhũng trong thể thao đã được thực hiện thông qua hành vi dàn xếp trận đấu, họ phải tiến hành điều tra và, tùy thuộc vào sức nặng của chứng cứ, truy tố tất cả các đồng phạm theo (các) luật về phòng chống tham nhũng có liên quan ở nước đó.
Điều 31. <i>Phong tỏa, tạm giữ và tịch thu</i>	<p>1. Trong phạm vi rộng nhất được hệ thống pháp luật quốc gia cho phép, mỗi quốc gia thành viên sẽ ban hành các quy định cần thiết cho phép tịch thu:</p> <p>(a) Tài sản do phạm tội mà có có nguồn gốc từ tội phạm được quy định theo Công ước này hoặc tài sản có giá trị tương đương với giá trị của tài sản do phạm tội mà có nói trên;;</p> <p>(b) Tài sản, trang thiết bị hay công cụ khác được sử dụng hoặc sẽ được sử dụng để thực hiện hành vi phạm tội quy định theo Công ước này.</p> <p>2. Các quốc gia thành viên sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết cho phép nhận dạng, truy nguyên, phong tỏa hoặc tạm giữ bất kỳ loại tài sản nào quy định tại khoản 1 của Điều này để thực hiện mục đích cuối cùng là tịch thu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Một trong những điểm yếu lớn trong các chiến lược và hành động liên quan đến dàn xếp trận đấu là sự thất bại của cơ quan thực thi pháp luật và các cơ quan có liên quan khác trong bảo toàn các tài sản do phạm tội mà có. • Do đó, cần tập trung nhiều hơn vào "theo dấu vết tiền" theo cách tương tự mà các cơ quan có liên quan sẽ thực hiện với bất kỳ hình thức tham nhũng nào khác liên quan đến tội phạm có tổ chức nghiêm trọng. Điều này cũng đòi hỏi sự tham gia và hợp tác của các tổ chức tài chính và các nhà cái.

4. Nếu tài sản do phạm tội mà có đã bị biến đổi hoặc chuyển đổi, một phần hoặc toàn bộ, thành tài sản khác, tài sản khác này sẽ là đối tượng áp dụng các biện pháp nói tại Điều này thay cho tài sản do phạm tội mà có.

5. Nếu tài sản do phạm tội mà có lẫn lộn với tài sản có nguồn gốc hợp pháp, trên cơ sở không phương hại đến các quyền liên quan đến việc phong tỏa hoặc tạm giữ, tài sản có nguồn gốc hợp pháp sẽ bị tịch thu phần giá trị được định giá là có từ tài sản do phạm tội mà có.

6. Thu nhập hoặc các lợi ích khác có được từ tài sản do phạm tội mà có, từ tài sản được biến đổi hoặc chuyển đổi từ tài sản do phạm tội mà có hoặc từ tài sản mà trong đó lẫn lộn một phần là tài sản do phạm tội mà có sẽ là đối tượng của các biện pháp quy định tại Điều này, chịu xử lý theo cách thức và mức độ như đối với tài sản do phạm tội mà có.

Điều 32.

Bảo vệ nhân chứng, chuyên gia và nạn nhân

1. Mỗi quốc gia thành viên sẽ áp dụng các biện pháp thích hợp, theo pháp luật quốc gia và trong khả năng có thể để bảo vệ một cách hiệu quả nhân chứng và chuyên gia, những người đã đưa ra bằng chứng hoặc chứng thực liên quan đến các tội phạm quy định theo Công ước này và, nếu phù hợp, bảo vệ cả thân nhân và những người gần gũi với họ, khỏi những nguy cơ trả thù hay đe dọa

2. Không phương hại đến các quyền của bị cáo, kể cả quyền được xét xử một cách đúng luật, các biện pháp nêu trong khoản 1 của Điều này có thể bao gồm:

(a) Thiết lập các thủ tục bảo vệ an toàn thân thể những người này, chẳng hạn, trong phạm vi cần thiết và khả thi, tái định cư họ và quy định, nếu phù hợp, không tiết lộ hoặc tiết lộ hạn chế thông tin liên quan đến nhận dạng hoặc nơi ở của những người này;

(b) Đưa ra các quy định về chứng cứ cho phép nhân chứng và chuyên gia có thể làm chứng hoặc chứng thực theo cách đảm bảo an toàn cho họ, chẳng hạn có thể cho phép việc làm chứng hoặc chứng thực được thực hiện thông qua các phương tiện thông tin liên lạc như video hay các phương tiện thích hợp.

- Việc bảo vệ những người đủ dũng cảm cung cấp thông tin về các hoạt động tham nhũng thông qua dàn xếp trận đấu và những người cuối cùng cũng sẵn sàng hợp tác với cơ quan thực thi pháp luật là cực kỳ quan trọng nhằm đảm bảo thành công trong việc kết án các thủ phạm.
- Việc này là có ý nghĩa đặc biệt quan trọng khi có sự tham gia của tội phạm có tổ chức vì chúng thường có khả năng hăm dọa các nhân chứng rất thuần thực.
- Các nhân chứng phải được bảo vệ tối đa vì các đối tượng liên quan sẽ sử dụng nhiều phương pháp để che giấu các hoạt động tham nhũng của họ, đồng nghĩa với việc có rất ít các chứng cứ khác để sử dụng

<p>Điều 33</p> <p><i>Bảo vệ người tố giác</i></p>	<p>Mỗi quốc gia thành viên sẽ xem xét việc quy định các biện pháp thích hợp trong hệ thống pháp luật quốc gia để bảo vệ trước những đối xử bất công đối với bất kỳ người nào tố giác, với thiện ý và dựa trên những căn cứ hợp lý, với cơ quan có thẩm quyền về bất cứ vụ việc nào có liên quan đến các tội phạm quy định theo Công ước này.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Điều rất quan trọng là phải bảo vệ những người đủ dũng cảm cung cấp thông tin về các hoạt động tham nhũng thông qua dàn xếp trộn đấu. • Điều này đặc biệt đúng trong trường hợp những người tham gia thể thao có tham gia và tố giác vụ việc. Thông thường ban đầu họ không nhận ra ngay tính chất hình sự và sẽ gặp nguy hiểm nếu từ chối hợp tác sau đó. • Những người tố giác khác có thể bao gồm những người có liên quan đến âm mưu tham nhũng trong thể thao, người tham gia thể thao khác hoặc người dân có thông tin.
<p>Điều 37</p> <p><i>Hợp tác với cơ quan thực thi pháp luật</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mỗi quốc gia thành viên sẽ tiến hành các biện pháp thích hợp nhằm khuyến khích người tham gia hay người đã tham gia thực hiện một tội phạm được quy định trong Công ước cung cấp thông tin hữu ích cho các cơ quan có thẩm quyền nhằm mục đích điều tra và thu thập chứng cứ cũng như cung cấp sự giúp đỡ thực sự, cụ thể cho các cơ quan chức năng, góp phần ngăn cản những kẻ phạm tội có được tài sản do phạm tội mà có và thu hồi lại tài sản đó. 2. Mỗi quốc gia thành viên sẽ xem xét quy định khả năng giảm nhẹ hình phạt, trong những vụ việc thích hợp, đối với người bị tố cáo nhưng đã hợp tác tích cực trong quá trình điều tra hay truy tố một tội phạm được quy định trong Công ước này. 	<ul style="list-style-type: none"> • Luật của một số quốc gia có thể cho phép giảm án cho các tội phạm tham gia vào một âm mưu dàn xếp trộn đấu nếu họ hợp tác đầy đủ trong cuộc điều tra. • Điều này cần được xem là phù hợp khi một cá nhân có thể cung cấp thông tin/ sự tiếp cận với vào một đồng phạm ở vị trí cao hơn trong đường dây, người chỉ đạo âm mưu về dàn xếp trộn đấu.
<p>Điều 39</p> <p><i>Hợp tác giữa cơ quan chức năng quốc gia và khu vực tư nhân</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mỗi quốc gia thành viên, trên cơ sở phù hợp pháp luật nước mình, áp dụng các biện pháp cần thiết khuyến khích mối quan hệ hợp tác giữa cơ quan điều tra và tổ tụng quốc gia và các tổ chức thuộc khu vực tư nhân, đặc biệt là các thể chế tài chính, về những vấn đề liên quan đến các loại tội phạm mà Công ước này điều chỉnh. 2. Mỗi quốc gia thành viên sẽ xem xét khuyến khích công dân nước mình và những người khác cư trú thường xuyên trên lãnh thổ nước mình báo cáo cho cơ quan điều tra và tổ tụng quốc gia khi phát hiện thấy một tội phạm quy định trong Công ước này đã được thực hiện. 	<ul style="list-style-type: none"> • Do dàn xếp trộn đấu về cơ bản là một hình thức tham nhũng trong khu vực tư, các tổ chức tư nhân mà các cơ thực thi pháp luật rất cần phải hợp tác ở cấp độ quốc gia chính là các cơ quan điều hành thể thao. • Tùy thuộc vào cơ cấu quy định và hành vi vi phạm, các nhà quản lý và khai thác cá cược cũng có thể là các thực thể thuộc khu vực tư nhân theo mục đích của điều này.

Điều 42

Quyền tài phán

1. Mỗi quốc gia thành viên của Công ước sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết để thiết lập quyền tài phán của mình đối với những tội phạm được quy định trong Công ước này khi:

(a) Tội phạm đó được thực hiện trên lãnh thổ của quốc gia thành viên đó; hay

(b) Tội phạm đó được thực hiện trên tàu thuyền đang treo cờ của quốc gia thành viên đó hay một máy bay được đăng ký theo luật của quốc gia thành viên đó tại thời điểm tội phạm đó được thực hiện.

2. Tuân thủ Điều 4 của Công ước này, một quốc gia thành viên cũng có thể quy định quyền tài phán của mình đối với bất kỳ tội phạm nào như vậy khi:

3. Nhằm mục đích thực hiện Điều 44 của Công ước này, mỗi quốc gia thành viên sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết nhằm quy định quyền tài phán của mình đối với những tội phạm được quy định trong Công ước này khi người được coi là phạm tội đang có mặt trên lãnh thổ nước mình và không dẫn độ người đó chỉ vì người đó là công dân của nước mình.

4. Mỗi quốc gia thành viên cũng có thể sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết nhằm thiết lập quyền tài phán của mình đối với những tội phạm được quy định trong Công ước này khi người được coi là phạm tội đang có mặt trên lãnh thổ nước mình và quốc gia thành viên không dẫn độ người đó.

5. Nếu một quốc gia thành viên thực hiện quyền tài phán của mình theo khoản 1 hay 2 của Điều này đã được thông báo, hay đã biết theo cách khác, rằng một quốc gia thành viên khác đang tiến hành điều tra, truy tố hay thực hiện thủ tục tư pháp đối với cùng một hành vi, khi thích hợp, các cơ quan có thẩm quyền của những quốc gia thành viên này sẽ tham khảo với nhau nhằm phối hợp hành động.

- Phần lớn các hoạt động dàn xếp trật đầu có tính chất xuyên quốc gia, khiến các cuộc điều tra trở nên phức tạp từ góc độ quyền tài phán.
- Có thể dùng các quy định của điều này để hỗ trợ cuộc đối thoại về việc quốc gia nào có quyền tài phán ưu tiên trong một vụ điều tra cụ thể về các hoạt động dàn xếp trật đầu.

Điều 43	<p>1. Các quốc gia thành viên sẽ hợp tác về các vấn đề hình sự theo quy định tại các điều từ Điều 44 đến Điều 50 của Công ước này. Khi thích hợp và phù hợp với hệ thống pháp luật quốc gia của mình, các quốc gia thành viên sẽ xem xét trợ giúp cho nhau trong việc điều tra, tố tụng các vấn đề dân sự và hành chính liên quan đến tham nhũng.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hợp tác quốc tế trong điều tra về dàn xếp trận đấu xuyên biên giới là yếu tố tối quan trọng nhằm đảm bảo các đối tượng tình nghi chính, chứng cứ và nhân chứng phải được đưa ra trước pháp luật.
<i>Hợp tác quốc tế</i>		
Điều 44 <i>Dẫn độ</i>	<p>1. Điều này được áp dụng đối với các tội phạm được quy định trong Công ước này khi người là đối tượng của yêu cầu dẫn độ có mặt trên lãnh thổ của quốc gia được yêu cầu, với điều kiện tội phạm làm nảy sinh yêu cầu dẫn độ là tội phạm mà cả quốc gia thành viên yêu cầu và quốc gia thành viên được yêu cầu đều quy định sẽ bị trừng trị.</p> <p>2. Dù có các quy định tại khoản 1 Điều này, nếu pháp luật nước mình cho phép, một quốc gia thành viên có thể cho tiến hành dẫn độ một người về bất kỳ tội nào quy định trong Công ước này mà tội phạm đó không bị trừng trị theo pháp luật quốc gia của mình.</p> <p>4. Mỗi tội phạm trong số các tội phạm mà Điều này áp dụng sẽ được coi là một tội phạm có thể bị dẫn độ trong các điều ước về dẫn độ hiện có giữa các quốc gia thành viên. Các quốc gia thành viên cam kết sẽ đưa các tội phạm đó là các tội phạm có thể bị dẫn độ vào các điều ước về dẫn độ mà mình sẽ ký kết.</p> <p>5. Nếu một quốc gia thành viên quy định việc dẫn độ chỉ được thực hiện trên cơ sở có một điều ước, nhận được yêu cầu dẫn độ từ quốc gia thành viên khác mà giữa hai quốc gia này không có điều ước về dẫn độ, quốc gia được yêu cầu có thể coi Công ước này là cơ sở pháp lý cho việc dẫn độ loại tội phạm thuộc phạm vi điều chỉnh của điều này.</p> <p>9. Trên cơ sở tuân thủ pháp luật nước mình, các quốc gia thành viên sẽ cố gắng xúc tiến thủ tục dẫn độ và đơn giản hoá các yêu cầu về chứng cứ đối với bất kỳ tội phạm nào mà điều khoản này được áp dụng</p>	<ul style="list-style-type: none"> Do tính chất xuyên quốc gia của tội phạm liên quan tới dàn xếp trận đấu, các quốc gia phải hợp tác trên cơ sở của điều này để dẫn độ các đối tượng bị tình nghi tới quốc gia đang dẫn dắt cuộc điều tra. Trước đây, rất nhiều đối tượng bị tình nghi chính trong các hoạt động dàn xếp trận đấu xuyên biên giới đã thoát không bị truy tố do thất bại trong việc thực hiện dẫn độ tới quốc gia có quyền tài phán ưu tiên.

Điều 46
Tương trợ pháp lý

1. Các quốc gia thành viên sẽ dành cho nhau sự hỗ trợ pháp lý tối đa liên quan đến điều tra, truy tố và xét xử những loại tội phạm được quy định trong Công ước này.

4. Trên cơ sở không trái với pháp luật quốc gia, dù không có yêu cầu trước đó, các cơ quan chức năng của một quốc gia thành viên có thể chuyển thông tin liên quan đến tội phạm cho cơ quan chức năng của quốc gia khác nếu họ tin rằng thông tin đó có thể hỗ trợ cho cơ quan này tiến hành hay kết thúc thành công các cuộc điều tra và tố tụng hình sự hoặc rằng việc chuyển thông tin đó sẽ dẫn tới việc quốc gia khác đưa yêu cầu theo Công ước này.

- Tương trợ pháp lý (TTPL) giữa các quốc gia có vai trò đặc biệt quan trọng trong lĩnh vực dàn xếp trận đấu vì đây thường là một vấn đề có yếu tố xuyên quốc gia lớn và TTPL thu thập chứng cứ thông qua các biện pháp bắt buộc hoặc dưới một hình thức có thể chấp nhận để xét xử.

Điều 48
Hợp tác thực thi pháp luật

1. Các quốc gia thành viên sẽ hợp tác chặt chẽ với nhau, trên cơ sở tuân thủ hệ thống pháp luật và hành chính nước mình, để tăng cường hiệu quả của hoạt động thực thi pháp luật nhằm đấu tranh chống các tội phạm thuộc phạm vi điều chỉnh của Công ước này. Đặc biệt, mỗi quốc gia thành viên phải áp dụng các biện pháp hiệu quả:

(a) Để tăng cường và, khi cần thiết, thành lập các kênh thông tin giữa các cơ quan, tổ chức, ban ngành có thẩm quyền của các bên để tạo điều kiện thuận lợi cho việc trao đổi an toàn và nhanh chóng thông tin về tất cả các mặt của tội phạm mà Công ước này điều chỉnh, kể cả mối liên hệ với các tội phạm khác nếu các quốc gia có liên quan cho là phù hợp;

(b) Hợp tác với các quốc gia thành viên khác trong hoạt động điều tra các loại tội phạm được quy định theo Công ước này; [...]

(d) Để trao đổi với các quốc gia thành viên khác khi thích hợp thông tin về các phương tiện, thủ đoạn cụ thể được sử dụng trong quá trình thực hiện tội phạm thuộc phạm vi điều chỉnh của Công ước này, bao gồm cả việc sử dụng giấy tờ nhân thân giả, tài liệu giả bị làm, sửa chữa và các thủ đoạn che đậy khác;

- Hợp tác về thực thi pháp luật là yếu tố bắt buộc đối với sự thành công của các cuộc điều tra đối với vấn đề dàn xếp trận đấu, từ cả khía cạnh phòng ngừa lẫn điều tra.
- Không thể coi nhẹ tầm quan trọng của thông tin và trao đổi thông tin mật báo do sự hạn chế về kiến thức và chứng cứ trên phạm vi toàn cầu.
- Công nghệ hiện đại thúc đẩy các mối đe dọa về dàn xếp trận đấu, do đó các cơ quan thực thi pháp luật ít nhất phải có trình độ à được trang bị hiện đại để chống lại các mối đe dọa này.

(f) Trao đổi thông tin và phối hợp thực hiện các biện pháp hành chính và các biện pháp khác khi phù hợp nhằm mục đích sớm nhận dạng được các tội phạm mà Công ước này quy định.

3. Các quốc gia thành viên cố gắng hợp tác trong khả năng của mình để đối phó với các loại tội phạm quy định trong Công ước này thông qua việc sử dụng công nghệ hiện đại.

Điều 49

Điều tra chung

Các quốc gia thành viên sẽ xem xét ký kết các hiệp định hay thoả thuận song phương hoặc đa phương để qua đó, đối với những vấn đề là đối tượng của quá trình điều tra, truy tố, hoặc xét xử ở một hay nhiều quốc gia thành viên, các cơ quan chức năng hữu quan có thể thành lập các cơ quan điều tra chung (hỗn hợp). Trong trường hợp không có các hiệp định hoặc thoả thuận đó, việc điều tra chung có thể được tiến hành theo thoả thuận về từng vụ việc một. Các quốc gia thành viên liên quan phải đảm bảo rằng chủ quyền của quốc gia thành viên nơi đang tiến hành việc điều tra như vậy phải được tôn trọng đầy đủ.

- Tùy thuộc vào quyết định liên quan đến quyền tài phán thích hợp đối với cuộc điều tra liên quan đến dàn xếp trận đấu, có thể cần phải thực hiện các cuộc điều tra chung giữa hai hoặc nhiều quốc gia do tính chất phức tạp và xuyên quốc gia của một số cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu.

Điều 50

Kỹ thuật điều tra đặc biệt

1. Để chống tham nhũng có hiệu quả, trong phạm vi cho phép của các nguyên tắc căn bản của hệ thống pháp luật nước mình và theo các điều kiện được quy định trong pháp luật nước mình, mỗi quốc gia thành viên sẽ áp dụng các biện pháp cần thiết trong phạm vi có thể nhằm cho phép các cơ quan chức năng sử dụng hình thức vận chuyển có kiểm soát và khi thích hợp sử dụng các kỹ thuật điều tra đặc biệt, chẳng hạn như giám sát điện tử hoặc các hình thức giám sát khác, hoạt động chìm, trong lãnh thổ nước mình để đảm bảo chứng cứ thu được từ việc áp dụng các kỹ thuật này được chấp nhận tại Tòa án.

- Do vấn đề tham nhũng thông qua hành vi thao túng thể thao là một lĩnh vực tương đối mới trong lĩnh vực hình sự, cũng như tính chất che đậy tự nhiên của hoạt động này, cần phải có những kỹ thuật đặc biệt (hiện đại) để ngăn chặn và đập tan các hoạt động dàn xếp trận đấu.

2. Với mục đích điều tra các tội phạm được quy định theo Công ước này, các quốc gia thành viên được khuyến khích ký kết, khi cần thiết, các hiệp định hoặc thoả thuận song phương hoặc đa phương phù hợp để sử dụng các kỹ thuật điều tra đặc biệt trên khi hợp tác ở cấp độ quốc tế. Các hiệp định hoặc thoả thuận này phải được ký kết và thực hiện trên cơ sở tuân thủ đầy đủ nguyên tắc bình đẳng chủ quyền quốc gia và các điều khoản của những hiệp định hoặc thoả thuận này phải được tuyệt đối tuân thủ.

<p>Điều 51</p> <p><i>Hoàn trả tài sản - Quy định chung</i></p>	<p>Việc hoàn trả tài sản theo quy định tại chương này là nguyên tắc căn bản của Công ước này, và các quốc gia thành viên sẽ dành cho nhau sự hợp tác và trợ giúp tối đa trong vấn đề này.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • "Theo dấu vết tiền" và thu hồi tài sản sẽ làm hạn chế đáng kể mức độ hấp dẫn của hoạt động dàn xếp trật đầu với tội phạm. Vì vậy, hành động này nên được thực hiện.
<p>Điều 52</p> <p><i>Phòng ngừa và phát hiện việc chuyển tài sản do phạm tội mà có</i></p>	<p>Không trái với Điều 14 của Công ước này, mỗi quốc gia thành viên sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết, căn cứ theo pháp luật quốc gia để yêu cầu các tổ chức tài chính, trong phạm vi quyền tài phán của mình, xác định và nhận dạng khách hàng, áp dụng các biện pháp hợp lý để xác định nhận dạng chủ sở hữu được hưởng lợi của các khoản tiền được gửi trong các tài khoản có giá trị lớn, và tổ chức kiểm tra kỹ các tài khoản được mở hay duy trì bởi hoặc nhân danh các cá nhân đang, hoặc đã từng giữ chức vụ quan trọng trong bộ máy nhà nước, hay các thành viên trong gia đình hoặc cộng sự thân thiết của người này. Việc kiểm tra kỹ lưỡng phải được lập kế hoạch hợp lý để phát hiện các giao dịch đáng ngờ nhằm báo cáo các cơ quan có thẩm quyền và không được giải thích để ngăn cản hay ngăn cấm các tổ chức tài chính giao dịch với các khách hàng hợp pháp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tài sản có được từ tội phạm dàn xếp trật đầu thường được luân chuyển qua các tổ chức tài chính ở một số giai đoạn trong nỗ lực rửa tiền. • Do đó, lần theo dấu vết tiền và thu hồi tài sản sẽ làm hạn chế đáng kể mức độ hấp dẫn của hoạt động dàn xếp trật đầu với tội phạm. Vì vậy, hành động này nên được thực hiện.
<p>Điều 60</p> <p><i>Đào tạo và hỗ trợ kỹ thuật</i></p>	<p>Mỗi Quốc gia thành viên trong chừng mực cần thiết, khởi xướng, phát triển hoặc tăng cường các chương trình đào tạo cụ thể đối với đội ngũ cán bộ chịu trách nhiệm về phòng, chống tham nhũng của nước mình.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cần nỗ lực tập huấn cho cán bộ thực thi pháp luật và những người khác chịu trách nhiệm về đấu tranh với dàn xếp trật đầu và việc này sẽ góp phần hỗ trợ đáng kể quá trình điều tra.

<p>Điều 61</p> <p><i>Thu thập, trao đổi và phân tích thông tin về tham nhũng</i></p>	<p>1. Mỗi Quốc gia thành viên, trên cơ sở tham khảo ý kiến với đội ngũ chuyên gia, sẽ xem xét phân tích các xu hướng tham nhũng trong lãnh thổ nước mình cũng như phân tích hoàn cảnh xảy ra tham nhũng.</p> <p>2. Các Quốc gia thành viên xem xét phát triển và chia sẻ số liệu về tham nhũng, đội ngũ chuyên gia phân tích thông tin và tham nhũng (với nhau hay thông qua các tổ chức quốc tế và khu vực), nhằm mục đích phát triển trong chừng mực có thể những định nghĩa, chuẩn mực hay phương pháp luận chung đồng thời chia sẻ thông tin về những thực tiễn tốt nhất về phòng chống tham nhũng .</p> <p>3. Mỗi Quốc gia thành viên sẽ xem xét điều tiết chính sách và các biện pháp chống tham nhũng thực tế của mình, đánh giá tính hiệu lực và hiệu quả của chúng.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Thu thập, phân tích, trao đổi thông tin và thông tin mật báo về vấn đề dàn xếp trận đấu trong phạm vi quốc gia và toàn cầu sẽ giúp nâng cao hiểu biết và tăng cường số lượng các cuộc điều tra và truy tố thành công.
<p>Điều 62</p> <p><i>Các biện pháp khác: thực hiện Công ước thông qua phát triển kinh tế và hỗ trợ kỹ thuật</i></p>	<p>Các Quốc gia thành viên, trong chừng mực có thể, sẽ áp dụng các biện pháp thúc đẩy việc thực hiện tối đa Công ước này thông qua hợp tác quốc tế, có tính đến những tác động tiêu cực của tham nhũng đối với xã hội nói chung và đối với phát triển bền vững nói riêng.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dàn xếp trận đấu là một mối đe dọa đối với thể thao ở tất cả các cấp độ và do đó có hại cho xã hội, làm ảnh hưởng đến một bộ phận lớn dân số. Do đó, cần xây dựng các chiến lược để giải quyết vấn đề này.

Phụ lục B. Các điều khoản tương thích của các công cụ pháp luật quốc tế khác có thể áp dụng cho điều tra dàn xếp trận đấu

Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tham nhũng	Công ước của Liên Hợp Quốc về Phòng chống Tội phạm có Tổ chức Xuyên	Công ước của Hội đồng Châu Âu về Thao túng trong Thi đấu Thể thao
Điều 1 <i>Tuyên bố mục đích</i>	Điều 1 <i>Tuyên bố mục đích</i>	Điều 1 <i>Mục đích và các mục tiêu chính</i>
Điều 3 <i>Phạm vi áp dụng</i>	Điều 3 <i>Phạm vi áp dụng</i>	Điều 1 <i>Mục đích và các mục tiêu chính</i>
Điều 5 <i>Chính sách và thực tiễn chống tham nhũng</i>	Điều 31 <i>Phòng ngừa</i>	
Điều 12 <i>Khu vực tư nhân</i>		
Điều 14 <i>Các biện pháp phòng chống rửa tiền</i>	Điều 7 <i>Các biện pháp chống rửa tiền</i>	Điều 11 <i>Chống cá cược thể thao bất hợp pháp</i> Điều 16 <i>Tẩy rửa tài sản có được do các hành vi phạm tội hình sự liên quan đến việc thao túng các cuộc thi đấu thể thao</i>
Điều 21 <i>Tham nhũng trong khu vực tư nhân</i>	Điều 5 <i>Hình sự hóa việc tham gia vào một nhóm tội phạm có tổ chức</i>	Điều 15 <i>Các hành vi phạm tội hình sự liên quan đến thao túng các cuộc thi đấu thể thao</i>
Điều 23 <i>Tẩy rửa tài sản do phạm tội mà có</i>	Điều 6 <i>Hình sự hóa hành vi tẩy rửa tài sản do phạm tội mà có</i>	Điều 16 <i>Tẩy rửa tài sản có được do các hành vi phạm tội hình sự liên quan đến việc thao túng các cuộc thi đấu thể thao</i>
Điều 27 <i>Đồng phạm, nỗ lực phạm tội</i>		Điều 17 <i>Hỗ trợ và tiếp tay</i>

Điều 30 <i>Truy tố, xét xử và chế tài</i>	Điều 11 <i>Truy tố, xét xử và chế tài</i>	Điều 22 <i>Chế tài hình sự đối với thể nhân</i>
Điều 31 <i>Phong tỏa, tạm giữ và tịch thu</i>	Điều 12 <i>Tịch thu và tạm giữ</i>	Điều 25 <i>Tạm giữ và tịch thu</i>
Điều 32 <i>Bảo vệ nhân chứng, chuyên gia và nạn nhân</i>	Điều 23 <i>Bảo vệ nhân chứng</i>	Điều 21 <i>Các biện pháp bảo vệ</i>
Điều 33 <i>Bảo vệ người tố giác</i>		Điều 21 <i>Các biện pháp bảo vệ</i>
Điều 37 <i>Hợp tác với cơ quan thực thi pháp luật</i>	Điều 26 <i>Các biện pháp nhằm tăng cường hợp tác với các cơ quan thực thi pháp luật</i>	Điều 4 <i>Phối hợp trong nước</i> Điều 13 <i>Nền tảng quốc gia</i>
Điều 39 <i>Hợp tác giữa cơ quan chức năng quốc gia và khu vực tư nhân</i>		Điều 4 <i>Phối hợp trong nước</i> Điều 13 <i>Nền tảng quốc gia</i>
Điều 42 <i>Quyền tài phán</i>	Điều 15 <i>Quyền tài phán</i>	Điều 19 <i>Quyền tài phán</i>
Điều 43 <i>Hợp tác quốc tế</i>		Điều 26 <i>Các biện pháp về hợp tác quốc tế trong các vấn đề hình sự</i> Điều 28 <i>Hợp tác quốc tế với các tổ chức thể thao quốc tế</i>
Điều 44 <i>Dẫn độ</i>	Điều 16 <i>Dẫn độ</i>	Điều 22 <i>Chế tài hình sự đối với tự nhiên nhân</i> Điều 26 <i>Các biện pháp về hợp tác quốc tế trong các vấn đề hình sự</i>
Điều 46 <i>Tương trợ tư pháp</i>	Điều 18 <i>Tương trợ tư pháp</i>	Điều 26 <i>Các biện pháp về hợp tác quốc tế trong các vấn đề hình sự</i>
Điều 48 <i>Hợp tác thực thi pháp luật</i>	Điều 27 <i>Hợp tác thực thi pháp luật</i>	Điều 26 <i>Các biện pháp về hợp tác quốc tế trong các vấn đề hình sự</i>
Điều 49 <i>Điều tra chung</i>	Điều 19 <i>Điều tra chung</i>	
Điều 50 <i>Kỹ thuật điều tra đặc biệt</i>	Điều 20 <i>Kỹ thuật điều tra đặc biệt</i>	

Điều 51 <i>Hoàn trả tài sản -Quy định chung</i>		
Điều 52 <i>Phòng ngừa và phát hiện việc chuyển tài sản do phạm tội mà có</i>	Điều 31 <i>Phòng ngừa</i>	
Điều 60 <i>Đào tạo và hỗ trợ kỹ thuật</i>	Điều 29 <i>Đào tạo và hỗ trợ kỹ thuật</i>	Điều 6 <i>Giáo dục và nâng cao nhận thức</i>
Điều 61 <i>Thu thập, trao đổi và phân tích thông tin về tham nhũng</i>	Điều 28 <i>Thu thập, trao đổi và phân tích thông tin về tính chất của tội phạm có tổ chức</i>	Điều 12 <i>Trao đổi thông tin giữa các cơ quan công quyền có thẩm quyền, các tổ chức thể thao và các nhà cái thể thao</i> Điều 13 <i>Nền tảng quốc gia</i> Điều 14 <i>Bảo vệ dữ liệu cá nhân</i>
Điều 62 <i>Các biện pháp khác: thực hiện Công ước thông qua phát triển kinh tế và hỗ trợ kỹ thuật</i>		

Phụ lục C. Quan hệ hiệu quả với giới truyền thông khi diễn ra dàn xếp trận đấu

1. Giới thiệu

Các phương tiện truyền thông có thể đóng vai trò rất quan trọng trong một cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu. Truyền thông không chỉ góp phần giáo dục và định hình quan điểm của công chúng, mà quan hệ hiệu quả với truyền thông còn giúp hình thành thái độ tích cực, nâng cao uy tín của một tổ chức điều tra (một cơ quan thực thi pháp luật hoặc một tổ chức thể thao) và có khả năng phát hiện thêm các thông tin có thể hỗ trợ cho vụ án.

Tuy nhiên, quan hệ với truyền thông đòi hỏi thời gian, sức lực và nguồn lực từ các điều tra viên trong việc tương tác với các nhà báo và xử lý những câu chuyện không mong muốn.

Phụ lục này nhằm cung cấp cho các nhà điều tra cáo buộc về dàn xếp trận đấu (cũng như các cán bộ phụ trách liên chính thể thao) thông tin chi tiết hơn về cách thức xử lý hiệu quả các yêu cầu từ truyền thông cũng như một số lời khuyên hữu ích về tương tác với các nhà báo và chia sẻ thông tin điều tra với các kênh truyền thông khác nhau.

2. Các phương tiện truyền thông

Sự phát triển của ngành công nghiệp truyền thông toàn cầu,³³ cũng như sự phát triển nhanh chóng của các phương tiện truyền thông xã hội, có một tác động đáng kể đến cách thức thu thập và đưa tin, cũng như cách thức mọi người tiếp nhận và xử lý thông tin.

Trước khi tìm hiểu về các thực tiễn tốt nhất có thể áp dụng khi giải quyết các vấn đề truyền thông, điều quan trọng là phải hiểu một số nền tảng và phương tiện truyền thông có thể hỗ trợ các điều tra viên khi tiến hành một cuộc điều tra.

Bốn nền tảng truyền thông chính mà các điều tra viên cần phải biết là:

³³ Báo cáo Truyền thông Toàn cầu 2014—Tổng quan Toàn cầu về Ngành, McKinsey & Công ty.

- *Truyền thông qua báo viết* - có thể dưới dạng báo, tạp chí, tập san, bản tin và các tài liệu được in ấn hoặc trực tuyến khác.
- *Truyền thông phát sóng* - bao gồm cả truyền hình và radio, có phạm vi tiếp cận và tầm ảnh hưởng rộng lớn, với các kênh thông tin 24 giờ cung cấp tin tức cập nhật từng phút.
- *Các cơ quan thông tấn* - cơ quan phát hành các bản tin báo chí và/hoặc phát sóng được phân phối trên toàn thế giới thông qua các kênh tin tức phải đăng ký. Do đó, các cơ quan này có vai trò rất quan trọng trong việc phổ biến và kiểm soát các câu chuyện truyền thông.
- *Các phương tiện truyền thông xã hội*-các nền tảng dựa trên web kết nối mọi người trong các cộng đồng và mạng ảo, nơi mà các cá nhân hoặc nhóm có thể chia sẻ, cũng xây dựng, thảo luận và sửa đổi nội dung do người sử dụng tạo ra.

Những năm gần đây đã chứng kiến ranh giới giữa các nền tảng truyền thông bị mờ đi do có sự hội tụ các nền tảng truyền thông, làm cho môi trường truyền thông ngày càng trở nên phức tạp.

Ngoài các nền tảng truyền thông khác nhau, cũng cần phải xem xét các đối tượng độc giả và chủ đề hoặc lĩnh vực chuyên sâu của nhà báo.

Điều quan trọng là một điều tra viên là phải biết được các kênh truyền thông và các ấn phẩm địa phương, quốc gia và chuyên đề phổ biến có thể phù hợp với một cuộc điều tra về dàn xếp trận đấu. Hiểu biết này sẽ giúp kết nối các đội truyền thông và báo chí với các cơ quan điều tra (cơ quan thực thi pháp luật hoặc thể thao) và giúp họ ưu tiên và đáp ứng các yêu cầu một cách nhanh chóng và hiệu quả khi tiến hành điều tra.

3. Quan hệ truyền thông - thực tiễn tốt nhất

Phát triển mối quan hệ hiệu quả với giới truyền thông, đặc biệt với các nhà báo điều tra là rất quan trọng.

Một mối quan hệ chuyên nghiệp có thể góp phần làm gia tăng danh tiếng và uy tín của tổ chức tiến hành điều tra. Đồng thời, trao đổi thông tin với các nhà báo có thể hỗ trợ các hoạt động của đơn vị liên chính và một cuộc điều tra đang diễn ra.

Tuy nhiên, trong khi các phương tiện truyền thông có thể hỗ trợ các điều tra viên và sự trợ giúp đó có thể rất quan trọng, cần phải lưu ý rằng tương tác với các phương tiện truyền thông có thể đòi hỏi nhiều nguồn lực. Nghiên cứu đã chỉ ra rằng một số điều tra viên cấp cao dành từ 20% đến 40% thời gian của họ để làm việc với các phương tiện truyền thông trong hai ngày đầu của cuộc điều tra.

Do đó, điều quan trọng là các nhóm truyền thông và báo chí (thuộc các tổ chức thể thao chịu trách nhiệm về truyền thông/quan hệ công chúng) xây dựng mối quan hệ hiệu quả với giới truyền thông và hiểu, đánh giá và đáp ứng được các yêu cầu được đưa ra.

3.1. Các nhà báo tìm kiếm cái gì?

Phần này nhằm cung cấp một số hướng dẫn về các loại thông tin mà các nhà báo tìm kiếm, các cách tiếp cận được sử dụng và các lời khuyên ngắn có thể áp dụng để tạo thuận lợi cho trao đổi thông tin.

Trước sự phát triển của Internet tạo ra những thay đổi mang tính cách mạng trong cách thức tiếp nhận, sử dụng thông tin truyền thông của mọi người, các nhà báo và các tổ chức thông tấn đã phải điều chỉnh và cải tiến cơ bản phương pháp thu thập thông tin, kết quả là một môi trường

truyền thông diễn biến rất nhanh và có tính cạnh tranh cao. Do đó, khi nhận được một yêu cầu từ truyền thông hoặc liên lạc bởi một nhà báo, điều quan trọng là phải phản ứng nhanh và chuyên nghiệp.

3.2. Đáp ứng yêu cầu của truyền thông

Điều quan trọng là bất kỳ cuộc điều tra của báo chí hoặc tương tác nào với nhà báo được chia sẻ ngay lập tức với nhóm truyền thông và báo chí, nếu có.

Việc tương tác với các phương tiện truyền thông có thể sẽ xảy ra tại một số thời điểm trong một cuộc điều tra. Các điều tra viên thường quản lý các thông tin có tính chất bí mật và nhạy cảm cao với công chúng mà nếu được công bố bởi nhà báo có thể làm thất bại một cuộc điều tra ví dụ tiết lộ danh tính của người tố giác hoặc nguồn tin, hay có ảnh hưởng đáng kể đến những người và tổ chức liên quan trực tiếp và gián tiếp đến một vụ việc. Vì vậy, điều tối quan trọng là các điều tra viên phải hết sức cẩn trọng khi quản lý thông tin trong quá trình điều tra vụ việc về dàn xếp trận đấu.

Do đó, cần thận trọng khi trả lời bất kỳ yêu cầu nào từ truyền thông và cần có các tham vấn thích hợp cho dù yêu cầu đó là chính thức hay không chính thức.

Dưới đây là một số lời khuyên ngắn, mang tính kỹ thuật về đáp ứng yêu cầu truyền thông trong một vụ việc về dàn xếp trận đấu:

Những việc nên làm

Kiểm tra chính sách của tổ chức về trả lời truyền thông/nói chuyện với các nhà báo

Nhiều tổ chức có chính sách riêng hướng dẫn các thủ tục và đầu mối liên lạc của tổ chức trước các yêu cầu nói trên.

Tri hoãn đáp ứng yêu cầu và xin tư vấn từ nhóm truyền thông/ báo chí

Nếu có thể, tất cả các yêu cầu từ truyền thông phải được quản lý trên cơ sở phối hợp với nhóm báo chí/truyền thông. Xin tư vấn hoặc chuyển yêu cầu qua đồng nghiệp phụ trách truyền thông có thể ngăn ngừa khả năng thông tin bị hiểu sai lệch. Các đồng nghiệp cũng có thể biết phóng viên đó và có thể nói chuyện với họ trước khi yêu cầu được đưa ra, giúp kéo dài thời gian chuẩn bị câu trả lời một cách có căn cứ và hữu ích trên cơ sở cân nhắc chính sách của tổ chức về đáp ứng các yêu cầu của truyền thông.

Yêu cầu càng nhiều thông tin càng tốt

Trong trường hợp cụ thể khi nhận được liên lạc bất ngờ từ các nhà báo, các thông tin chính cần yêu cầu cung cấp bao gồm tên và địa chỉ liên lạc (e-mail/số điện thoại), thời hạn, tính chất của thông tin cần hỏi, những người khác mà nhà báo đã liên hệ liên quan tới vụ việc và phác thảo về nội dung bài đề xuất/hoặc hiểu biết của nhà báo về tình hình/vụ việc hiện tại.

Đáp ứng nhanh, lịch thiệp và kịp thời

Bất kể bình luận có được đưa ra hay không, có thể xây dựng được mối quan hệ thiện chí nếu yêu cầu của báo chí được đáp ứng một cách chuyên nghiệp. Một nhà báo sẽ nhớ tới

một cuộc điều tra được quản lý tốt và sẽ quay lại tổ chức đó để xin các bình luận về những câu chuyện khác xảy ra sau này.

Trao đổi tiếp với nhóm phụ trách báo chí/truyền thông tại thời điểm thích hợp

Phối hợp với nhóm phụ trách báo chí/truyền thông sau cuộc phỏng vấn để nhận được các phản hồi mà có thể sử dụng cho các yêu cầu trong tương lai.

Những việc không nên làm

Bỏ qua yêu cầu

Nếu không thể đưa ra bình luận, hãy lịch sự giải thích tại sao.

Cảm thấy có nghĩa vụ trả lời ngay lập tức nếu được liên lạc qua điện thoại

Tốt nhất nên chuẩn bị sẵn sàng trước các yêu cầu truyền thông và tham khảo ý kiến của nhóm phụ trách báo chí/truyền thông của tổ chức nếu có thể.

Nếu có thể, đặt hẹn cho một cuộc phỏng vấn thay vì đưa ra phản hồi tức thì. Nếu không chắc chắn, yêu cầu phóng viên chuyển các câu hỏi qua e-mail. Các câu trả lời qua điện thoại có thể bị đưa ra khỏi ngữ cảnh hoặc hiểu lầm và việc kéo dài thời gian sẽ cho phép đưa ra câu trả lời chùng mực, có cân nhắc và thích hợp đối với bất kỳ yêu cầu thông tin nào nhận được.

Hứa hẹn sai với nhà báo về một cuộc phỏng vấn/ họp báo

Nếu không thể trao đổi về sự việc tại thời điểm đó, thì hãy nói đúng như vậy. Đặt lịch nếu có thể thực hiện được một cuộc phỏng vấn hoặc nhờ nhóm phụ trách báo chí/truyền thông theo dõi tiếp vào thời điểm thích hợp.

Chuyển tiếp chuỗi e-mail từ nhóm quan hệ với truyền thông của tổ chức

Theo thông lệ, không nên chia sẻ các cuộc thảo luận trên e-mail từ nội bộ của tổ chức điều tra.

3.3. Trao đổi với các phương tiện truyền thông

Ở thời điểm nhất định, trao đổi với truyền thông có thể là một nhiệm vụ nặng nề nhưng cần ghi nhớ rằng việc này có vai trò quan trọng.

Trao đổi với các phương tiện truyền thông là một cơ hội quan trọng để chia sẻ thông tin về một vụ việc dàn xếp trận đấu với một khán giả rộng hơn và truyền đạt các thông tin công chúng có thể quan tâm.

Trước khi tìm hiểu một số cách thức nói chuyện với giới truyền thông, điều quan trọng là phải hiểu các dạng thức truyền thông hoặc phỏng vấn. Bao gồm:

- Phỏng vấn qua điện thoại/quia gặp mặt trực tiếp
- Các cuộc họp báo
- Thảo luận bàn tròn hoặc họp báo truyền thông

- Phỏng vấn trên đài phát thanh/truyền hình (phát trực tiếp hoặc ghi âm/ghi hình trước)
- Thông cáo/ tuyên bố bằng văn bản
- Bài viết trên báo
- Phát biểu/thuyết trình hoặc các cuộc họp rộng rãi

Phải chuẩn bị các luận điểm quan trọng từ trước, lý tưởng là phối hợp với nhóm phụ trách báo chí/truyền thông của tổ chức. Cần dành thời gian chuẩn bị và tập dượt trình bày các luận điểm và câu hỏi trước đó.

Khi nói chuyện với các nhà báo, cần ghi nhớ sự tin tưởng là một yếu tố quan trọng và rằng mỗi quan hệ này có tính chất hai chiều.

Các điều tra viên có thể cung cấp thông tin có giá trị cho các phóng viên. Tuy nhiên, cũng cần lưu ý là các điều tra viên có trách nhiệm cẩn trọng với các chứng cứ của vụ việc, cũng như đối với các nguồn cung cấp thông tin và người tố giác mà họ có thể làm việc cùng trong quá trình điều tra. Nếu có yêu cầu cụ thể về thông tin hoặc phỏng vấn và điều này có thể làm tổn hại đến thông tin hoặc chứng cứ, cần cân nhắc xem có nên tiếp tục trao đổi thông tin hay không.

3.4. Các cụm từ hữu ích

Phần tiếp theo cung cấp một số lời khuyên ngắn gọn, mang tính kỹ thuật liên quan tới trao đổi với giới truyền thông.

Được/không được ghi âm

Một cụm từ phổ biến thường được nghe thấy khi nói về các cuộc phỏng vấn với hình thức phỏng vấn cá nhân. Các cuộc phỏng vấn có thể là sự kết hợp giữa phỏng vấn được ghi âm và không được ghi âm. Tuy nhiên, nên thận trọng với các phát biểu không được ghi âm và lưu ý thời điểm các thiết bị ghi âm/ghi hình được bật và tắt. Nếu bạn biết điều gì không nên được công bố, đừng đề cập đến nó.

Trích dẫn không nêu nguồn

Một nhà báo có thể gợi ý đề cập tới bạn như nguồn cung cấp thông tin nếu bạn không muốn nêu tên/tổ chức của mình trong một tuyên bố, trích dẫn hay bình luận cụ thể. Như đã nói ở trên, cần thận trọng và kỹ thuật này chỉ nên được sử dụng khi thích hợp và sau khi tham vấn với nhóm báo chí/truyền thông có quan hệ thân thiết với giới truyền thông của bạn.

Thông tin về bối cảnh

Được sử dụng để giải thích các thông tin mang tính lịch sử hoặc các dữ kiện xung quanh một vụ việc để giúp nhà báo hiểu những điều đã xảy ra trước đó. Nếu phù hợp và các tài liệu được người quản lý và nhóm báo chí/ truyền thông của bạn phê duyệt, các phóng sự, bài báo hoặc tài liệu có thể được chia sẻ với nhà báo để tham khảo thêm.

Một số lời khuyên hữu ích khác:

Tự tin, rõ ràng, súc tích

Khán giả thường nhớ những điều gây ấn tượng với họ chứ không phải các dữ kiện.

Chuẩn bị là yếu tố then chốt

Luôn luôn phải chuẩn bị cho các cuộc phỏng vấn với giới báo chí/ truyền thông:

- Nghiên cứu đối tượng - đối tượng tiếp cận của kênh truyền thông và nhà báo là ai?
- Nghiên cứu tài liệu-hiểu điều bạn muốn nói
- Biết các khía cạnh tiêu cực – điều gì bạn ít muốn bị hỏi nhất?
- Dự kiến các câu hỏi
- Tập dượt

Chú ý đến "góc nhìn" hoặc "quan điểm"

Một câu chuyện luôn có một góc nhìn và cần phải rõ ràng về điều này trước khi tiến hành một cuộc phỏng vấn. Tốt nhất là nên trả lời bất kỳ câu hỏi khó nào bằng văn bản trước cuộc phỏng vấn. Ngoài ra, nếu có thể, hãy yêu cầu nhóm phụ trách báo chí/truyền thông của tổ chức xử lý trước các vấn đề gây tranh cãi, đặc biệt là với các cuộc phỏng vấn được phát sóng.

Tập trung

Tắt điện thoại và luôn nhìn thẳng vào mắt người phỏng vấn. Đối với các cuộc phỏng vấn được phát sóng, lắng nghe kỹ phần giới thiệu của người phỏng vấn; vì điều này sẽ xác lập tinh thần của cuộc phỏng vấn.

Ghi lại cuộc trò chuyện của bạn

Là một thói quen tốt, việc ghi lại một cuộc phỏng vấn hoặc cuộc họp báo luôn luôn hữu ích trong trường hợp cần phải tham khảo lại nội dung sau đó.

Đảm bảo sự đơn giản

- Cố gắng duy trì ba luận điểm rõ ràng
- Tránh sử dụng thuật ngữ vì sẽ gây nhầm lẫn và khó đến được với khán giả
- Không ngại lặp lại những luận điểm chính

Sử dụng các ví dụ

Các nhận định nên được minh họa bởi các dữ kiện phù hợp và thú vị.

Sử dụng kỹ thuật thừa nhận/chuyển tiếp hành động để đáp lại các câu hỏi khó

- "Đó là một câu hỏi thú vị ..." (thừa nhận)
- "Tuy nhiên, số liệu gần đây cho thấy ..." (hành động)

Sử dụng các cụm từ để trì hoãn các câu hỏi khó

- "Đó là một phần của một cuộc điều tra đang diễn ra nên tôi không thể thảo luận chi tiết nhưng tôi có thể cung cấp cho bạn thông tin về bối cảnh.."
- "Tôi không có các chi tiết chính xác về sự việc đó, nhưng những gì tôi biết là ..."
- "Đó là một câu hỏi thú vị, vậy nên hãy thử đặt nó vào bối cảnh ..."
- "Bạn hoàn toàn đúng khi hỏi tôi nhưng tôi nghĩ có lẽ những gì liên quan hơn là ..."

Không để bị gây áp lực

Không để bị gây áp lực phải tiết lộ thông tin bí mật hoặc phát ngôn thay cho người khác. Luôn tập trung vào những gì bạn có thể đóng góp hơn là phỏng đoán về những gì người khác có thể nghĩ. Hãy nói rõ nếu bạn nghĩ rằng mình đã trả lời đủ thông tin cho một câu hỏi.

Tránh sử dụng lời nhắc

Không mang bản ghi lời nhắc vào phòng thu truyền hình. Đối với đài phát thanh, nếu cần, chỉ ghi ra một số điểm đơn giản.

3.5. Các mẹo và kỹ thuật được sử dụng trong giới truyền thông

Là một người có quyền tiếp cận các thông tin có giá trị đối với bất kỳ tổ chức thông tấn nào, bạn cần phải hiểu một số cách tiếp cận được một số nhà báo sử dụng khi thực hiện một phỏng vấn hoặc tiến hành một cuộc phỏng vấn.

- *Liên hệ với các đồng nghiệp khác* - để xác nhận hoặc thu thập thêm thông tin, một số phóng viên có thể liên lạc với các đồng nghiệp hoặc tổ chức có thể liên quan đến vụ việc.
- *Yêu cầu dựa trên quyền tự do thông tin* - đặc biệt đối với các cơ quan nhà nước và các cơ quan chính phủ, các phóng viên có thể gửi các yêu cầu dựa trên quyền tự do thông tin để có được các thông tin của chính phủ.
- *Nghiệp vụ cài bẫy và ghi hình/ghi âm ẩn* - tương tự như các thủ thuật được các điều tra viên và các cơ quan thực thi pháp luật sử dụng, đây là một kỹ thuật thường được sử dụng bởi các nhà báo điều tra.
- *Khơi gợi khéo léo* - một thủ thuật mà các phương tiện truyền thông sử dụng trước khi phỏng vấn hoặc khi nói chuyện qua điện thoại. Sự quyền rũ và tăng bốc đôi khi được sử dụng để tìm kiếm thêm các thông tin bổ sung hoặc xin dẫn lời.
- *Tiếp tục bật máy ghi hình, micro, hoặc thiết bị thu âm sau cuộc phỏng vấn* - đây là một kỹ thuật được sử dụng bởi nhiều nhà báo điều tra để thu được các bình luận không chính thức.
- *Theo đuổi bên bí*: trong một số trường hợp, các tổ chức truyền thông có thể thường xuyên liên lạc với cán bộ phụ trách liên chính hoặc điều tra viên để thu thập hoặc xác nhận thông tin trong thời gian diễn ra vụ việc.

4. Kết luận

Như đã nhấn mạnh ở phần đầu của phụ lục này, một mối quan hệ hiệu quả và tích cực với các phương tiện truyền thông có thể là một nguồn lực mạnh mẽ cho bất kỳ tổ chức nào.

Cùng với các kỹ thuật và thực tiễn tốt nhất được phác thảo ở trên, khi bắt đầu một vụ điều tra về dàn xếp xếp trận đấu, các điều tra viên nên liên hệ với nhóm phụ trách báo chí/truyền thông của họ, nếu có thể, và cân nhắc việc chỉ định một nhân viên quan hệ với báo chí/truyền thông hoặc chỉ định một đầu mối liên lạc thống nhất để xử lý các yêu cầu của truyền thông. Điều này nhằm đảm bảo có được hướng dẫn của chuyên gia về các vấn đề truyền thông và cuộc điều tra được thực hiện một cách hiệu quả nhất có thể.

Do các vụ việc dàn xếp trận đấu được đưa tin bởi nhà báo ở nhiều quốc gia trên thế giới, mối quan hệ truyền thông hiệu quả là vấn đề cực kỳ quan trọng với nhiều điều tra viên và cán bộ phụ trách liên chính.

Cuối cùng, cần nhớ rằng việc trao đổi với các phương tiện truyền thông đóng một vai trò quan trọng và là một nhiệm vụ công chúng, đồng thời là một kỹ năng đòi hỏi sự kiên nhẫn và kinh nghiệm để có thể làm chủ. Hợp tác với nhóm báo chí/truyền thông và các phóng viên có thể tạo ra mối quan hệ hiệu quả và tích cực với các phương tiện truyền thông, góp phần thúc đẩy các vụ điều tra về dàn xếp trận đấu.

Phụ lục D. Các nghiên cứu trường hợp sử dụng trong Tài liệu Hướng dẫn

Nghiên cứu trường hợp	Chương/Phụ lục	Phần và tiêu đề	Trang
Trọng tài bóng rổ cung cấp thông tin nội bộ cho người cá cược chuyên nghiệp	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 1. Định nghĩa	
Nhà cái châu Âu xuất tiền trả cho kết quả một trận bóng đá không bao giờ được diễn ra ở Cộng hòa Bê-la-rus	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 1. Định nghĩa	
Một vận động viên quần vợt bị cấm thi đấu năm năm do đã cố ý để thua sau khi được tiếp xúc, đặt vấn đề	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Chủ tịch câu lạc bộ bóng đá bị cấm vĩnh viễn do chỉ đạo câu lạc bộ của mình thua trong một giải đấu.	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Trọng tài dàn xếp trận đấu trong các trận đấu khởi động của giải FIFA World Cup 2010	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Dàn xếp về đèn pha chiếu sáng ở Vương quốc Anh	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Thông tin nội bộ bị sử dụng để thu lợi bất chính từ đua ngựa	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Dàn xếp trong môn cầu lông ở Thế Vận hội 2012	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Các tình huống điển hình	
Trận đấu eSports Đội iBuyPower thua chiến thuật (tanks)	Chương I: Tổng quan về dàn xếp trận đấu	B. Dàn xếp trận đấu là gì 2. Biến chuyển trong dàn xếp trận đấu: thể thao điện tử	

Nghiên cứu trường hợp	Chương/Phụ lục	Phần và mục	Trang
Đình chỉ xét xử vụ án các trọng tài bóng đá người Bra-xin dàn xếp trận đấu và tham gia vào tội phạm có tổ chức	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng? 1. Sức hấp dẫn của dàn xếp trận đấu với tội phạm	
Dàn xếp trận đua ngựa bằng cách sử dụng các tài khoản cá độ ma	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng? 1. Sức hấp dẫn của dàn xếp trận đấu với tội phạm	
Ủy ban Quản lý Hoạt động Cờ bạc của Anh	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng? 1. Sức hấp dẫn của dàn xếp trận đấu với tội phạm	
Hiệp hội bóng đá mất nhà tài trợ chính sau xì căng đan dàn xếp trận đấu	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	C. Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng? 2. Tác động đến thể thao	
Đội các Ngôi sao Phương Nam ở Úc bị các công dân Anh và Ma-lay-xi-a làm cho thoái hóa biến chất, tham nhũng	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	D. Dàn xếp trận đấu là một vấn đề quốc tế như thế nào? 1. Tổng quan về bản chất xuyên quốc gia/xuyên biên giới của dàn xếp trận đấu	
Một nghi phạm dàn xếp trận đấu quốc tịch Xinh-ga-po bị truy tố ở nhiều nước	Chương I: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	D. Dàn xếp trận đấu là một vấn đề quốc tế như thế nào? 2. Các nhân tố ảnh hưởng đến người sẽ điều tra một vụ dàn xếp trận đấu	
Hợp tác quốc tế dẫn đến thu hồi tài sản của một đối tượng dàn xếp trận đấu quy mô toàn cầu	Chương I: Tại sao điều tra dàn xếp trận đấu lại quan trọng?	D. Dàn xếp trận đấu là một vấn đề quốc tế như thế nào? 2. Các nhân tố ảnh hưởng đến người sẽ điều tra một vụ dàn xếp trận đấu	
Chứng cứ do chuyên gia cá cược cung cấp mang tính chủ chốt để đưa ra án phạt về dàn xếp trận đấu	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 4. Phân tích bằng chứng cá cược	
Vận động viên snooker bị cấm thi đấu do cố ý thua ván đầu tiên	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 5. Suy luận chứng cứ từ băng ghi hình trận đấu	
Hồ sơ điện thoại và đặt cược được sử dụng để chứng minh mưu toan dàn xếp đua ngựa	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 7. Phân tích hồ sơ dữ liệu cuộc gọi	

Nghiên cứu trường hợp	Chương/Phụ lục	Phần và mục	Trang
Trình tự thời gian của các bằng chứng được sử dụng để chứng minh hành vi thao túng trận đấu của một cơ thủ snooker hàng đầu	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 8. Kết nối các chứng cứ — lược đồ và trình tự thời gian	
Hoạt động trên mạng xã hội của một cầu thủ góp phần quan trọng trong củng cố án phạt	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 9. Sử dụng thông tin nguồn mở	
Các bài đăng trên Facebook tiết lộ mối liên hệ giữa các đồng phạm trong dàn xếp đua ngựa	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	F. Chứng cứ 9. Sử dụng thông tin nguồn mở	
Đồng phạm đã nói dối khi điều tra viên lấy lời khai	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	G. Lấy lời khai 4. Lấy lời khai ban đầu với người bị tình nghi	
Ngôi sao bóng ném người Pháp cùng với 15 người khác bị truy tố vì dàn xếp trận đấu	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	H. Định tội	
Quan chức ngành bóng đá Bra-xin bị cấm tham gia vào ngành này do chủ mưu một xì căng đan dàn xếp trận đấu có động cơ chính trị	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	J. Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của tổ chức thể thao 3. Tác động khi có nghi vấn chống lại một số thành viên cấp cao của một tổ chức thể thao	
Tất cả các chứng cứ đều được phép sử dụng trong các vụ dàn xếp trận đấu bóng đá Thổ Nhĩ Kỳ	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	J. Các vấn đề chuyên môn trong hoạt động điều tra của tổ chức thể thao 5. Sử dụng chứng cứ	
Áp dụng các biện pháp chế tài sáng tạo để ngăn chặn những người tham gia không trung thực	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 1. Đập tan và bẻ gãy vụ dàn xếp như thế nào	
Nghiệp vụ cài bẫy của truyền thông phanh phui vụ án định điểm của các cầu thủ crich-kê quốc tế	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 4. Vai trò của truyền thông	
Cơ quan thực thi pháp luật và tổ chức giám sát cá cược hợp tác bắt giữ những đối tượng dàn xếp trận đấu Các Ngôi sao Phương Nam	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 5. Vai trò của công tác giám sát cá cược và các biên bản thỏa thuận	

Nghiên cứu trường hợp	Chương/Phụ lục	Phần và mục	Trang
Các cán bộ phụ trách liên chính trong Giải vô địch Bóng bầu dục Thế giới năm 2015	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 7. Cán bộ phụ trách liên chính	
Làm thế nào xử lý được vấn đề liên chính liên quan tới cá cược tại Thế vận hội Olympic 2012	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 8. Đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính và các chiến lược của một tổ chức thể thao	
Đầu tư của một doanh nhân Trung Quốc vào bóng đá Bỉ	Chương II: Điều tra các trường hợp dàn xếp trận đấu	L. Các phương pháp thay thế, bổ sung trong đấu tranh với dàn xếp trận đấu 8. Đơn vị chịu trách nhiệm về liên chính và các chiến lược của một tổ chức thể thao	

Phụ lục E. Chú giải

Cán cân xác suất	Tiêu chuẩn chứng minh được sử dụng phổ biến nhất trong các cuộc điều tra liên quan tới quy định thể thao và quy trình kỷ luật. Các tổ chức thể thao phải cung cấp chứng cứ để chứng minh liệu khả năng hành vi dàn xếp trận đấu có nhiều khả năng là đã xảy ra hay không.
Không còn nghi ngờ hợp lý	Tiêu chuẩn chứng minh trong tố tụng hình sự. Điều này đòi hỏi một công tố viên hình sự phải đưa ra bằng chứng rõ ràng và có sức thuyết phục rằng một người bình thường không còn bất cứ nghi ngờ hợp lý nào nữa về việc bị cáo thực hiện hành vi phạm tội dàn xếp trận đấu.
Toại nguyện thuyết phục	Tiêu chuẩn chứng minh chỉ áp dụng cho thể thao. Cao hơn tiêu chuẩn cân bằng xác suất đơn thuần nhưng thấp hơn tiêu chuẩn không- còn- bất- cứ- nghi- ngờ- hợp- lý- nào-nữa. Tòa án Trọng tài Thể thao khuyến cáo tiêu chuẩn chứng minh này phải được các tổ chức thể thao sử dụng cho tất cả các trường hợp tham nhũng trong thể thao (bao gồm các trường hợp dàn xếp trận đấu)
Xung đột lợi ích	Trường hợp cá nhân hoặc tổ chức mà một người làm việc phải đối mặt với việc lựa chọn giữa nhiệm vụ và yêu cầu với vị trí với lợi ích riêng của họ
Tham nhũng	Việc lạm dụng quyền hạn được trao vì lợi ích cá nhân
Người tác động trực tiếp	Các cầu thủ hoặc các quan chức liên quan tới sự kiện thể thao tham gia dàn xếp trận đấu
Bê gậy	Các hành động của các cơ quan thực thi pháp luật hoặc các cơ quan thể thao ngăn ngừa việc dàn xếp sự kiện thể thao bằng cách bê gậy hoạt động của những người được cho là lập kế hoạch/tham gia dàn xếp trận đấu
Chuyên gia	Một người được yêu cầu cung cấp hoặc chuẩn bị chứng cứ chuyên gia cho mục đích tố tụng. Người đó phải có chuyên môn liên quan, phải vô tư và chứng cứ của họ phải đáng tin cậy. Chuyên gia chịu trách nhiệm trước Tòa án hoặc hội đồng kỷ luật/Tòa án thể thao
Chứng cứ chuyên gia	Chứng cứ liên quan đến các vấn đề có tính chất kỹ thuật hoặc khoa học. Điều này thường bao gồm ý kiến của một chuyên gia
Cá cược thể thao trái phép	Bất kỳ hoạt động cá cược thể thao nào không được phép theo luật hiện hành của quốc gia nơi khách hàng sinh sống
Người tác động gián tiếp	Bên thứ ba có thể ảnh hưởng đến môi trường nơi tổ chức sự kiện thể thao (ví dụ: đại diện, chủ sở hữu câu lạc bộ thể thao hoặc tội phạm có tổ chức)

Thông tin	Bất kỳ dữ liệu thô nào có thể liên quan đến tham nhũng/hành vi sai trái trong thể thao (ví dụ: tên, địa chỉ và số điện thoại).
Thông tin nội bộ	Thông tin liên quan đến bất kỳ trận đấu nào mà một người nắm giữ nhờ vị trí của họ liên quan đến môn thể thao hoặc trận đấu, không bao gồm các thông tin đã được công bố hoặc kiến thức chung, dễ tiếp cận với công chúng liên quan hoặc thông tin đã được tiết lộ theo các quy tắc và quy định về thi đấu của môn thể thao liên quan.
Thông tin mật báo	Các thông tin được tổng hợp và phân tích nhằm dự đoán, ngăn ngừa và giám sát tham nhũng/ hành vi sai trái trong thể thao.
Cá cược thể thao bất thường	Bất kỳ hoạt động cá cược thể thao nào không phù hợp với xu hướng thông thường hoặc dự kiến của thị trường liên quan.
Cơ quan thực thi pháp luật	Lực lượng cảnh sát hoặc bất kỳ cơ quan nào khác thực hiện chức năng tương tự.
Dàn xếp trận đấu (thao túng trận đấu)	Một sự dàn xếp, thực hiện hay không thực hiện một hành vi một cách cố ý nhằm làm thay đổi một cách không phù hợp kết quả hoặc quá trình của một trận thi đấu thể thao nhằm loại bỏ tính chất không đoán định được của cuộc thi đấu thể thao đó nhằm đạt được một lợi thế không chính đáng cho bản thân hoặc cho người khác.
Thông tin nguồn mở	Thông tin được thu thập hợp pháp và phù hợp đạo đức từ các nguồn có sẵn công khai, bao gồm các mạng xã hội, trang web, báo, tạp chí, truyền hình và radio.
Công tố viên	Trạng sư, luật sư, người có thẩm quyền tương tự khác tiến hành vụ kiện chống lại một bị cáo trong một phiên tòa hình sự hoặc phiên điều trần kỷ luật thể thao.
Tổ chức thể thao	Bất kỳ tổ chức quản lý thể thao nói chung hoặc một môn thể thao cụ thể nào đó và bất kỳ người nào (bất kể hình thức pháp lý) tổ chức các sự kiện/cuộc thi đấu thể thao.
Dàn xếp tiêu điểm (thao túng cấp độ vi mô)	Dàn xếp các yếu tố cụ thể của một cuộc thi thể thao.
Những người liên quan	Bất kỳ cá nhân, nhóm hoặc tổ chức nào quan tâm đến thể thao hoặc một môn thể thao.
Đặt cược đáng ngờ	Bất kỳ hoạt động cá cược thể thao nào, theo các chứng cứ đáng tin cậy và nhất quán, dường như có liên quan tới việc thao túng trận đấu mà kèo được đặt.

UNODC

Cơ quan Phòng chống Ma túy và Tội phạm của Liên Hợp Quốc

Trung tâm Quốc tế Viên, Hẻm thư 500, 1400 Viên, Áo
Số điện thoại: (+43-1) 26060-0, Fax: (+43-1) 26060-5866, www.unodc.org